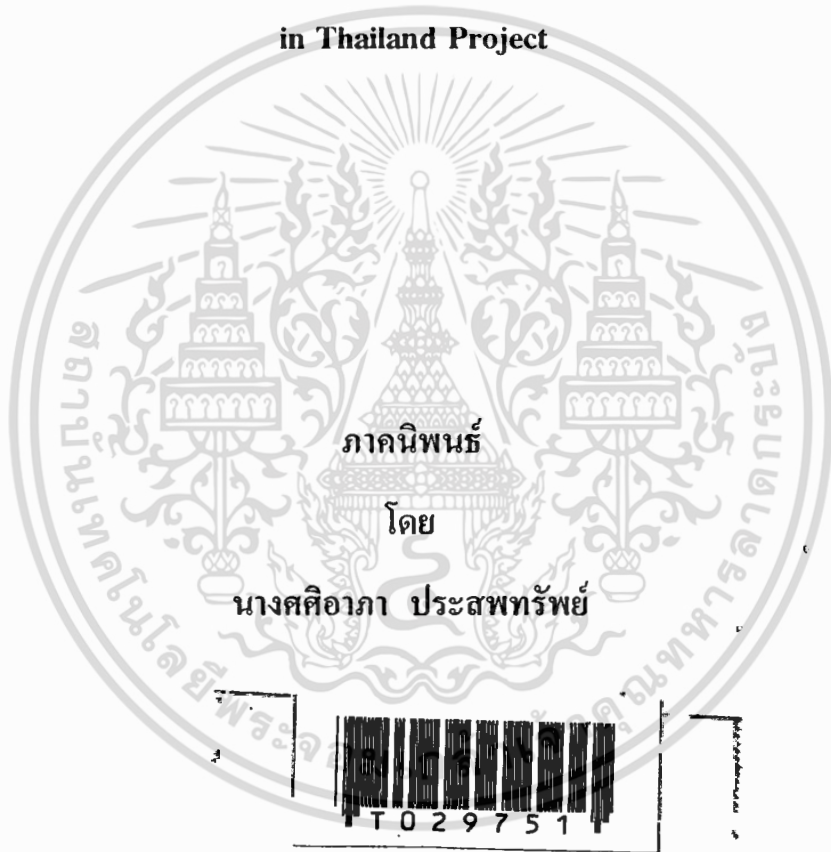

การมีส่วนร่วมของเยาวชนในส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ :
ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ผ่านการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชน
เพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย
Participation of Youths in Promoting Ecotourism :
A Case Study of Trained Persons in Youth Leaders Training
for the Conservation Resources Tourism
in Thailand Project

เสนอต่อคณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาหลักสูตร

พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)

เลขหมู่.....
เลขทะเบียน..... 29751
วัน, เดือน, ปี 22 เม.ย. 2541
เพื่อใช้ในการใช้งาน พ.ศ. 2539 เท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

บทคัดย่อ

- ภาคนิพนธ์ : การมีส่วนร่วมของเยาวชนในส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ :
ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ผ่านการอบรม โครงการอบรมผู้นำเยาวชน
เพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย
- โดย : นางสาวศศิอาภา ประสพทรัพย์
- ชื่อปริญญา : พัฒนบริหารศาสตรมหาบัณฑิต (พัฒนาสังคม)
- วิชาเอก : การวิเคราะห์และวางแผนทางสังคม
- ปีการศึกษา : 2539

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 2 ประการคือ 1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 2) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ เยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ตั้งแต่รุ่นที่ 1 - รุ่นที่ 5 (พ.ศ. 2523 - พ.ศ. 2538 ตามลำดับ) มีเยาวชนทั้งสิ้นประมาณ 800 คน โดยเลือกตัวอย่างเยาวชนรุ่นต่าง ๆ รุ่นละ 25 เปอร์เซนต์ รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 192 ตัวอย่าง ใช้วิธีเก็บข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ และการศึกษาจากเอกสารของโครงการ ตัวแปรอิสระคือปัจจัยภูมิหลังและปัจจัยด้านประสบการณ์ในอดีต ประกอบด้วย เพศ อายุ การศึกษา ตัวแทนเยาวชนภาค จำนวนครั้งในการเดินทางท่องเที่ยว การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชน และการสัมมนาด้านการอนุรักษ์ สำหรับตัวแปรตามคือการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ประกอบด้วย การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา การทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม การสร้างความพึงพอใจ การส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และ ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ผลการศึกษาโดยสรุป พบว่า การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูง โดยเฉพาะในเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนได้แก่ เพศหญิงมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และการสร้างจิตสำนึกมากกว่าเพศชาย เช่นเดียวกับเยาวชนที่มีการศึกษาระดับอนุปริญญาหรือสูงกว่ามีส่วนร่วมมากกว่าระดับอื่น ๆ และเยาวชนที่เคยเดินทาง 3 ครั้งขึ้นไป จะมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษามากกว่าเยาวชนที่เดินทางน้อย

แนวทางแก้ไข จึงเป็นหน้าที่ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่จะส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้กว้างขวางขึ้น โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ เช่น ครอบครัวยุวมชน สถานศึกษา ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมกันจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ สำหรับโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยควรมีการประเมินประสิทธิภาพประสิทธิผลของโครงการ และควรพิจารณาหลักสูตรการอบรมโดยปรับปรุงหลักสูตร โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และวิธีการจัดการ ตลอดจนปรับกลุ่มเป้าหมายให้มีการอบรมอย่างสอดคล้องกับเยาวชนกลุ่มต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง และกระจายพื้นที่ให้ครอบคลุมทั่วประเทศ

ABSTRACT

RESEARCH PAPER : Participation of Youths in Promoting Ecotourism:
A Case Study of Trained Persons in Youth Leaders
Training for the Conservation Resources Tourism
in Thailand Project

BY : Mrs. Sasi- apha Prosoqsub

DEGREE : Master of Arts (Social Development)

MAJOR : Social Development Management

ACADEMIC YEAR : 1996

The study was aimed to analyze the youths' participation in ecotourism promotion and the factors related to their participation.

The subjects were composed of 192 youths (out of 800) had completed the training programs on ecotourism in Thailand (1 to 5 programs) during 1980-1995. Twenty-five percent of the youth trainees were randomly selected for the study. The questionnaire forms were sent to them by mail. The documentary research was also conducted along with it. The independent variables were the subject's backgrounds and experiences. These were sex, age, education, the region a youth represented, travelling frequency, acknowledgement of the information from the training program for youth leaders and seminars on conservatism. The dependent variables were their participation in ecotourism promotion, which included arranging study tours, participating in public relations activities, creating the consciousness of environmental conservatism, creating satisfaction with the beauty of nature, encouraging local people to take part in ecotourism, recognizing the environmental problems and understanding of ecotourism.

It was found that youths took part in the ecotourism promotion at high level. A larger number of female youths than male counterparts participated in the public relation activity and the creation of the consciousness of environmental conservatism. The youths with an B.A. degree or higher participated in project more than others. Also, these who traveled more than 3 times were involved in arranging study tours more than these who traveled less frequently.

It was the direct responsibility of the Tourism Authority of Thailand to promote ecotourism. However, this could be done through different institutions such as families, communities, educational institutes--both public and private. In addition, the training program on ecotourism for youth leaders, should be evaluated and its curriculum should be adjusted to fit the target groups which including youths across the country.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กิตติกรรมประกาศ

ภาคนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของผู้มีพระคุณทั้งหลาย จึงขอแสดง
กิตติกรรมประกาศดังนี้

ขอขอบพระคุณ อาจารย์ประเสริฐ รักไทยดี ประธานกรรมการที่ปรึกษา
อาจารย์วิชัย รูปขำดี และคุณเทียนชัย มัชฌมาน กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้ให้คำแนะนำแก้ไข
ข้อบกพร่องและเร่งรัดให้งานภาคนิพนธ์สำเร็จ และขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านของคณะ
พัฒนาสังคมที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาอันมีคุณูปการตั้งแต่เริ่มเข้าศึกษาที่คณะพัฒนาสังคม
จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา

ขอขอบคุณ คุณจุฑามาศ ชูจินดา ที่ช่วยให้คำแนะนำการจัดทำข้อมูลด้วย
คอมพิวเตอร์ ตลอดจนการพิมพ์รูปเล่ม และขอขอบพระคุณ นางสาวดวงเดือน สุคนธ์รัตน์
ผู้ให้การสนับสนุนทุนในการศึกษา

ขอขอบคุณ สมาชิกในครอบครัว ประสพทรัพย์ ที่เป็นกำลังใจในการศึกษามา
โดยตลอด

ศศิอาภา ประสพทรัพย์

สารบัญ

หน้า

หน้าอนุมัติ	
บทคัดย่อ	(1)
ABSTRACT	(3)
กิตติกรรมประกาศ	(4)
สารบัญ.....	(5)
สารบัญตาราง	(7)
บทที่ 1 บทนำ	1
1. ความสำคัญของปัญหา	1
2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
3. ขอบเขตการศึกษา	6
4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	7
1. แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว	7
2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	10
3. ททท. กับทิศทางเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	21
4. นโยบายและแนวทางเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ ททท.	23
5. แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่สนศึกษากับการพัฒนาเยาวชน	26
6. แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวที่สนศึกษาสำหรับเยาวชนระยะ 5 ปี (2535-2539).....	29
7. แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน	33
8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	38
9. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านเยาวชน	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	43
1. กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
2. นิยามศัพท์ที่ใช้ในงานวิจัย	45
3. ประชากรเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง	46
4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	46

	หน้า
5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้.....	47
บทที่ 4 ผลการศึกษา.....	48
1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง	48
2. การรับรู้และการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	54
3. การมีส่วนร่วมกิจกรรมหลังการอบรม	55
4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังของผู้เข้ารับการอบรม กับการมีส่วนร่วม	65
5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังของผู้เข้ารับการอบรม กับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม	75
6. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านต่าง ๆ	80
บทที่ 5 สรุปและข้อเสนอแนะ	85
1. สรุปผลการวิจัย.....	86
2. อภิปรายผลการวิจัย.....	88
3. ข้อเสนอแนะ	91
4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	91
บรรณานุกรม	92
ภาคผนวก	95
ผนวก ก. โครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พื้ที่ภัย ท่องเที่ยวไทย รุ่นที่ 5	96
ผนวก ข. แบบสอบถาม	103
ประวัติผู้ทำภาคานิพนธ์	115

สารบัญญัตราง

ตารางที่		หน้า
4.1	แสดงข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง	50
4.2	แสดงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	54
4.3	แสดงการเข้าร่วมกิจกรรมกับ ททท.ภายหลังการอบรม	55
4.4	แสดงการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา	55
4.5	แสดงบุคคลที่เข้าร่วมการเดินทางทัศนศึกษา	56
4.6	แสดงการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมระหว่างการจัดทัศนศึกษา	57
4.7	แสดงการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	58
4.8	แสดงการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	58
4.9	แสดงความต้องการมีส่วนร่วมในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม	59
4.10	แสดงลักษณะความต้องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ .	60
4.11	แสดงการมีส่วนร่วมด้านการสร้างความพึงพอใจ	60
4.12	แสดงลักษณะความต้องการมีส่วนร่วมด้านการสร้างความพึงพอใจ	61
4.13	แสดงความต้องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น ในแหล่งท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม	62
4.14	แสดงลักษณะความต้องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น ได้รับผลประโยชน์	63
4.15	แสดงระดับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม	64
4.16	แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	65
4.17	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านเพศ	66
4.18	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านอายุ	67
4.19	แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านการศึกษา	68

ตารางที่	หน้า
4.20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านภาคที่อยู่ของเยาวชน	70
4.21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เคยเดินทางท่องเที่ยว	71
4.22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	73
4.23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับการอบรมการสัมนาด้านการอนุรักษ์	74
4.24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กับปัจจัยด้านเพศ	75
4.25 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กับปัจจัยด้านอายุ	76
4.26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กับปัจจัยด้านการศึกษา	76
4.27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กับปัจจัยด้านภาคที่อยู่ของเยาวชน	77
4.28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กับปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เดินทาง	78
4.29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กับปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว	78
4.30 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กับปัจจัยด้านการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์	79
4.31 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านเพศ	80
4.32 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านอายุ	81

ตารางที่	หน้า
4.33 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านการศึกษา.....	81
4.34 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านภาคที่อยู่ของเยาวชน	82
4.35 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เดินทาง	82
4.36 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว.....	83
4.37 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์.....	84
5.1 สรุปลำดับความสัมพันธ์ปัจจัยภูมิหลังกับการมีส่วนร่วม	
ตามลำดับ สูง กลาง ต่ำ	87

บทที่ 1

บทนำ

1. ความสำคัญของปัญหา

การท่องเที่ยวเป็นอุตสาหกรรมที่มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ จากอดีตถึงปัจจุบันประเทศไทยได้รับประโยชน์อย่างมากจากอุตสาหกรรม การท่องเที่ยวที่สามารถทดแทนการถดถอยของภาคเกษตรกรรมและอุตสาหกรรมสาขาอื่น ๆ ได้ เนื่องจากรายได้จากการท่องเที่ยวมีมูลค่าสูงเพิ่มขึ้นทุกปี สามารถชดเชยรายได้ในช่วงที่ภาวะ เศรษฐกิจโลกถดถอยและเสริมสร้างความเจริญแก่ระบบเศรษฐกิจและสังคมอย่างกว้างขวาง ก่อให้เกิดการจ้างงานและการกระจายรายได้ ตลอดจนสร้างความเจริญให้กับท้องถิ่นในภูมิภาค อย่างทั่วถึง

ในช่วงระยะเกือบสี่ทศวรรษที่ผ่านมา ธุรกิจท่องเที่ยวของไทยได้เจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาเที่ยวในประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นทุกปี จากปี 2503 มีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศเดินทางเข้ามาประเทศไทยจำนวน 81,340 คน ทำให้มีรายได้เข้า ประเทศในช่วงนั้นประมาณ 196 ล้านบาท ในปี 2537 มีนักท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นเป็น 6,228,000 คน สามารถสร้างรายได้ถึง 166,440 ล้านบาท และในปี 2538 คาดว่าจะมีนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ เพิ่มขึ้นเป็น 6.5 ล้านคน โดยประมาณว่าจะมีรายได้จากการท่องเที่ยวสูงถึง 189,800 ล้านบาท มีอัตราเพิ่มขึ้นจากปี พ.ศ. 2537 สูงถึงร้อยละ 14.03 (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2538 : 5)

สำหรับแนวโน้มการท่องเที่ยวในอนาคตนั้น Economist Intelligence Unit หรือ EIU ได้พยากรณ์ไว้ว่าระหว่างปี 2533 - 2542 ประเทศไทยจะเป็นผู้นำทางการท่องเที่ยวของภูมิภาค นี้โดยคู่กับฮาวาย โดยจะมีอัตราการขยายตัวของนักท่องเที่ยวเฉลี่ยร้อยละ 9 ต่อปี โดยมีปัจจัย สนับสนุน คือ ชาวยุโรปจะหันเหจากชายทะเลเมดิเตอร์เรเนียนมายังชายทะเลของประเทศไทย กันมากขึ้น เนื่องจากแหล่งท่องเที่ยวของไทยมีความหลากหลาย จึงสามารถสนองความสนใจ ของนักท่องเที่ยวนี้ได้ทุกรูปแบบ กล่าวคือ เป็นแหล่งซื้อของที่ระลึก แหล่งท่องเที่ยวชมเมือง แหล่งท่องเที่ยวชายทะเล และยังสามารถพัฒนาในเรื่องของการท่องเที่ยวแบบความสนใจพิเศษ และการท่องเที่ยวแบบศิลปวัฒนธรรมได้อีกด้วย (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2538 : 3)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการพยากรณ์ของ International Air Transport Association หรือ IATA กล่าวว่า ในระหว่างปี 2539-2553 จะมีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามายังประเทศไทย จำนวน 7.25 ล้านคน ในปี 2539 และจะเพิ่มเป็นจำนวน 22.3 ล้านคน เมื่อสิ้นยุคปี 2533 โดยส่วนใหญ่จะเดินทางมาจากประเทศญี่ปุ่น และกลุ่มประเทศยุโรป เนื่องจากประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวหลากหลาย จึงเป็นที่นิยมของนักท่องเที่ยวประเทศต่าง ๆ ทั้งนี้จากรายงานขององค์การการท่องเที่ยวโลก หรือ WTO (World Tourism Organization) ในปี 2536 ได้ระบุว่าประเทศไทยมีที่ตั้งเป็นภูมิยุทธศาสตร์นี้ในการเชื่อมโยงประเทศต่าง ๆ เช่น ประเทศในกลุ่มอินโดจีน อาเซียน เขตสามเหลี่ยมเศรษฐกิจนี้ และเขตสี่เหลี่ยมเศรษฐกิจ เป็นต้น ทำให้ประเทศไทยได้เปรียบในเชิงการแข่งขันด้านการท่องเที่ยวเมื่อเปรียบเทียบกับประเทศเพื่อนบ้าน ส่งผลให้นักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศในภูมิภาคอื่น ๆ หันมาให้ความสนใจในการเดินทางท่องเที่ยวยังประเทศไทยมากขึ้น

นอกจากนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศแล้ว ยังมีนักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางภายในประเทศด้วย ซึ่งในปี 2537 ที่ผ่านมานี้ นักท่องเที่ยวชาวไทยเดินทางสูงถึง 49.3 ล้านครั้ง ประเทศไทยมีประชากรประมาณ 59.7 ล้านคน เป็นกลุ่มประชากรที่มีอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไป ซึ่งถือว่าเป็นวัยที่สามารถเดินทางท่องเที่ยวได้ประมาณ 40 ล้านคน จากการสำรวจพบว่าในแต่ละปีประชากรกลุ่มนี้เดินทางท่องเที่ยวประมาณ 20 กว่าล้านคน จำนวนการเดินทางภายในประเทศดังกล่าวเป็นข้อเท็จจริงที่ยากจะลดลง เราคงปฏิเสธการเดินทางท่องเที่ยวไม่ได้ เพราะขัดกับธรรมชาติของมนุษย์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมปัจจุบันที่กำลังขยายเป็นสังคมเมืองมากยิ่งขึ้น มีการเคลื่อนย้ายจากชนบทมาอยู่เมือง เปลี่ยนจากอาชีพเกษตรกรรมซึ่งอยู่กับสิ่งแวดล้อมที่ติดมาอยู่เดิมมาเป็นสังคมอุตสาหกรรม ความกดดัน ความแออัดขัดแย้งอย่างต่อเนื่องของสังคมอุตสาหกรรม หรือสังคมเมืองเป็นสิ่งที่คนเราคงจะทนรับไม่ไหว เพราะฉะนั้น ความรู้สึกอยากออกไปพักผ่อน เดินทางไปเห็นอะไรที่เป็นธรรมชาติจึงเป็นสิ่งที่เลี่ยงไม่ได้

รัฐบาลไทยและการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ตระหนักในความสำคัญของการปรากฏการณ์ดังกล่าว จึงได้พยายามส่งเสริมให้คนไทยท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยเห็นว่าการท่องเที่ยวภายในประเทศ (Domestic tourism) เป็นเครื่องมือทางนโยบายเศรษฐกิจสังคมของรัฐ เป็นบริการและสวัสดิการทางสังคมที่รัฐพึงส่งเสริมและจัดให้กับประชาชน เป็นสิทธิมนุษยชนที่รัฐควรสนับสนุนตามแนวนโยบายด้านการท่องเที่ยวของประชากรขององค์การสหประชาชาติ และเห็นว่าหากได้ดำเนินการการท่องเที่ยวภายในประเทศ

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โดยเหมาะสมจะเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษาที่ช่วยพัฒนาโลกทัศน์ ภูมิปัญญาเป็นการยกระดับความคิด จิตสำนึก ความรับผิดชอบต่อแผ่นดินเกิด สร้างความภาคภูมิใจ รักหวงแหน ในทรัพยากร และสมบัติทางวัฒนธรรมของชาติ (ระพี สาคริก 2530 : 9-20 ; การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2533 : 21)

นโยบายส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ เริ่มปรากฏแน่ชัดตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 5 (พ.ศ. 2525-2529) และฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2530-2534) และปรากฏอยู่ในจุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวหลาย ๆ กิจกรรมที่ดำเนินการ โดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย เช่น กิจกรรมปีท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 1 ใน พ.ศ. 2523 และครั้งที่ 2 ใน พ.ศ. 2530 รวมทั้งการจัดกิจกรรมปีศิลปหัตถกรรมใน พ.ศ. 2531-2532 เป็นต้น ในส่วนของนโยบายหลักของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยนั้น มีนโยบายข้อหนึ่งที่ระบุว่า “ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อย และเยาวชน เพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการด้านการท่องเที่ยวให้แก่คนไทย” (เสรี วังสไพจิตร, 2534 : 139-140) สำหรับรัฐบาลปัจจุบันมีนโยบายด้านการท่องเที่ยวที่แถลงต่อรัฐสภา เมื่อวันที่ 21 ตุลาคม 2535 รวม 5 ข้อ โดยข้อที่ 4 ระบุว่า “รัฐบาลจะส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนท่องเที่ยวในประเทศให้มากขึ้น” (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2536 : 5)

ในการกำหนดนโยบายการส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศได้ให้ความสำคัญต่อกลุ่มเป้าหมายหลักที่เป็นประชาชนคนไทย คือ กลุ่มเยาวชน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีจำนวนมากว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ และมีศักยภาพสูงในการพัฒนาโดยใช้กิจกรรมท่องเที่ยวทัศนศึกษาเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะนำมาพัฒนาเยาวชน ในขณะที่เดียวกันเยาวชนก็จะเข้ามามีส่วนช่วยในการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวได้ *ในปี 2523 จำนวนเยาวชน (อายุ 14-25) ทั่วประเทศมี 9,929,290 คน จากประชากรทั้งหมดของประเทศ 44,824,540 คน คิดเป็นร้อยละ 22.15% ของประชากรทั้งหมด และในปี 2532 มีเยาวชนประมาณ 12,302,394 คน จากประชากรทั่วประเทศ 55,537,648 คน เพิ่มขึ้นประมาณ 2,373,104 คน คิดเป็นร้อยละ 23.9 ของเยาวชนทั่วประเทศ ในปี 2523 ในปี พ.ศ. 2535 ประชากรเยาวชนจะมีจำนวน 12.2820 ล้านคน

* ที่มา 1. สำมะโนประชากรและเคหะ ปี 2523

2. สำนักงานกลางทะเบียนราษฎร กระทรวงมหาดไทย สำรวจเมื่อ 30 มิถุนายน 2532

หรือคิดเป็นร้อยละ 12.3 ของประชากรทั้งประเทศ และเพิ่มเป็น 12.3539 ล้านคน หรือคิดเป็นร้อยละ 20.3 ของประชากรทั้งประเทศในปี 2539

ทั้งนี้ ททท. ได้จัดตั้งหน่วยงานท่องเที่ยวเยาวชนขึ้น และได้ดำเนินการทางด้านการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนทุกกลุ่มเสมอมา โดยในปี 2534 ได้จัดทำโครงการอบรมเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยขึ้น โครงการดังกล่าวเป็นโครงการที่มุ่งไปสู่การนำเยาวชนในระดับมัธยมปลาย ม.4 และม.5 หรือเทียบเท่าจากกรุงเทพฯ ชายและหญิง 14 คน และจากจังหวัดต่าง ๆ ทั่วประเทศ จังหวัดละ 2 คน (ชาย 1 หญิง 1) รวมรุ่นละประมาณ 180 คน สิ่งสำคัญในการอบรมคือต้องการสร้างเยาวชนให้จิตสำนึกทางด้านการอนุรักษ์พิทักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว จนถึงปัจจุบันได้ดำเนินการมาแล้วเป็นปีที่ 5 ในการอบรมรุ่นที่ 3, 4 และ 5 ได้ให้ความสำคัญในการอบรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) มีเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการทั้งสิ้นเมื่อปี พ.ศ. 2538 จำนวน 802 คน

ในขณะที่เดียวกันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดผลกระทบในด้านลบต่อสิ่งแวดล้อม ในทรัพยากรธรรมชาติ โบราณสถาน โบราณวัตถุ ขนบธรรมเนียมประเพณี และวัฒนธรรมท้องถิ่นได้ หากขาดการควบคุมจัดการการท่องเที่ยวอย่างมีระเบียบแบบแผน และคำนึงถึงผลกระทบดังกล่าวนี้อย่างจริงจัง เพื่อรักษาความสมดุลระหว่างการพัฒนาการท่องเที่ยวกับการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม โดยทุกฝ่ายไม่ว่าภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งเยาวชน ควรมีบทบาทสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว และสังคมส่วนรวมได้

การจัดการท่องเที่ยวแต่ละแห่งนั้น มักประสบปัญหาที่สวนทางระหว่างการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสังคมกับการพัฒนาอยู่เสมอ จนทำให้นักวิชาการบางท่านกล่าวว่า การท่องเที่ยวไม่สามารถประสานกับการอนุรักษ์ได้ อีกด้านหนึ่งก็มีความเห็นว่าการท่องเที่ยวสามารถเดินไปพร้อมกับการอนุรักษ์ได้ โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับความรู้ไปพร้อมกันเพียงแต่มีการจัดการ และมีจิตสำนึกที่ดีเท่านั้น

แนวความคิดดังกล่าว การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จึงได้กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปี พ.ศ. 2538-2539 และจะได้กำหนดไว้เป็นส่วนหนึ่งของแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540-2544) เพื่อให้เกิดผลสำเร็จในการนำแผนมาปฏิบัติ ผู้วิจัยในฐานะที่เคยปฏิบัติงานรับผิดชอบในด้าน

การส่งเสริมการท่องเที่ยวภายในประเทศ โดยรับผิดชอบในกลุ่มของเยาวชนในฐานะหัวหน้างานท่องเที่ยวเยาวชน ได้ตระหนักถึงความสำคัญของเยาวชนที่จะส่วนในการช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อันจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืนอย่างจริงจัง ดังเช่นประเทศที่เจริญแล้วหลายประเทศดำเนินการ โครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยเป็น โครงการที่สนับสนุนให้เยาวชนเข้ามามีส่วนในการส่งเสริมและพัฒนานโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งได้ใช้งบประมาณในแต่ละปีจำนวนมาก ดังนั้น การศึกษาวิจัยเรื่องนี้จึงมุ่งไปสู่ความสำคัญของการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการดังกล่าวมาแล้ว ประเด็นปัญหาในการวิจัยครั้งนี้คือต้องการทราบว่าเยาวชนที่ผ่านการอบรมมาแล้วมีส่วนร่วมเพียงใดต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ทั้งยังจะเป็นการประเมินโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยได้ว่าได้รับความสำเร็จเพียงใด นอกจากนี้จะพบได้ว่า การที่ ททท. ได้ทำงานเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ ตลอดจนการดำเนินกิจกรรมรณรงค์ที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นั้นได้รับผลสำเร็จเพียงใด ปัจจัยอะไรบ้างที่จะเป็นแรงจูงใจหรือสัมพันธ์กับการได้รับรู้และก่อให้เกิดการเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและพัฒนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของเยาวชน นอกจากนี้ยังจะศึกษาด้วยว่า หากจะมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แล้ว เยาวชนจะได้รับประโยชน์อะไรบ้าง เยาวชนต้องการการมีส่วนร่วมอย่างไรบ้าง หรือเยาวชนสามารถจะให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อการนำนโยบายมาปฏิบัติต่อไปอย่างไรบ้าง ผลการศึกษาครั้งนี้คาดว่าจะจะเป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบการพิจารณาแนวทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์และการปรับปรุงโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยในครั้งต่อไป ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสังคมโดยรวม

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ขอบเขตการศึกษา

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตในการศึกษาวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ผ่านการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย

1. กลุ่มประชากรที่ศึกษาครั้งนี้ ครอบคลุมเฉพาะเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ซึ่งกำลังศึกษาอยู่ในชั้นมัธยมปลายจนถึงอุดมศึกษา โดยจะเก็บกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น 200 ตัวอย่าง

2. ศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

4. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากงานวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงระดับการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
2. ทำให้ทราบว่าปัจจัยใดบ้างมีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
3. ผลการศึกษานี้จะเป็นแนวทางในการปรับปรุงโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยครั้งต่อไป
4. ผลการศึกษานี้จะใช้เป็นแนวทางพัฒนาและปรับปรุงนโยบาย และแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ปี พ.ศ. 2538-2539 ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องกรณีส่วนร่วมของเยาวชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยศึกษาเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย รุ่นที่ 1- รุ่นที่ 5

1. แนวความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

1.1 ความหมายของการท่องเที่ยว

- McIntosh and Goeldner (1986:4) การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง ผลรวมของปรากฏการณ์และความสัมพันธ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากปฏิสัมพันธ์ (การกระทำ ซึ่งกันและกัน) ของนักท่องเที่ยวผู้ประกอบการธุรกิจ รัฐบาลผู้เป็นเจ้าของบ้าน และชุมชนผู้เป็นเจ้าของบ้าน เป็นกระบวนการดึงดูดใจและต้อนรับขับสู้นักท่องเที่ยวและผู้มาเยือนอื่น ๆ

- Hunziker และ Krapf (อ้างใน มล.ศุย์ ชุมสาย 2518:41) การท่องเที่ยว (Tourism) หมายถึง เป็นความสัมพันธ์เบ็ดเสร็จ และปรากฏการณ์ทั้งหลายทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับการพักอาศัยอยู่อย่างชั่วคราวของคนต่างถิ่นที่พักอยู่ ทั้งนี้มีเงื่อนไขมิใช่เป็นการตั้งหลักฐานเพื่อประกอบอาชีพเป็นการชั่วคราวหรือถาวรทำให้เกิดผลกำไร

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (2537:3) ลักษณะการเดินทางท่องเที่ยวตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้เป็นสากล 3 ประการ คือ

ก. เป็นการเดินทางจากที่อยู่อาศัยปกติไปยังที่อื่นเป็นการชั่วคราว

ข. เป็นการเดินทางด้วยความสมัครใจ

ค. เป็นการเดินทางด้วยวัตถุประสงค์ใด ๆ ก็ตาม ที่มีค่าใช้จ่ายเพื่อประกอบอาชีพ

- Alberto Sessa (อ้างในธรรมนุญ ประจวบเหมาะ 2529 : 3) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว Tourism Industry หมายถึง กลุ่มกิจกรรมใด ๆ ในสังคมที่ให้ผลผลิตและบริการสิ่งอำนวยความสะดวกให้มนุษย์ทั้งด้านจิตใจและร่างกาย และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยว

พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 มาตรา 4 (ราชกิจจานุเบกษา

ฉบับพิเศษ เล่มที่ 96 ตอนที่ 72 : 2522) อุตสาหกรรมท่องเที่ยว หมายถึง อุตสาหกรรมใด ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ที่จัดให้มีหรือให้บริการเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทั้งภายในและภายนอกราชอาณาจักรไทย มีค่าตอบแทน และหมายรวมถึง

- ก. ธุรกิจนำเที่ยว
- ข. ธุรกิจโรงแรมนักท่องเที่ยว
- ค. ธุรกิจภัตตาคาร สถานบริการ และสถานที่ตากอากาศ สำหรับนักท่องเที่ยว
- ง. ธุรกิจขายของที่ระลึก หรือสินค้าสำหรับนักท่องเที่ยว
- จ. ธุรกิจกีฬาสำหรับนักท่องเที่ยว
- ฉ. การดำเนินงานนิทรรศการ งานแสดง ออกกร้าน การเผยแพร่ หรือดำเนินการอื่นใดโดยมีความมุ่งหมาย เพื่อชักนำหรือส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยว

1.2 คำว่า อุตสาหกรรมท่องเที่ยว (Tourist Industry หรือ Tourism Industry) เป็นไวยากรณ์ของคำว่า การท่องเที่ยว (tourism) สามารถใช้แทนกันได้โดยทั่วไป

1.3 ความหมายของนักท่องเที่ยว

- มล. คุ้ม ชุมสาย (2519:48) นักท่องเที่ยว (Tourist) ได้แก่ ผู้เยี่ยมชมเยือนชั่วคราวที่มาพักอย่างน้อย 24 ชั่วโมง ในประเทศที่เขามาเยี่ยมชมเยือน และมีเหตุจูงใจในการเยี่ยมชมเยือนเป็น

ก) การใช้เวลาว่างเพื่อความเพลิดเพลิน การพักผ่อน สุขภาพ การศึกษา การศาสนาและการกีฬา

ข) การจัดดำเนินธุรกิจ การปฏิบัติเกี่ยวกับครอบครัว การปฏิบัติภาระกิจที่ได้รับมอบหมาย และการกีฬา

- พระราชบัญญัติการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2522 มาตรา 4 (ราชกิจจานุเบกษา ฉบับพิเศษ เล่มที่ 96 ตอนที่ 72 : 2522) นักท่องเที่ยว หมายความว่า บุคคลที่เดินทางจากท้องที่อันเป็นถิ่นที่อยู่ปกติของตนไปยังท้องที่อื่นเป็นการชั่วคราวด้วยความสมัครใจ และด้วยวัตถุประสงค์อันมิใช่เพื่อไปประกอบอาชีพหรือหารายได้

- เสรี วังสัไฟจิตร (2534 : 17-22) แบ่งนักท่องเที่ยวเป็น 2 ประเภทใหญ่

ก) นักท่องเที่ยวต่างชาติ (Foreign Tourist หรือ International Tourist) คือ นักท่องเที่ยวที่เดินทางจากประเทศหนึ่งไปยังอีกประเทศหนึ่ง ซึ่งนิยามที่คณะกรรมการผู้เชี่ยวชาญทางสถิติของสันนิบาตชาติได้ประชุมกันในปี พ.ศ. 2480 ว่า นักท่องเที่ยวต่างชาติ คือ ผู้ที่เดินทางไปเยือนประเทศใดประเทศหนึ่งอันมิใช่ประเทศที่พำนักอาศัยอยู่ตามปกติของตนและต้องพำนักในประเทศที่มาเยือนไม่น้อยกว่า 24 ชั่วโมงขึ้นไป

ข) นักท่องเที่ยวในประเทศ (Domestic Tourist) เป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางในประเทศของตนเอง ซึ่งคณะกรรมการทบทวนทรัพย์สินการท่องเที่ยวแห่งชาติของสหรัฐอเมริกา ได้พิมพ์นิยามของคำ่านักท่องเที่ยวในประเทศออกเผยแพร่ ในปี พ.ศ. 2516 คือนักท่องเที่ยวผู้ที่เดินทางออกไปจากบ้านอย่างน้อย 50 ไมล์ วัตถุประสงค์เพื่อติดต่อกิจและแสวงหาความเพลิดเพลิน กิจกรรมส่วนตัวหรือวัตถุประสงค์อื่นใดก็ตาม ยกเว้นการเดินทางไปทำงานไม่ว่าเขาจะพักค้างคืน หรือเดินทางกลับในวันเดียวกันนั้นหรือไม่ก็ตาม

– McIntosh and Goeldner (1986 : 124-125) กล่าวไว้ว่า แรงจูงใจของการท่องเที่ยว (Tourism Motivation) หมายถึง สิ่งกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวออกเดินทางท่องเที่ยวเพื่อสนองความต้องการของตนเอง ตามปกตินักท่องเที่ยวจะเดินทางหรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับแรงจูงใจ (Motivation) ที่สำคัญ 4 ประการ

ก) สิ่งจูงใจทางกายภาพ (Physical Motivation) ได้แก่ สิ่งจูงใจที่เกี่ยวกับการพักผ่อนร่างกาย การเล่นกีฬา การสันตนาการตามชายหาด การหย่อนใจด้วยการบันเทิง และสิ่งจูงใจอื่น ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับการรักษาสุขภาพ

ข) สิ่งจูงใจทางวัฒนธรรม (Cultural Motivaton) ได้แก่ ความปรารถนาที่อยากรู้จักกับผู้อื่น เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับดนตรี ศิลปะ นาฏศิลป์ และศาสนา เป็นต้น

ค) สิ่งจูงใจระหว่างบุคคล (Interpersonal Motivation) ได้แก่ ความปรารถนาที่จะได้พบคนใหม่ ๆ

ง) สิ่งจูงใจทางด้านสถานภาพและชื่อเสียง (Status and Prestige Motivation) ได้แก่ ความต้องการพัฒนาตนเองและแสดงความสำคัญของตนเอง เช่น การเดินทางทำธุรกิจ การประชุมการศึกษา

– Lloyd Hudman (อ้างในเสรี วังสีไพจิตร 2535 : 24) กล่าวไว้ว่า ปัจจัยผลักดันและปัจจัยดึงดูด (Push & Pull Factor) ซึ่งเป็นเหตุการณ์ให้เกิดแรงจูงใจท่องเที่ยว มีดังนี้

ก) ปัจจัยผลักดัน (Push Factor)

- สุขภาพอนามัย
- ความอยากรู้อยากเห็น
- ความพึงพอใจ การเดินทางท่องเที่ยว และความประทับใจในสิ่งที่พบเห็น
- ศาสนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ธุรกิจและวิชาการ
 - เพื่อนฝูงญาติพี่น้อง
 - เกียรติภูมิ (Esteems)
- ข) ปัจจัยคึงคูก (Full Factor)
- ศิลปวัฒนธรรมประเพณี เช่น งานเทศกาลประเพณี ศิลปหัตถกรรม ภาษา
 - ลักษณะทางกายภาพ เช่น สภาพภูมิอากาศ ทัศนียภาพ
 - ชีวิตสัตว์ป่า
 - แหล่งบันเทิงเรีงรมย์

2. แนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.1 การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.1.1. ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศน์ หรืออาจเรียกว่า “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์” มาจากคำภาษาอังกฤษว่า “Ecotourism” ซึ่งเป็นคำผสมกันระหว่างคำว่า Ecology หรือนิเวศวิทยา กับคำว่า Tourism หรือการท่องเที่ยว นอกจากนี้ในวงการการท่องเที่ยว ยังมีการใช้คำภาษาอังกฤษอื่น ๆ ที่สำคัญ ได้แก่ “Nature Tourism” หรือ “Green Tourism” แทน “Ecotourism” ได้เช่นกัน เพื่อบ่งบอกให้เห็นว่าเป็นการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) แต่จะเรียกกันอย่างไรก็ตาม นิยามและความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ก็ได้รับการกำหนดขึ้นจากบุคคลหรือกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ไขว้มากมาย ที่สำคัญและเป็นที่ยอมรับถึงเสมอ มีดังนี้

Hector Caballos-Lascurain (1988) แห่งสหภาพสากลว่าด้วยการอนุรักษ์ (International Union for the Conservation of Nature and Nature Resource : IUCN) ซึ่งกล่าวได้ว่าเป็นบุคคลแรกที่กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า

“เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางไปยังแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อชื่นชม ศึกษาเรียนรู้ และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ พืชพรรณ และสัตว์ป่า ตลอดจนลักษณะทางวัฒนธรรมที่ปรากฏในแหล่งธรรมชาติเหล่านั้น”

Elizabeth Boo (1991) ซึ่งเป็นผู้คลุกคลีกับงานวิจัยการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในลาตินอเมริกาและหมู่เกาะคาริบเบียน พร้อมกับเขียนหนังสือเรื่อง “Ecotourism : The Potentials and Pitfalls) ได้ให้คำนิยามของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่า

“เป็นการท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่เอื้อประโยชน์ต่อการอนุรักษ์ อันเนื่องมาจากการมีรายได้สำหรับดูแลรักษาพื้นที่ การสร้างงานให้ชุมชน หรือท้องถิ่น และการสร้างจิตสำนึกด้านสิ่งแวดล้อม”

The Ecotourism Society (1991) ซึ่งเป็นองค์กรภาคเอกชนที่มีบทบาทโดยตรงเกี่ยวกับการศึกษาวางแผน และเผยแพร่ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้กำหนดความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในช่วงแรกว่า

“เป็นการเดินทางไปเยือนแหล่งธรรมชาติ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเรียนรู้ถึงวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ธรรมชาติด้วยความระมัดระวังไม่ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงหรือทำลายคุณค่าของระบบนิเวศ และในขณะเดียวกันก็ช่วยสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจที่ส่งผลให้การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติให้เกิดประโยชน์ต่อประชาชนท้องถิ่น”

ต่อมาคำนิยามดังกล่าวของ The Ecotourism Society ก็ได้รับการปรับปรุงโดย Western (1993) ให้สั้นและกะทัดรัด แต่มีความหมายสมบูรณ์มากขึ้น ว่า

“เป็นการเดินทางท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งธรรมชาติ ซึ่งมีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและทำให้ชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่นดีขึ้น”

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (แผนพัฒนาการท่องเที่ยว : 2538-2539) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ในความหมายของการท่องเที่ยวแบบ “นิเวศสัญจร : การท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์” หมายถึง “การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ การศึกษาชื่นชม และเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพสภาพธรรมชาติ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ”

บนพื้นฐานของนิยามนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ยังระบุลักษณะการท่องเที่ยวประเภทนี้ว่า นักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวจะเป็นกลุ่มผู้เดินทางที่แสวงหาสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- 1) กิจกรรมต่าง ๆ ที่ให้ประสบการณ์ที่หลากหลายให้มากขึ้น
- 2) ประสบการณ์จากการได้เที่ยวในแหล่งธรรมชาติที่ยังบริสุทธิ์และ/หรือประสบการณ์ที่ได้สัมผัสวัฒนธรรม และวิถีชีวิตของสังคมที่แตกต่างจากที่ตนอยู่ในแต่ละพื้นที่
- 3) โอกาสที่จะเรียนรู้เกี่ยวกับลักษณะทางธรรมชาติ วัฒนธรรมที่มีความแตกต่าง
- 4) ให้มีการอนุรักษ์สภาพธรรมชาติและสมบัติทางวัฒนธรรมในพื้นที่ที่ไปชม

จากนิยามและความหมายเบื้องต้น จะเห็นได้ว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ความหมายที่เป็นสาระสำคัญพอสรุปได้ดังนี้

- 1) แหล่งท่องเที่ยวที่จะส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการส่งเสริมเชิงอนุรักษ์ ควรเป็นพื้นที่ธรรมชาติที่มีการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสภาพแวดล้อม และอาจรวมไปถึงแหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดี และวัฒนธรรมที่ปรากฏในพื้นที่ธรรมชาตินั้นด้วย
- 2) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่ทุกฝ่ายมีความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติ และระบบนิเวศ โดยเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลาย หรือทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม
- 3) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เน้นให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัส หรือมีประสบการณ์กับสภาพแวดล้อมธรรมชาติโดยตรง และเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้ศึกษาเรียนรู้สภาพแวดล้อมธรรมชาติ ซึ่งนอกจากจะได้รับความพึงพอใจแล้ว ยังจะเป็นการเสริมสร้างจรรยาบรรณด้านสิ่งแวดล้อมในเชิงบวกด้วย
- 4) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติและอนุรักษ์ธรรมชาติ ในขณะเดียวกัน จะเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 5) การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะมุ่งเน้นที่คุณค่าของธรรมชาติ หรือลักษณะเด่นที่เป็นเอกลักษณ์ของแหล่งท่องเที่ยวเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยว ไม่ใช่เน้นที่การเสริมแต่งหรือการพัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ

2.1.2. วัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากที่กล่าวทั้งหมดข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความแตกต่างอย่างชัดเจนจากการท่องเที่ยวที่ได้รับการส่งเสริมมาแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่นิยมนำไปใช้โดยไม่ผ่านการอนุญาตจากเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

(Conventional Tourism) และสามารถสรุปวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หรือการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เพื่อใช้เป็นกรอบกำหนดทิศทางการส่งเสริมและการจัดการได้ดังนี้ คือ

- เพื่อพัฒนาจิตสำนึก (Awareness) และความเข้าใจ (Understanding) ของนักท่องเที่ยวในการทำคุณประโยชน์แก่สิ่งแวดล้อมและเศรษฐกิจ
- เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ที่มีคุณค่า หรือคุณค่าสูงให้แก่นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนแหล่งท่องเที่ยว
- เพื่อปรับปรุงคุณภาพชีวิตของชุมชนที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่
- เพื่อดูแลรักษาและคงไว้ซึ่งคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยว

นอกจากวัตถุประสงค์หลัก ๆ ดังที่ระบุข้างต้นแล้ว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ยังมุ่งเน้นการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ที่น่าสนใจของชุมชนท้องถิ่นดั้งเดิม (Indigenous attractions) ที่ปรากฏในพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เพื่อเปิดโอกาสให้มีการศึกษา เรียนรู้ และสร้างความพึงพอใจเกี่ยวกับความหลากหลายและวิวัฒนาการทางวัฒนธรรมของกลุ่มชนเหล่านั้นด้วย

2.1.3. องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

โดยสรุปแล้ว การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีองค์ประกอบสำคัญที่ควรพิจารณาอยู่ 3 ประการ ได้แก่

1. การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนและการกระจายรายได้

ไม่ว่าจะมีการวางแผนและจัดการแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ที่ใดก็ตาม องค์ประกอบทั้งสามประการดังกล่าวจะต้องได้รับการพิจารณาเข้ามาเกี่ยวข้องเสมอ สารสำคัญขององค์ประกอบดังกล่าว อาจสรุปได้ดังนี้

- การสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ถือเป็นปัจจัยพื้นฐานสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ หากธรรมชาติ และระบบนิเวศได้รับผลกระทบกระเทือนจากการใช้ประโยชน์

ในรูปแบบใดก็ตาม โอกาสที่ธรรมชาติและระบบนิเวศเหล่านั้นจะเสื่อมโทรมลง หรือถูกทำลาย
ไม่ว่ากรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ด้วยคุณค่าไปก็มีอยู่สูง ดังนั้น การให้ความรู้ความเข้าใจ และ/หรือการสร้างจิตสำนึก แก่นักท่องเที่ยว หรือผู้มาเยือนเกี่ยวกับความจำเป็นในการปกป้องรักษามรดกวัฒนธรรมชาติแวดล้อม ระหว่างการเดินทางท่องเที่ยว เพื่อให้คงอยู่สนองความต้องการของคนทั่วไป จึงเป็นสิ่งที่ต้อง กระทำ นอกจากนี้การสร้างจิตสำนึกด้านการอนุรักษ์ยังรวมไปถึงบุคคลกลุ่มอื่น ๆ เช่น ราษฎรท้องถิ่น มัคคุเทศก์ และเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ดูแลรับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวอีกด้วย

วิธีการสร้างจิตสำนึกเกี่ยวกับการอนุรักษ์มีหลายรูปแบบ แต่สำหรับการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์นั้น มักจะเน้นวิธีการจัดทำโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation Programs) เช่น การจัดให้มีศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ (Interpretation Center) ในแหล่งท่องเที่ยว จัดให้เอกสารสิ่งพิมพ์ที่จำเป็นต่อการศึกษาเรียนรู้ จัดให้มีนิทรรศการ/แผ่นป้ายบรรยาย ตามบริเวณหรือจุดท่องเที่ยวต่าง ๆ จัดให้มีเส้นทางเดินเท้าหรือทางเดินป่า ที่ให้ประสบการณ์ใน การเรียนรู้ธรรมชาติหลากหลายแก่ผู้มาเยือน รวมไปถึงอบรมมัคคุเทศก์และเจ้าหน้าที่ของรัฐ ที่รับผิดชอบแหล่งท่องเที่ยวให้สามารถชี้แนะ และอธิบายเกี่ยวกับธรรมชาติ และนิเวศวิทยาของ สิ่งต่าง ๆ ที่นักท่องเที่ยวพบเห็น

2.2 แนวนโยบายเพื่อการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ในช่วงปี พ.ศ. 2538-2539 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดนโยบาย เพื่อการ ท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ในการกำกับทิศทางและวางรูปแบบการปฏิบัติงานในด้านต่าง ๆ ให้ สอดคล้องและเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

- 1) เพื่อให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยพัฒนาไปสู่ทิศทางที่ยั่งยืน (Sustainable Development)
- 2) เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างจิตสำนึก (Awareness) และความเข้าใจ (Understanding) ที่ถูกต้องต่อการท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบ
- 3) เพื่อคงไว้ซึ่งคุณภาพที่ดีของแหล่งท่องเที่ยว และคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่น ที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จึงได้กำหนดนโยบายดังนี้

- 1) ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งด้านธรรมชาติ แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพ มีระบบการสื่อความหมายที่ดี และคำนึงถึง เอกลักษณ์ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว การศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้เข้าไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2) ประสานงานให้เกิดความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นที่การสร้าง ความรับผิดชอบต่อสภาพแวดล้อมธรรมชาติและระบบนิเวศ โดยต้องเป็นการท่องเที่ยว ที่ไม่ทำลายหรือไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรม

3) สร้างจิตสำนึกด้านการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดวิถีทางแห่งการอนุรักษ์การกิน ประโยชน์สู่ธรรมชาติ และการเอื้อประโยชน์ต่อชุมชนท้องถิ่นทั้งทางตรงและทางอ้อม

4) ปรับปรุงและพัฒนากฎหมาย องค์กร และการจัดการด้านการพัฒนาการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์ให้มีประสิทธิภาพ เกิดการประสานงาน และเกื้อหนุนซึ่งกันและกันระหว่างภาครัฐ และภาคเอกชน และประชาชนในท้องถิ่น

2.3 แนวนโยบายการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ

การกำหนดนโยบายและแผนการพัฒนาท่องเที่ยว ได้รับความสนใจอย่างมากจากรัฐ ตลอดทศวรรษที่ผ่านมา ในระยะของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539) ได้มีการจัดทำแผนพัฒนาการท่องเที่ยวขึ้น โดยได้กำหนดนโยบายตอบสนองการขยายตัว ด้านอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว เพื่อสนองวัตถุประสงค์ในการช่วยแก้ไขการขาดดุลย์ การชำระเงินต่างประเทศ และเป็นรากฐานเศรษฐกิจในส่วนภูมิภาคที่จะกระตุ้นให้เกิดการลงทุน ในทางอุตสาหกรรม และพาณิชย์กรรมที่ต่อเนื่องกัน เป็นแหล่งสร้างงาน และกระจายรายได้ และความเจริญสู่ภูมิภาค รวมถึงการอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม นโยบายดังกล่าวได้กำหนดไว้ มีใจความสรุป โดยสรุปได้ดังนี้

1) ส่งเสริมให้นักท่องเที่ยวระหว่างประเทศเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทย เพิ่มขึ้น และพักนานวันขึ้น รวมทั้งส่งเสริมให้คนไทยเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ กว้างขวางยิ่งขึ้น

2) อนุรักษ์ ฟื้นฟู และพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม รวมทั้ง สนับสนุนให้เกิดการบริหาร และการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวโดยต่อเนื่องอย่างมี ประสิทธิภาพ

3) ดำเนินการให้ประเทศไทย เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวทั้งในเชิงคุณภาพ และปริมาณ

4) พัฒนาและยกระดับกำลังคนด้านการท่องเที่ยว ทั้งในเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2.4 นโยบายหลักของ ททท. กับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การกำหนดนโยบายหลักของ ททท. ที่มีการประกาศอย่างเป็นทางการจะพบว่า ททท. กำหนดนโยบายหลักไว้ 8 ประการ ครอบคลุมเนื้อหาและสาระสำคัญที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวในภาพรวม นโยบายหลัก ททท. ทั้ง 8 ประการ ปรากฏรายละเอียดดังนี้

- 1) ส่งเสริม ชักจูง ให้นักท่องเที่ยวจากต่างประเทศเดินทางมาสู่ประเทศไทย เพื่อให้ได้มาซึ่งรายได้เป็นเงินตราต่างประเทศ เข้าเพิ่มพูนเศรษฐกิจส่วนรวมโดยริบคว่น
- 2) ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายไปในท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค
- 3) อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อม เพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด
- 4) พัฒนาสิ่งอำนวยความสะดวกและบริการด้านการท่องเที่ยวให้มีมาตรฐานที่ดี เพื่อสร้างความประทับใจให้แก่นักท่องเที่ยวที่มาเยือนให้มากขึ้น
- 5) เพิ่มความปลอดภัยให้แก่นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศให้สามารถเดินทางไปสู่จุดหมายปลายทางต่าง ๆ ในประเทศไทย ด้วยความมั่นใจในความปลอดภัยของร่างกายและทรัพย์สินของตนและหมู่คณะ
- 6) ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวของคนไทยภายในประเทศ โดยเฉพาะกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและเยาวชน เพื่อเป็นการเพิ่มสวัสดิการด้านการท่องเที่ยวแก่คนไทย
- 7) เสริมกำลังคนที่เป็นคนไทยเข้าทำงานในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวให้มากที่สุด
- 8) ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างกว้างขวางยิ่งขึ้น

เมื่อวิเคราะห์จากนโยบายหลัก 8 ประการ จะพบว่า ปรากฏนโยบายที่ชัดเจนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ถึง 3 นโยบายด้วยกัน คือ

นโยบายข้อ 2 ขยายแหล่งท่องเที่ยวให้กระจายไปในท้องถิ่น เพื่อเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวให้ถึงประชากรในทุกภูมิภาค

นโยบายข้อ 3 อนุรักษ์และฟื้นฟูสมบัติวัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมเพื่อให้คงความเป็นเอกลักษณ์ของไทยไว้ด้วยดีที่สุด

นโยบายข้อ 8 ส่งเสริมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมอันเกี่ยวกับการพัฒนา

เอกสารนี้เป็นเอกสารสงวนลิขสิทธิ์ ใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากนโยบายได้ขยายผลถึงการกำหนดแผนงาน โครงการ มาตรการ เพื่อให้บรรลุ เป้าหมายวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมานับตั้งแต่มีการเปลี่ยนแปลงการจัดตั้งองค์กรจากองค์การ ส่งเสริมการท่องเที่ยว (อ.ส.ท.) มาเป็นการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) บทบาทของ ททท. ได้เพิ่มขึ้น คือ มีภาระหน้าที่ในการศึกษา/วางแผนด้านการท่องเที่ยว ควบคู่ไปกับการส่งเสริม เผยแพร่ และประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยว

อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในภาพรวมแล้ว สามารถสรุปผลงานของ ททท. ที่เกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์ได้มากมายหลายกิจกรรม ซึ่งการดำเนินงานทั้งหมดในช่วงเวลา ที่ผ่านมาสามารถสรุปได้ดังนี้

1. การดำเนินงานทางด้านการวางแผนและวิชาการ

1.1 การศึกษาวิจัยเพื่อวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว

การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ที่ ททท. ดำเนินงานนั้นจะมี 4 ระดับ คือ การสำรวจเบื้องต้น การศึกษาเบื้องต้น การจัดทำแผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว และการศึกษาความเหมาะสมของโครงการ

ในทุก ๆ ระดับของการวางแผนนั้น ททท. ได้ให้ความสำคัญกับเรื่องของ สิ่งแวดล้อม โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับของการจัดทำแผนหลักเพื่อพัฒนาการท่องเที่ยว แต่ละแผนนั้นได้ระบุถึงการรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวแต่ละแห่งไว้อย่างชัดเจน พร้อมกับระบุสภาพปัญหา ข้อเท็จจริง แนวทางการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านผลกระทบจากการท่องเที่ยวที่อาจมีต่อสิ่งแวดล้อม

สำหรับในการศึกษากรณีเรื่องนิเวศสัญจรนั้น จะพบว่า ททท. ได้มีการศึกษาวิจัยคู่มือนิเวศสัญจร : ภาคอีสาน คู่มือสัญจร : ภาคเหนือ และการศึกษาการท่องเที่ยวเพื่อรักษาระบบนิเวศ : กรณีภาคใต้

1.2 การจัดทำคู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ

ททท. ได้จัดทำคู่มือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่าง ๆ ขึ้น โดยแยกตามประเภทของแหล่งท่องเที่ยว อันได้แก่ วัด น้ำ เนินเขา น้ำตก อ่างเก็บน้ำ และชายทะเล เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การจัดทำคู่มือพัฒนาลักษณะนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวให้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ไม่ดำเนินการพัฒนาให้ขัดต่อสภาพแวดล้อม ในคู่มือดังกล่าวได้เสนอแนะแนวทางการพัฒนา อาทิ การจัดวางองค์ประกอบให้กลมกลืนกับสภาพธรรมชาติ การก่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้อยู่ในรูปแบบที่เหมาะสม ซึ่งผู้รับผิดชอบดูแลพื้นที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้พัฒนาได้โดยตนเอง

1.3 การศึกษาเรื่องผลกระทบจากการท่องเที่ยว

เป็นที่ตระหนักกันดีอยู่แล้วว่าการพัฒนาใด ๆ ก็ตามมักจะก่อให้เกิดผลกระทบ ทั้งผลกระทบด้านกายภาพและผลกระทบด้านสังคม ดังนั้น ททท. จึงเล็งเห็นความสำคัญในประเด็นนี้และได้ดำเนินการวิจัยเกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่หลักทางการท่องเที่ยว

การศึกษาเรื่องผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยวเท่าที่ได้ศึกษามา จะมีการนำเสนอถึงลักษณะของผลกระทบ สาเหตุที่เกิดผลกระทบ แนวทางและมาตรการในการแก้ไข รวมถึงองค์กรและสถาบันที่เกี่ยวข้องในปัญหานั้น ๆ จะต้องร่วมมือกันป้องกันและแก้ไข สำหรับงานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้ เช่น การศึกษาเรื่องผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและวัฒนธรรม : กรณีศึกษาจังหวัดเชียงใหม่ การศึกษาแนวทางการอนุรักษ์และฟื้นฟูงานเทศกาลประเพณีที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวในประเทศไทย การศึกษาผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าต่อสภาวะแวดล้อมและประชากรชาติในท้องถิ่น

นอกจากนี้ยังได้ทำการศึกษาเรื่องขีดจำกัดในการพัฒนา (Carrying Capacity) เพื่อให้ทราบถึงความสามารถในการรองรับของพื้นที่ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยว อันจะเป็นการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางด้านสภาพแวดล้อม โดยเลือกกรณีศึกษา คือ การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยวของหมู่เกาะช้าง จังหวัดตราด

การดำเนินงานทางด้านวิชาการทั้งหมดที่ ททท. จัดทำขึ้น กล่าวได้ว่าเป็นการให้ความสำคัญกับสิ่งแวดลอมอย่างมาก แก่มุมที่ ททท. สนใจนั้นไม่เพียงแต่เป็นการเสนอแนวคิดที่ถูกต้องเท่านั้น แต่ยังสามารถพิจารณาถึงการแก้ไขตลอดจนการป้องกันปัญหาสิ่งแวดลอมด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว

นับตั้งแต่ปี 2530 ททท. ได้รับการจัดสรรงบประมาณทั้งงบพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว งบประมาณที่ ททท. ได้รับนั้นปรากฏตามชื่อโครงการต่าง ๆ ดังนี้

- 1) โครงการเร่งรัดฟื้นฟูการขยายตัวทางเศรษฐกิจ (งบ กฟศ.)
- 2) โครงการอุดหนุนการปรับปรุงสาธารณูปโภค พัฒนาสภาพภูมิทัศน์และสิ่งอำนวยความสะดวกขนาดเล็กในภูมิภาค
- 3) โครงการย่อยเกี่ยวกับ (ประเภท) พัฒนาและอนุรักษ์ฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวตามแผนพัฒนาของ ททท. หรือโครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวสำคัญ
- 4) โครงการตามแผนงานเงินกู้เพื่อพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว (โครงการเงินกู้ OECF)
- 5) โครงการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ (โครงการอีสานเขียว)

การจัดสรรงบประมาณในโครงการต่าง ๆ เท่าที่ผ่านมา ททท. จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องหรือเป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ประเภทโครงการที่ ททท. ให้การสนับสนุนมีทั้งโครงการพัฒนาสาธารณูปโภคและสาธารณูปการ โครงการพัฒนาสภาพภูมิทัศน์และโครงการพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

ประเด็นด้านการสนับสนุนงบประมาณ นั้น ททท. ได้กำหนดหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสนับสนุน โดยมีทั้งหลักเกณฑ์ทั่วไปและหลักเกณฑ์เฉพาะ เป็นที่น่าสังเกตว่าหลักเกณฑ์เฉพาะที่ ททท. กำหนดนั้นได้เน้นหนักเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การจัดสภาพภูมิทัศน์และการปรับปรุงภูมิสถาปัตยกรรมด้วย

3. การพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยว

ททท. ได้ให้ความสำคัญกับบุคลากรด้านการท่องเที่ยว โดยจะจัดให้มีการฝึกอบรมและการบรรยายให้ความรู้ในเรื่องต่าง ๆ ทั้งในกลุ่มนักเรียน นักศึกษา มัคคุเทศก์ ข้าราชการ พนักงานบริษัท รวมถึงพระภิกษุ สามเณร และผู้มีอาชีพที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจท่องเที่ยวในวงการต่าง ๆ เช่น พนักงานต้อนรับ พนักงานบริการอาหาร พนักงานขับรถ พนักงานขับเรือ และพ่อค้าแม่ค้าหาบเร่ เป็นต้น เนื้อหาการอบรมจะเน้นและรณรงค์ในเรื่องการให้ความรู้ด้านเอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมด้วย ตลอดจนจัดโครงการอบรมอาสาสมัครช่วยเหลือนักท่องเที่ยว พร้อมทั้งช่วยดูแลรักษาทรัพยากรการท่องเที่ยว

4. การจัดประชุมสัมมนาในการแก้ไขปัญหาการท่องเที่ยว

เนื่องจากปัญหาที่เกิดจากการพัฒนาการท่องเที่ยวเป็นปัญหาที่ค่อนข้างซับซ้อนหรือปัญหาบางประการมีขนาดของปัญหาและความร้ายแรงมาก จนหน่วยงานเดียวไม่สามารถแก้ไขได้ ต้องการความร่วมมือกันจากหลายหน่วยงาน ดังนั้นในช่วงเวลาที่ผ่านมามาททท. ก็จะจัดการประชุมสัมมนาเพื่อหาสาเหตุและแนวทางการแก้ไขที่เหมาะสมต่อไป เช่น การจัดสัมมนาผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวชายทะเล การจัดสัมมนาผลกระทบของการท่องเที่ยวเดินป่าต่อสถานะแวดล้อม และประชาชนในท้องถิ่น และการจัดสัมมนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ตลอดจนจะมีการสัมมนาเกี่ยวกับปัญหาคุณภาพสิ่งแวดล้อมทางกายภาพโดยเฉพาะในแหล่งท่องเที่ยวหลัก เช่น เกาะภูเก็ตและเมืองพัทยา ประเด็นปัญหาที่มักจะหยิบยกขึ้นมาพิจารณา ได้แก่ ปัญหาอาคารและสิ่งก่อสร้างที่ไม่เหมาะสมและไม่สวยงาม ปัญหามลภาวะ เป็นต้น

5. การรณรงค์เพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

ได้มีการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอันเกี่ยวข้องกับ การเดินทางท่องเที่ยวไปยังสื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ ทั้งทางรายการวิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ นิตยสารต่าง ๆ ตลอดจนสิ่งพิมพ์ที่ ททท. จัดทำเผยแพร่ เช่น อนุสาร อ.ส.ท. จุลสารการท่องเที่ยว และจดหมายข่าว เป็นต้น

นอกจากนี้ ได้เริ่มดำเนินการโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยเป็นประจำปี โดยเชิญผู้นำเยาวชนจากทั่วทุกจังหวัดมาเข้าร่วมโครงการปีละประมาณ 180 คน เพื่ออบรมความรู้ในเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยวที่ถูกวิธี พร้อมทั้งจัดโครงการรณรงค์รักษาสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวโดยขอความร่วมมือจากเยาวชน ประชาชนเจ้าของท้องถิ่น และผู้ประกอบการที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันบำเพ็ญประโยชน์ รักษาความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยวเป็นครั้งคราว เช่น โครงการ “เมืองคอนสวย ด้วยต้นไม้ ไร่ยะ” ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช โครงการ “ภูเก็ตสวยงาม ด้วยความร่วมมือ” ที่จังหวัดภูเก็ต โครงการ “รณรงค์รักษาสีสิ่งแวดล้อมเกาะล้าน” ที่เมืองพัทยา และโครงการ “รักอัมพวา รักษาธรรมชาติ” ที่จังหวัดตาก เป็นต้น การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

พร้อมทั้งมีโครงการจัดทำภาพนิ่งเอกทศน์ วีดีโอ เอกสาร และโปสเตอร์ เพื่อผลิตเป็นสื่อในการรณรงค์เรื่องการอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรม แล้วจัดนิทรรศการและเผยแพร่ไปยังหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน และสถาบันการศึกษาใน โอกาสต่าง ๆ ทั่วประเทศ

6. การจัดตั้งมูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว

ททท. ได้จัดตั้งมูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว (พ.ส.ท.) หรือ The Foundation for the Protection of Environment and Tourism (P.E.T.) ขึ้นเมื่อกลางปี พ.ศ. 2535 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินกิจกรรมอันเนื่องด้วยการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและทรัพยากร การท่องเที่ยวของไทย ในด้านการส่งเสริมและเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้อง การอนุรักษ์ สิ่งแวดล้อมและมรดกทางการท่องเที่ยว ตลอดจนร่วมมือกับองค์กรการกุศลอื่น ๆ ดำเนิน กิจกรรมอันเป็นสาธารณะประโยชน์

3. ททท. กับทิศทางเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากกระแสความตื่นตัวในเรื่องนี้ ททท. จึงได้มีการปรับกระบวนการให้ทันต่อ สถานการณ์ที่เกิดขึ้น โดยสรุปในขณะนี้และในอนาคตอันใกล้ ททท. ได้ดำเนินการในเรื่อง ต่าง ๆ ดังนี้

1. การจัดตั้งคณะกรรมการกำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนาด้าน Ecotourism ในประเทศไทย

คณะกรรมการฯ ชุดดังกล่าวเป็นคณะกรรมการที่ประกอบด้วยผู้แทนจากกอง/ งานต่าง ๆ ใน ททท. ภาระหน้าที่ของกรรมการชุดนี้ คือ มีหน้าที่พิจารณากำหนดแนวทางหรือนโยบายด้าน Ecotourism ในประเทศไทย ตลอดจนมาตรการ แผนงาน และวิธีดำเนินการ ในทางปฏิบัติที่เป็นรูปแบบ เพื่อให้เอื้อต่อการวางแผนและการตลาด

ในทางปฏิบัติ คณะกรรมการฯ ชุดนี้ ได้มีการจัดตั้งคณะทำงานชุดต่าง ๆ ขึ้น เพื่อปฏิบัติงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คณะทำงานชุดต่าง ๆ คือ

- 1.1 คณะทำงานจัดทำแผนและกำหนดแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยว
- 1.2 คณะทำงานจัดทำสื่อและเผยแพร่การท่องเที่ยวแบบ Ecotourism
- 1.3 คณะทำงานแก้ปัญหาการท่องเที่ยวอัมพาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.4 คณะทำงานจัดอบรมบุคลากรในหลักสูตร Ecotourism

2. การศึกษาวิจัยโครงการดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษา ระบบนิเวศ หรือ Ecotourism ในประเทศไทย

ในปี 2538 ททท. มีโครงการที่จะดำเนินการเพื่อกำหนดนโยบายการท่องเที่ยวเพื่อรักษา ระบบนิเวศ หรือ Ecotourism โดยการศึกษาจะมีการพิจารณาสถาบันวิจัยที่มีความเหมาะสมเข้าร่วมศึกษาและกำหนดนโยบาย

3. การจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงการอนุรักษ์

ตลอดช่วงเวลาที่ผ่านมา ททท. ได้ดำเนินการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิด การท่องเที่ยวในรูปแบบ Ecotourism ขึ้น กิจกรรมที่ ททท. ได้ดำเนินการไปแล้ว อาทิ

3.1 การจัดโครงการเยาวชนอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยว กิจกรรม คือ การจัดอบรมให้ ความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกเยาวชนให้มีการอนุรักษ์ รวมทั้งนำเยาวชนออกทัศนศึกษา ในแหล่งท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ในเรื่องต่าง ๆ อาทิ การปลูกต้นไม้ การเก็บขยะในแหล่ง ท่องเที่ยว เป็นต้น

3.2 การนำเที่ยวในรูปแบบ Ecotourism

ททท. พยายามที่จะเน้นให้เกิดรูปแบบของการท่องเที่ยว Ecotourism โดยในการจัดนำเที่ยวทัศนศึกษานั้น จะพยายามให้มุ่งเน้นด้านการให้ความรู้/ความเข้าใจใน การท่องเที่ยว การปฏิบัติตัวให้เป็นนักท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบ การคืนผลประโยชน์ในรูปแบบ ของรายได้ต่อชุมชนท้องถิ่น

การจัดนำเที่ยวในรูปแบบ Ecotourism ทุก ๆ ปี ททท. จะดำเนินการ ในกลุ่มเยาวชนภายใต้โครงการเยาวชนอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย หรือในการดำเนินงาน ของมูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว ซึ่งจะมีกิจกรรมต่าง ๆ ไปยังสมาชิกทั้งด้าน เอกสาร/สิ่งพิมพ์ การจัดนำเที่ยวดำเนินา คุณก จักรยานเสือภูเขา เป็นต้น

3.3 การผลิตสื่อเผยแพร่รณรงค์ให้เกิดจิตสำนึก อาทิ การผลิตแผ่นพับเรื่อง คู่มือและปกป้องมรดกท่องเที่ยวไทย การเป็นนักท่องเที่ยวที่ดี มาอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ เป็นต้น นอกจากนี้สื่อด้านแผ่นพับแล้ว ททท. ยังได้จัดพิมพ์โปสเตอร์ ผลิตวีดีโอ จัดทำภาพนึ่ง อนุทิน และอื่น ๆ อีกหลายประการ

4. นโยบายและแนวทางเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของ ททท.

ในช่วงปี 2538-2539 ททท. ได้กำหนดนโยบายและแนวทางเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เพื่อใช้ในการกำกับทิศทางและวางรูปแบบการปฏิบัติในด้านต่าง ๆ ให้สอดคล้องเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

1. นโยบายการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการพัฒนา จึงกำหนดนโยบายดังนี้

1.1 ส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรท่องเที่ยวทั้งด้านธรรมชาติ แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณคดีและวัฒนธรรม โดยมุ่งเน้นให้เกิดคุณภาพ มีระบบการสื่อความหมายที่ดี และคำนึงถึงขีดความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

1.2 ประสานงานให้เกิดความร่วมมือระหว่างทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มุ่งเน้นที่การสร้างควมรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ โดยต้องเป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายหรือไม่ก่อให้เกิดความเสื่อมโทรม

1.3 สร้างสำนึกด้านการท่องเที่ยวที่มุ่งให้เกิดวิถีทางแห่งการอนุรักษ์ การคืนประโยชน์สู่ระบบนิเวศ

1.4 ดำเนินการให้มีการวางแผนและปรับปรุงพัฒนากฎระเบียบ องค์การจัดการด้านการพัฒนานิเวศสัญจรให้มีประสิทธิภาพ เกิดการประสานงานและเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ระหว่างภาครัฐภาคเอกชน และประชาชนท้องถิ่น

1.5 ส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวทั้งทางตรงและทางอ้อม

2. วัตถุประสงค์ของการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.1 เพื่อให้การท่องเที่ยวของประเทศไทยพัฒนาไปสู่ทิศทางแบบยั่งยืน

2.2 เพื่อกระตุ้นให้เกิดการสร้างจิตสำนึก (Awareness) และความเข้าใจ (Understanding) ที่ถูกต้องต่อการท่องเที่ยวอย่างได้ความรู้และมีความรับผิดชอบ

2.3 เพื่อคงไว้ซึ่งคุณภาพที่ดีของแหล่งท่องเที่ยว และคุณภาพชีวิตของชุมชนท้องถิ่นที่แหล่งท่องเที่ยวตั้งอยู่

3. แนวทางการจัดการ

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์และแนวนโยบายทั้ง 4 ประการที่กำหนดไว้ จำเป็นต้องมีแนวทางการจัดการที่ชัดเจน ซึ่งสามารถนำเสนอได้ดังนี้

3.1 แนวทางการจัดการพื้นที่ท่องเที่ยวและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม

3.1.1 พิจารณาการจัดการแบบแบ่งเขตภายในแหล่งท่องเที่ยว เพื่อแยกกิจกรรมระหว่างเขตท่องเที่ยวและเขตอนุรักษ์ ทั้งนี้ โดยดำเนินการตามแผนการจัดการ (Management Plan) ที่จัดทำขึ้น

3.1.2 พิจารณามาตรการจำกัดนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวที่เปราะบาง ให้เข้มงวดและจริงจัง

3.1.3 กำหนดบทบาทของ ททท. ให้ชัดเจนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในเขตอนุรักษ์และเปราะบาง

3.1.4 พิจารณาข้อกำหนด/วินัยของนักท่องเที่ยว

3.2 แนวทางการสื่อความหมาย - บริการความรู้

3.2.1 จัดทำสื่อประกอบการท่องเที่ยว ทั้งในแง่ธรรมชาติและวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์

3.2.2 พิจารณาสับสนับสนุนงบประมาณการจัดทำสื่อให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

3.2.3 พิจารณาส่งเสริมบุคลากรท้องถิ่นที่มีความรู้ ให้เป็นมัคคุเทศก์เฉพาะทาง ที่มีคุณภาพและถูกกฎหมาย พร้อมทั้งพัฒนาหลักสูตรมัคคุเทศก์ให้ทันกับทิศทางการพัฒนา

3.3 แนวทางส่งเสริมให้ประชาชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์

3.3.1 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการให้การศึกษา และเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในสื่อต่าง ๆ ทั้งในระบบและนอกระบบแก่เยาวชน ประชาชน หรือผู้นำท้องถิ่น

3.3.2 ส่งเสริมให้ธุรกิจท่องเที่ยวในท้องถิ่น รวมตัวกันเป็นชมรม องค์กรหรือ สหกรณ์ เพื่อร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนา-อนุรักษ์ และเพื่อความเข้มแข็ง มีอำนาจต่อรองทางการตลาด อันจะทำให้ธุรกิจของท้องถิ่นสามารถดำรงอยู่ได้ในเชิงธุรกิจ โดยให้องค์กรพัฒนาเอกชนและนักวิชาการ ได้เข้ามามีส่วนร่วมเป็นที่ปรึกษา แนะนำการจัดการ

3.3.3 ในการดำเนินการใด ๆ ควรพิจารณาถึงทรัพยากรท้องถิ่นเป็นอันดับแรก

ไม่ว่าจะเป็นบุคลากร วัตถุดิบ ภูมิปัญญาท้องถิ่น และเอกลักษณ์ของท้องถิ่นนั้น ๆ

ไม่ว่าการณ์ใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.4 แนวทางป้องกันผลกระทบทางวัฒนธรรม

3.4.1 กำหนดมาตรการให้นักท่องเที่ยวและผู้ประกอบการ คำนึงถึงผลกระทบทางวัฒนธรรม เช่น ไม่สร้างความแปลกแยกทางวัฒนธรรม แต่ควรปฏิบัติตนให้สอดคล้องกับวัฒนธรรมท้องถิ่น (ไม่รุกรานสิทธิส่วนตัว หรือแสดงอาการดูถูก ดูหมิ่น ประชาชนท้องถิ่น หรือมองดูว่าเป็นตัวแปลกประหลาด แต่ควรมีกิริยา สุภาพ ยึดหลักความเท่าเทียมกันและสิทธิมนุษยชน)

3.4.2 การเปลี่ยนแปลงใด ๆ ควรคำนึงถึงผลกระทบต่อวิถีชีวิตและวัฒนธรรมท้องถิ่น โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานจากการศึกษาอย่างถ่องแท้ และให้ความเคารพวัฒนธรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น

3.4.3 การนำเสนอวัฒนธรรมดั้งเดิมให้นักท่องเที่ยวชม ควรคำนึงถึงความถูกต้องทางวิชาการ ความเห็นชอบของชุมชนท้องถิ่น และข้อจำกัดในวัฒนธรรมและพิธีกรรมต่าง ๆ ไม่ควรเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมหรือพิธีกรรม เพราะเพียงคำนึงถึงทิศทางการตลาดหรือเอาใจนักท่องเที่ยวอย่างเดียว

3.5 แนวทางการตลาด

3.5.1 ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในหมู่เยาวชนและนักท่องเที่ยวทั่วๆ ไป ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างประเทศ

3.5.2 กำหนดมาตรฐานของการจัดนำเที่ยวในรูปแบบของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ชัดเจน โดยเน้นที่คุณภาพของนักท่องเที่ยวมากกว่าปริมาณ

3.5.3 ส่งเสริมให้ผู้ประกอบการธุรกิจการท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วมในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.5.4 ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกในการจัดประชุมนานาชาติที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.5.5 เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ ผลิตภัณฑ์อุปกรณ์ไฮโดรคาร์บอนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

3.6 แนวทางอื่น ๆ

3.6.1 พิจารณาถึงผลดี-ผลเสีย ข้อจำกัด การจัดที่พักแบบ Home Stay

3.6.2 เผยแพร่ความรู้ด้าน Ecotourism ที่ชัดเจน เข้าใจง่าย ครอบคลุม

ให้กว้างขวาง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. แนวความคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทัศนศึกษา กับการพัฒนาเยาวชน

นิยามศัพท์และความหมาย

ท่องเที่ยวทัศนศึกษา หมายถึง การท่องเที่ยวเพื่อแสวงหาความรู้ การเรียนรู้ด้วยการเห็น หรือเป็นการศึกษานอกสถานที่เพื่อทำกิจกรรมร่วมกัน

การท่องเที่ยวทัศนศึกษา แบ่งออกเป็น 2 ประเภท

1. การท่องเที่ยวทัศนศึกษาระยะสั้น หมายถึง ท่องเที่ยวทัศนศึกษาโดยไม่พักค้างแรม

2. การท่องเที่ยวทัศนศึกษาระยะยาว หมายถึง ท่องเที่ยวทัศนศึกษาโดยพักค้างแรม

การท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างถูกวิธี หมายถึง ปลอดภัย ประหยัด ได้รับความรู้ สนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่ก่อความรำคาญให้แก่ผู้อื่น และไม่ทำลายสภาพแวดล้อม และทรัพยากรการท่องเที่ยว

ทรัพยากรการท่องเที่ยว หมายถึง สิ่งดึงดูดใจที่ก่อให้เกิดการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อความเพลิดเพลินสนุกสนาน และเพิ่มพูนความรู้ ตลอดจนทัศนคติที่กว้างขวาง และเป็นทรัพยากรที่พึงสงวนรักษาไว้ จำแนกออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

1. ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทธรรมชาติ หมายถึง สภาพของธรรมชาติที่มีความสวยงาม หรือน่าสนใจ อาทิ ภูเขา ป่าไม้ น้ำตก ลำธาร ทะเลสาบ หาดทราย ทะเล เกาะแก่ง อ่างเก็บน้ำ ภูมิทัศน์ และระบบนิเวศโดยรวม ฯลฯ

2. ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ

2.1 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทโบราณคดี ประวัติศาสตร์ โบราณวัตถุสถาน และศาสนา หมายถึง สิ่งต่าง ๆ ที่มนุษย์ได้สร้างสรรค์ขึ้นตามวัตถุประสงค์ และเพื่อประโยชน์ของมนุษย์เอง ทั้งที่เป็นมรดกของอดีต และที่ได้สร้างขึ้นในปัจจุบัน ซึ่งมีลักษณะเป็นวัตถุ พื้นที่ หรือสิ่งก่อสร้าง แต่มีผลดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว อาทิ อนุสรณ์สถาน เมืองโบราณ ศาสนสถาน พระราชวัง โบราณวัตถุสถาน พิพิธภัณฑสถาน ฯลฯ

2.2 ทรัพยากรการท่องเที่ยวประเภทศิลปวัฒนธรรม ประเพณีและกิจกรรม หมายถึง รูปแบบ การดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมและการประพฤติปฏิบัติที่ยึดถือ สืบทอดต่อกันมา ตลอดจนกิจกรรมต่าง ๆ ที่มีผลต่อการดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว อาทิ สภาพชีวิตริมแม่น้ำลำคลอง ตลาดน้ำ เรือนแพ หมู่บ้านชาวเขา ศูนย์วัฒนธรรม สวนสนุก งานเทศกาล ประเพณีต่าง ๆ การแข่งขันเรือยาว การฟ้อนรำ และศิลปการแสดง ฯลฯ

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) หมายถึง การท่องเที่ยวที่สามารถตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบัน ในขณะที่ทำการปกป้องและสงวนรักษาโอกาสต่าง ๆ ไว้ให้นุชนรุ่นหลัง รวมถึงการจัดการทรัพยากรเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจ สังคม และความงามทางสุนทรียภาพ ในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม และขบวนการทางระบบนิเวศวิทยาได้

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่มีอายุตั้งแต่แรกเกิด - 25 ปีบริบูรณ์

เยาวชนในระบบโรงเรียน หมายถึง เยาวชนที่กำลังศึกษาเล่าเรียนอยู่ในสถานศึกษาของรัฐหรือเอกชนในเวลาปกติ

เยาวชนไม่อยู่ในระบบโรงเรียน หมายถึง เยาวชนที่ไม่ได้กำลังศึกษาอยู่ในสถานศึกษาของรัฐ หรือเอกชนในเวลาเรียนปกติ

เยาวชนระหว่างประเทศ หมายถึง บุคคลที่มีได้มีภูมิลำเนาหรือถิ่นพำนักอาศัยในประเทศไทยที่มีอายุไม่เกิน 30 ปี

เยาวชนเป้าหมายพิเศษ หมายถึง เยาวชนที่อยู่ในภาวะยากลำบากเป็นพิเศษ ประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย และต้องการความช่วยเหลือจากสังคมเป็นอย่างมาก แบ่งเป็น 4 ประเภท คือ

1. เยาวชนที่ถูกละเมิดสิทธิ ได้แก่ การถูกทารุณ การใช้แรงงานไม่เหมาะสม โสเภณี และถูกข่มขืน
2. เยาวชนที่ถูกปล่อยปละละเลย ได้แก่ เยาวชนที่อยู่ในครอบครัวยากจนมากถูกทอดทิ้งและกำพร้า เร่ร่อน ลูกกรรมกรก่อสร้าง เยาวชนในชุมชนแออัดและชนกลุ่มน้อย
3. เยาวชนประพฤติน่าไม่เหมาะสม ได้แก่ เยาวชนที่ติดยาเสพติดและสารระเหย เยาวชนมั่วสุมในสถานบริการและสถานเริงรมย์ เยาวชนตั้งครุภัณฑ์นอกสมรส
4. เยาวชนพิการทางกาย สถานศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย

สถาบันการศึกษา หมายถึง สถาบันการศึกษาในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย

สถาบันการศึกษา แบ่งเป็น 3 กลุ่ม

1. **กลุ่มโรงเรียน** ได้แก่ สถาบันการศึกษาในระดับอนุบาล ประถมศึกษา
- เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

มัธยมศึกษาตอนต้น-ตอนปลายสายสามัญ โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัย และโรงเรียนเอกชนใน
ความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาเอกชน

2. กลุ่มวิทยาลัย ได้แก่ สถาบันการศึกษาระดับวิทยาลัยอาชีวศึกษาทั้งหมด
ที่อยู่ในความรับผิดชอบของกรมอาชีวศึกษาสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล โรงเรียนเอกชน
ในความดูแลของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชนสถาบันราชภัฏ วิทยาลัยพลศึกษา
วิทยาลัยนาฏศิลป์ วิทยาลัยช่างศิลป์

3. กลุ่มอุดมศึกษา ได้แก่ สถาบันการศึกษาในสังกัดของทบวงมหาวิทยาลัย
และเอกชน

6. แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชนระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2535-2539)

ก. นโยบายและมาตรการส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชน

1. หลักการและเหตุผล

วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ
สังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 คือ สร้างคุณลักษณะเยาวชนให้สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย จิตใจ
สติปัญญา อารมณ์และสังคม ซึ่งรวมถึงบุคลิกภาพและความสำนึกในบทบาทและหน้าที่
ของคนที่จะต้องพัฒนาตนเองและประเทศชาติให้เจริญก้าวหน้า

การท่องเที่ยวทัศนศึกษา เป็นกิจกรรมหนึ่งที่จะใช้เป็นตัวในการส่งเสริมและ
พัฒนาเยาวชนให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวข้างต้นได้ และแผนพัฒนาการท่องเที่ยว ในระยะ
แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 7 ได้กำหนดวัตถุประสงค์ที่สำคัญไว้ประการหนึ่ง คือ การสร้างจิตสำนึก
และให้ความรู้แก่ประชาชนถึงความสำคัญ และคุณค่าของการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว
และสิ่งแวดล้อม ซึ่งตรงกับนโยบายการพัฒนาเยาวชนด้านสังคม วัฒนธรรม จริยธรรม
และการเมืองการปกครองที่กำหนดไว้จะปลูกฝังให้เยาวชนได้ใช้เวลาไปในทางที่เกิดประโยชน์
ต่อตนเองและสังคม มีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนและสังคม มีจิตสำนึกในการรักษา
สาธารณสมบัติ ทั้งยังรู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รวมทั้งศิลป
วัฒนธรรมให้สอดคล้องกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ ดังนั้น การวางแผนส่งเสริม
การท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชนจึงน่าจะได้กระทำควบคู่ไปกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน
เพื่อส่งเสริมจิตสำนึกความรักชาติบ้านเมือง ความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับเยาวชนไทย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตลอดจนรู้จักใช้และอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม และรู้จักการปฏิบัติให้ได้รับความปลอดภัยในการเดินทางทั้งของตนเองและของหมู่คณะ

2. นโยบาย

2.1 ส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างถูกวิธีให้กับเยาวชนทั่วประเทศ รวมทั้งเยาวชนระหว่างประเทศด้วย

2.2 สร้างความรู้ความเข้าใจในหมู่สถาบันการศึกษา หน่วยงานเยาวชนและสถาบันครอบครัว เพื่อให้ใช้การท่องเที่ยวทัศนศึกษาเป็นสื่อในการพัฒนาเยาวชนอีกทางหนึ่ง

2.3 ระดมความร่วมมือจากหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน องค์กรระหว่างประเทศ รวมทั้งสื่อมวลชน และประชาชนทั่วไป เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาของเยาวชน

2.4 ส่งเสริมให้เยาวชนมีส่วนร่วม และมีบทบาทในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของชาติอย่างเหมาะสม

3. วัตถุประสงค์

3.1 เพื่อสร้างจิตสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทยให้กับเยาวชน

3.2 เพื่อให้เยาวชนใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ด้วยการท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างถูกวิธี อันจะช่วยให้ได้รับความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของภาวะเศรษฐกิจ สภาวะแวดล้อมของสังคมไทยเพื่อสร้างประสบการณ์ให้สามารถนำไปใช้พัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน และประเทศชาติได้

3.3 เพื่อส่งเสริมและกระตุ้นให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนให้มีส่วนร่วมในการใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาเป็นส่วนหนึ่งในการส่งเสริมและพัฒนาเยาวชนให้มากขึ้น

3.4 เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศในระดับเยาวชนด้วยกัน โดยเฉพาะในเรื่องการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism)

4. กลุ่มเป้าหมาย

4.1 เยาวชนทั่วประเทศ และเยาวชนระหว่างประเทศ

4.2 เยาวชนกลุ่มเป้าหมายพิเศษ

4.3 สถาบันการศึกษา ทุกระดับและกลุ่ม/ศูนย์เยาวชนทุกประเภท

4.4 หน่วยงานภาครัฐ เอกชน และองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมทั้ง

ประชาชนทั่วไป

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5. มาตรการ

5.1 สร้างความสัมพันธ์ระหว่างแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน กับแผนพัฒนาการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกัน

5.2 สร้างความรู้ความเข้าใจ และเพิ่มมาตรการในการเสริมสร้างการท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างถูกวิธีให้กว้างขวาง และมีประสิทธิผลยิ่งขึ้นในทางปฏิบัติ

5.3 ส่งเสริมให้สถาบันการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ร่วมมือกับภาคเอกชนสนับสนุนการจัดการท่องเที่ยวทัศนศึกษาเพื่อสร้างสำนึกและความภูมิใจในความเป็นไทย รักธรรมชาติ รู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม มีระเบียบวินัยและมีจริยธรรมอันควรให้กับเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น

5.4 ส่งเสริมให้สถาบันครอบครัว ได้มีความรู้ความเข้าใจในการใช้กิจกรรมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาเป็นสื่อในการพัฒนาเยาวชน และสร้างความสัมพันธ์อันดีในครอบครัว

5.5 สร้างผู้นำเยาวชนด้านการท่องเที่ยวทัศนศึกษา

5.6 ส่งเสริมและขยายการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในประเทศไทยของเยาวชนในประเทศ และเยาวชนระหว่างประเทศให้กว้างขวาง

5.7 ส่งเสริมให้มีกิจกรรมท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชนกลุ่มเป้าหมายพิเศษให้มากขึ้น

5.8 ส่งเสริมการประชุม สัมมนา ฝึกอบรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชนในสถาบันการศึกษาและหน่วยงานเยาวชน

5.9 จัดทำเอกสาร โสตทัศนูปกรณ์และนิทรรศการเพื่อเผยแพร่ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างถูกวิธีให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

5.10 ส่งเสริมการศึกษาวิจัยในเรื่องการท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับการพัฒนาเยาวชน

5.11 แสวงหาความร่วมมือจากสื่อมวลชนทุกรูปแบบในการเผยแพร่ความรู้ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาของเยาวชน

5.12 แสวงหาความร่วมมือจากภาครัฐ ธุรกิจเอกชน สื่อมวลชน และองค์กรระหว่างประเทศเพื่อส่งเสริมในด้านการเงิน การจัดบริการ อุปกรณ์ สิ่งอำนวยความสะดวก และข้อมูลข่าวสารเพื่อการท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน

5.13 จัดให้มีการประสานงานระหว่างหน่วยงานที่รับผิดชอบหรือให้บริการในเรื่องการท่องเที่ยวทัศนศึกษากับหน่วยงานที่ทำงานส่งเสริมพัฒนาเยาวชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้การท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างถูกวิธีเป็นสื่อในการพัฒนาเยาวชนให้มากขึ้น

5.14 จัดให้มีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรงในเรื่องการท่องเที่ยวทัศนศึกษา สำหรับเยาวชน

สำหรับกิจกรรม โครงการ หน่วยงานที่รับผิดชอบและสนับสนุน ที่จะสนองนโยบาย และมาตรการ ปรากฏรายละเอียดประกอบท้ายแผน

6. ขั้นตอนและวิธีการดำเนินงาน

เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ไปสู่เป้าหมายที่กำหนดไว้ จึงกำหนดวิธีการดำเนินงานดังนี้

6.1 จัดทำแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน โดยคณะอนุกรรมการ ส่งเสริมทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน นำเสนอคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน แห่งชาติ เพื่อขอความเห็นชอบ

6.2 จัดทำรายละเอียดแผนงานกิจกรรมและ โครงการที่กำหนดในแผนส่งเสริม การท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน เพื่อใช้เป็นกรอบในการดำเนินการของหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในแต่ละระดับ

6.3 รณรงค์ กระตุ้น เร่งเร้า และแสวงหาความร่วมมือจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง กับเยาวชนและการท่องเที่ยวทัศนศึกษาให้มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวทัศนศึกษาเพิ่มขึ้น อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งให้สื่อมวลชนเข้ามามีบทบาทช่วยเหลือในเรื่องนี้ให้มากขึ้น

6.4 แสวงหาความช่วยเหลือ สนับสนุน ด้านการเงิน วัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ บุคลากร และสถานที่จากหน่วยงานภาครัฐ ธุรกิจเอกชนและองค์กรระหว่างประเทศที่เกี่ยวข้อง เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานตามโครงการกิจกรรมต่าง ๆ

6.5 จัดทำคู่มือ เอกสาร สิ่งพิมพ์ รวมทั้งโสตทัศนูปกรณ์ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยว ทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ไปยังกลุ่มเป้าหมาย และสื่อมวลชนสาขา ต่าง ๆ

6.6 จัดแถลงข่าวเพื่อเผยแพร่ประชาสัมพันธ์แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษา สำหรับเยาวชน

7. ระยะเวลาดำเนินการ

แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน 5 ปี (พ.ศ. 2535-2539) กำหนดดำเนินการให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเด็กและเยาวชน และแผนพัฒนาการท่องเที่ยวใน ระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

8. งบประมาณดำเนินการ

ในระยะเริ่มแรกของการดำเนินงานตามแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษา สำหรับเยาวชน (พ.ศ. 2535-2539) จะใช้งบประมาณดำเนินการ ดังนี้

8.1 ใช้งบประมาณของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

8.2 ใช้งบประมาณจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยจะขอตั้งงบประมาณรายจ่ายต่อเนื่องเป็นรายปีเท่าที่จำเป็น

8.3 ใช้งบประมาณจากหน่วยงานต้นสังกัดของเยาวชนที่มีกิจกรรมด้านนี้อยู่แล้ว

8.4 ขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานภาครัฐ และองค์กรธุรกิจภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องภายในประเทศ และจากต่างประเทศ

9. ผู้รับผิดชอบ

แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2535-2539) ดำเนินการภายใต้การกำกับดูแลของคณะกรรมการส่งเสริมทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน

10. การติดตาม ประเมิน และรายงาน

เพื่อประโยชน์ในการปรับใช้แผน และการแก้ไขปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานตามแนวทางมาตรการ และโครงการที่กำหนดในแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน 5 ปี พ.ศ. 2535-2539 จึงกำหนดการติดตามและรายงาน ดังนี้

คณะกรรมการส่งเสริมทัศนศึกษาสำหรับเยาวชน จะได้แต่งตั้งคณะทำงานขึ้นรับผิดชอบ โดย

10.1 ประมวลผลการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวทัศนศึกษา ปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการปรับปรุงการดำเนินงาน โดยการจัดทำแบบสอบถาม สัมภาษณ์และแบบรายงานแยกตามกลุ่มเป้าหมาย

10.2 กำหนดให้ดำเนินการติดตาม ประเมิน และรายงานผลปีละ 1 ครั้ง

10.3 คณะกรรมการส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาสำหรับเยาวชนจะเสนอรายงานผลการดำเนินงานต่อคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติทุกปี หลังสิ้นปีงบประมาณแต่ละปี

7. แนวความคิดการมีส่วนร่วมของประชาชน

United Nation (อ้างอิงในสัญญา สัญญาวิวัฒน์ 2523 : 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนในฐานะที่เป็นกระบวนการในการพัฒนาว่า คือ การเข้าร่วมอย่างกระตือรือร้น และมีพลังของประชาชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่

- ในกระบวนการตัดสินใจเพื่อกำหนดเป้าหมายของสังคม และการจัดสรรทรัพยากร เพื่อให้บรรลุเป้าหมายนั้น
- ในการปฏิบัติตามแผนงาน หรือโครงการต่าง ๆ โดยความสมัครใจ

เสนห์ จามริก และคณะ (2524:20) ได้ให้ความหมายของการเข้ามามีส่วนร่วมของชาวชนบทว่า “เป็นกระบวนการเรียนรู้ซึ่งกันและกันทุกฝ่าย และยังคงอาจเป็นการปูพื้นฐานที่มั่นคงสำหรับวิวัฒนาการไปสู่การปกครองตนเองของท้องถิ่นในขั้นปลาย” และได้กล่าวถึงจุดเริ่มต้นของการมีส่วนร่วมของประชาชนในเบื้องต้นว่า “เริ่มต้นจากการเข้าร่วมในกิจกรรมที่แต่ละคนมีผลประโยชน์เกี่ยวข้องและสนใจเป็นเรื่อง ๆ ไป อย่างเช่นในเรื่องการสร้างแหล่งกักเก็บน้ำฝน การศึกษา การสาธารณสุข เป็นต้น ข้อสำคัญกิจกรรมเหล่านี้จะต้องสัมพันธ์กับปัญหาและความต้องการของชาวบ้านในท้องถิ่นนั้นจริง ๆ

กรรณิกา ชมดี (2524 : 11) ได้สรุปความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า หมายถึง ความร่วมมือของประชาชนไม่ว่าของปัจเจกบุคคล หรือกลุ่มคนที่เห็นพ้องต้องกันและเข้ามาร่วมรับผิดชอบเพื่อดำเนินการพัฒนาเปลี่ยนแปลงในทิศทางที่ต้องการ โดยการกระทำผ่านกลุ่มหรือองค์กร เพื่อให้บรรลุถึงความเปลี่ยนแปลงที่พึงประสงค์

ไพรัตน์ เตชะรินทร์ (2522:6-7) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของ ประชาชนว่า หมายถึง กระบวนการที่รัฐบาลทำการส่งเสริม ชักนำ สนับสนุน และสร้างโอกาสให้ประชาชนในชุมชนทั้งในรูปร่างส่วนบุคคล กลุ่มคน ชมรม สมาคม มูลนิธิ และองค์กรอาสาสมัครต่าง ๆ ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือหลายเรื่องร่วมกัน ในเรื่องต่อไปนี้จะให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และนโยบายการพัฒนาที่กำหนดไว้ คือ

1. ร่วมทำการศึกษาค้นคว้าปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน รวมถึงลดจนความต้องการของชุมชน
2. ร่วมพัฒนาและสร้างรูปแบบ และวิธีการพัฒนาเพื่อแก้ไข และลดปัญหาของชุมชน

หรือเพื่อสร้างสรรค์ในสิ่งใหม่ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อชุมชน หรือสนองความต้องการของชุมชนด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3. ร่วมวางแผนนโยบาย หรือแผนงาน หรือโครงการ หรือกิจกรรม เพื่อจัดและแก้ไข ปัญหา และสนองความต้องการของชุมชน
4. ร่วมตัดสินใจในการใช้ทรัพยากรที่มีขีดจำกัดให้เป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม
5. ร่วมจัดหรือปรับปรุงระบบการบริหารงานพัฒนาให้มีประสิทธิภาพและ ประสิทธิภาพ
6. ร่วมลงทุนในกิจกรรมโครงการของชุมชนตามขีดความสามารถของตนเอง และ ของหน่วยงาน
7. ร่วมปฏิบัติตามนโยบาย แผนงาน โครงการ และกิจกรรมให้บรรลุเป้าหมาย ที่วางไว้
8. ร่วมควบคุม ติดตาม ประเมินผล และร่วมบำรุงรักษาโครงการ และกิจกรรม ที่ได้ทำไว้ทั้งโดยเอกชน และรัฐบาล ให้ใช้ประโยชน์ได้ตลอดไป

อคิน รพีพัฒน์ (2527 : 320) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมของประชาชนว่า น่าจะหมายถึงการให้ประชาชนเป็นผู้คิดค้นปัญหา เป็นผู้ที่ทำทุกอย่าง ซึ่งไม่ใช่การกำหนด จากภายนอกมาให้ประชาชนร่วมในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง แต่ทุกอย่างต้องเป็นเรื่องของ ประชาชนที่จะคิดขึ้นมา

Lawdermilk and Latitos (1980 : 694-700) ได้เสนอขั้นตอนของยุทธศาสตร์ การมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาชนบทไว้ 7 ขั้นตอน คือ

1. การสำรวจขั้นต้น (Preliminary reconnaissance)
2. การศึกษาเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา (Priority prob identification studies)
3. การแสวงหาแนวทางแก้ไข (Search of Solutions)
4. การกำหนดทางแก้ปัญห (Assessment of Solutions)
5. การปฏิบัติตามโครงการ (Project Implementation)
6. การประเมินผลโครงการ (Fomal Project Evaluation)
7. การพิจารณาทบทวนโครงการหรือดำเนินการให้บรรลุผล (Project Reconsideration of Completion)

อคิน รพีพัฒน์ (2527 : 10) ได้กำหนดช่วงจังหวะ และแบ่งการมีส่วนร่วมของประชน ในชุมชนไว้ ดังนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การค้นหาปัญหา สาเหตุของปัญหา ตลอดจนแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทาง และวางแผนพัฒนาแก้ไขปัญหา
3. การปฏิบัติงานในกิจกรรมการพัฒนาตามแผน
4. การประเมินผลงานกิจกรรมพัฒนา

เจมส์ คีดี ปิ่นทอง (2525 : 11-13) ได้สรุปขั้นตอนการระดมประชาชนหรือการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 4 ขั้นตอน คือ

1. การมีส่วนร่วมในการค้นพบปัญหา และสาเหตุของปัญหา
2. การมีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินกิจกรรม
3. การมีส่วนร่วมในการลงทุนและปฏิบัติงาน
4. การมีส่วนร่วมในการติดตามและประเมินผล

ฉ้อ อาน วุฑฒิกกรรมรักษา (2526:16) ได้จำแนกการเข้ามามีส่วนร่วมไว้ 5 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นกำหนดความต้องการ
2. ขั้นวางแผนดำเนินการ
3. ขั้นตัดสินใจ

Agbayani (อ้างถึงใน ฉ้อ อาน วุฑฒิกกรรมรักษา 2526) ได้จัดลำดับขั้นของการมีส่วนร่วมในลักษณะต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. ร่วมประชุม
2. การออกความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ
3. การตีปัญหาให้กระจ่าง
4. การออกเสียงสนับสนุนหรือคัดค้านปัญหา
5. การออกเสียงเลือกตั้ง
6. การบริจาคเงิน
7. การบริจาควัสดุ
8. การช่วยเหลือด้านแรงงาน
9. การใช้โครงการที่เป็นประโยชน์ให้ถูกต้อง
10. การช่วยเหลือในการรักษาโครงการ
11. การทำงานกับตัวนำเปลี่ยนแปลง

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สุจินต์ ดาววีระกุล (2527:24) ลักษณะของการมีส่วนร่วมมีต่าง ๆ ดังนี้

1. ร่วมในการประชุม
2. ร่วมในการแสดงความคิดเห็น
3. ร่วมในการเป็นผู้รับผิดชอบ หรือควบคุมการดำเนินงาน
4. ร่วมในการเป็นผู้ประสานงาน
5. ร่วมในการเป็นผู้ชักชวนเพื่อนบ้าน
6. ร่วมในการสละเงิน
7. ร่วมในการสละวัสดุอุปกรณ์
8. ร่วมในการสละแรงงาน
9. ร่วมในการติดตามผลการดำเนินงาน

ปธาน สุวรรณมงคล (2527 : 83) ได้กำหนดขอบเขตของการมีส่วนร่วมของชุมชนในงานพัฒนาชนบท ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

สุรัสวดี หุ่นพยนต์ (2528 : 25) ได้กำหนดขั้นตอนการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้เป็น 5 ขั้นตอน ดังนี้คือ

1. การค้นปัญหา วิเคราะห์สาเหตุ และพิจารณาแนวทางแก้ไข
2. การตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไข และวางโครงการแก้ปัญหา
3. การปฏิบัติตามโครงการที่วางไว้
4. การรับผลประโยชน์ที่ได้จากโครงการ
5. การประเมินผลโครงการ

ลักษณะของการมีส่วนร่วมของประชาชนในกิจกรรมพัฒนาต่าง ๆ

Chapin (อ้างถึงใน อภรณ์พันธ์ จันทร์สว่าง, 2524) ได้แบ่งลักษณะของการมีส่วนร่วมออกเป็น 5 ลักษณะ คือ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. ร่วมประชุม
2. ร่วมบริจาคเงิน
3. ร่วมเป็นสมาชิก
4. ร่วมเป็นกรรมการ
5. ร่วมในการเป็นผู้นำ

8. งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว

เสรี วังส์ไพจิตร (พ.ศ. 2533 - 2534) ทำการศึกษาทัศนคติของประชาชนต่อการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยวในวิทยานิพนธ์เรื่อง “จุดหักเหของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวชนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาทางการเมือง” โดยตั้งสมมุติฐานไว้ว่า “ประชาชนโดยทั่วไปมีทัศนคติที่ดีต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปในอนาคต

การศึกษาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีทัศนคติที่ดีมากต่อการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นไปอีกในอนาคต โดยมีผู้ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง และเห็นด้วยสูงมารวมแล้วสูงถึงร้อยละ 96.7 การพิสูจน์ความสัมพันธ์ของความถี่ด้านความเห็นด้วยไค-สแควร์พบว่าจำนวนผู้เห็นด้วยมีมากกว่าผู้ไม่เห็นด้วยอย่างแท้จริงยืนยันผลทางสถิติได้ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงความเห็นของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับผลกระทบของการท่องเที่ยว ซึ่งมีทั้งที่เป็นบวกและที่เป็นลบ ปรากฏว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นว่า การท่องเที่ยวส่งผลทั้งดีและไม่ดีเท่า ๆ กันต่อท้องถิ่น” ได้ค่าเฉลี่ยของคะแนนความเห็น 3.5 อันแสดงถึงความเห็นที่เป็นกลาง ซึ่งผลการศึกษาวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยกองสถิติและวิจัย ฝ่ายวิชาการ เรื่อง ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต ในปี พ.ศ. 2526 ผลการศึกษานั้นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าผลกระทบของการท่องเที่ยวโดยส่วนรวมเป็นไปในลักษณะปานกลางที่แสดงว่า “การท่องเที่ยวส่งผลกระทบทั้งดีและไม่ดีพอ ๆ กันต่อท้องถิ่น”*

* กองสถิติและวิจัย ฝ่ายวิชาการ, การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อประชาชนท้องถิ่นจังหวัดภูเก็ต (กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2526), หน้า 76-82.

แต่อย่างไรก็ตาม สิ่งที่ต้องพึงระมัดระวังไว้ประการหนึ่ง ก็คือในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าควรส่งเสริมการท่องเที่ยวให้เจริญก้าวหน้ายิ่ง ๆ ขึ้นไปนั้น ผู้ตอบบางรายก็ได้ให้ความเห็นเพิ่มเติมมาด้วยว่า ควรจะมีมาตรการในการควบคุมให้มากกว่าเดิม เช่น เรื่องขยะมูลฝอย การกำจัดน้ำเสียตามแหล่งท่องเที่ยว การวางของขายตามริมถนน หรือตามสถานที่ท่องเที่ยวและสรุปว่าควรจะมีมาตรการแก้ไขปัญหาผลกระทบทางลบไว้ด้วย นอกจากนี้หากพิจารณาว่าผู้ตอบส่วนใหญ่ระบุว่า ตัวเองประกอบอาชีพเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว และยังมีความเห็นในเชิงเป็นกลางก็ทำให้คาดได้ว่าปัญหา/ผลกระทบคงจะมีอยู่จริง จนยากที่จะปฏิเสธได้

สำหรับกรณีที่ได้มีความพยายามใช้การท่องเที่ยวหรือนำอุตสาหกรรมท่องเที่ยวมาเป็นองค์ประกอบหลักประการหนึ่งในการพัฒนาเศรษฐกิจของชาติให้เจริญเติบโตมั่นคง และก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว การที่ประชาชนมีทัศนคติที่ดีและไม่ดีเท่า ๆ กัน ต่อท้องถิ่นนั้นเป็นที่น่าวิตกอย่างยิ่งเพราะในการแสวงหาความร่วมมือในระยะยาวอาจจะพบอุปสรรค ถ้าประชาชนโดยทั่วไปไม่ได้มีทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวอย่างชัดเจน

ปัญหาในกรณีความคิดเห็นที่เป็นกลาง ๆ เช่นนี้ มีสาเหตุได้ทั้งจากการที่ผู้ตอบได้พบผลกระทบที่ไม่ดีมาด้วยตนเอง หรือเพียงแต่ได้ความรู้และรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวอย่างไม่ถูกต้อง โดยเน้นที่ผลกระทบในทางลบของการท่องเที่ยวอย่างเกินความเป็นจริง ซึ่งในส่วนของการสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องนั้นจะต้องมีการศึกษาและวิเคราะห์กันต่อไป ส่วนในเรื่องของผลกระทบในทางลบที่มีอยู่จริงในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวก็จะต้องมีการแก้ไขและป้องกันอย่างจริงจังด้วยเช่นกัน

9. งานวิจัยด้านเยาวชน

การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกับคณะผู้วิจัยจากคณะสถิติประยุกต์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (พ.ศ. 2532) ได้จัดทำโครงการศึกษาเพื่อหาแนวทางพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเยาวชน โดยทำการศึกษาข้อมูลจากเอกสารรายงานและการสัมภาษณ์ทัศนคติของเยาวชน ผู้ปกครอง ครูอาจารย์ และผู้บริหารในหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ในพื้นที่ตัวอย่าง 21 จังหวัด ในทุกภาคของประเทศไทย สามารถสรุปผลการศึกษาโดยสังเขปได้ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนลิขสิทธิ์การใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากการสุ่มตัวอย่างสัมภาษณ์เยาวชนหรือผู้ที่มีอายุระหว่าง 15-24 ปี ตามที่กำหนด โดยองค์การสงเคราะห์เด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) พบว่าเยาวชนในระบบโรงเรียน และนอกระบบโรงเรียนได้มีโอกาสเคยไปและไม่เคยไปท่องเที่ยวทัศนศึกษา มีอัตราส่วนที่ใกล้เคียงกัน คือ เยาวชนในระบบโรงเรียน เคยมีโอกาสไปท่องเที่ยวทัศนศึกษามาแล้วอย่างน้อยหนึ่งครั้ง ในอัตราร้อยละ 74.0 และไม่เคยไปเลยร้อยละ 26.0 ขณะที่เยาวชนนอกระบบโรงเรียนร้อยละ 79.7 เคยไปท่องเที่ยวทัศนศึกษา และร้อยละ 21.3 ยังไม่เคยมีโอกาส ทั้งนี้เยาวชนในระบบโรงเรียน ในระดับการศึกษาที่ยังสูง จะยังมีโอกาสได้ไปท่องเที่ยวทัศนศึกษาที่มากกว่า กล่าวคือ เยาวชนระดับอุดมศึกษาเคยไปถึงร้อยละ 91.4 ระดับวิทยาลัย เคยไปร้อยละ 76.2 และระดับโรงเรียนเคยไปเพียงร้อยละ 68.8 ซึ่งเมื่อพิจารณาเยาวชนในภาพรวมทั้งหมด จะเห็นว่าปัจจุบันเยาวชนไทยร้อยละ 75.7 หรือทุก ๆ 3 ใน 4 คน ได้มีโอกาสไปท่องเที่ยวทัศนศึกษามาแล้ว ขณะที่เยาวชนอีกร้อยละ 24.4 หรือ 1 ใน 4 ยังไม่มีโอกาสดังกล่าวแม้เพียงสักครั้งเดียว (ตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 ร้อยละของเยาวชนที่เคยไปท่องเที่ยวทัศนศึกษาที่จัดโดยหน่วยงาน องค์กร หรือบุคคลอื่น จำแนกตามกลุ่มและประเภทของเยาวชน

รายละเอียด	เยาวชนในระบบโรงเรียน				เยาวชนนอกระบบโรงเรียน	รวม
	โรงเรียน	วิทยาลัย	อุดมศึกษา	รวม		
เคย	68.8	76.2	91.3	74.0	79.7	7537
ไม่เคย	31.2	23.8	8.7	26.0	20.3	24.3
รวม	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

สาเหตุที่เยาวชนที่ไม่ได้ไปท่องเที่ยวทัศนศึกษาได้แสดงไว้จากการศึกษาในรอบปี 2532 นั้น เยาวชนทั้งในระบบโรงเรียนและนอกระบบโรงเรียนมีปัญหาและอุปสรรคส่วนใหญ่มาจากการที่ไม่มีเวลา ไม่มีเงิน ไม่ทราบจะไปไหน และผู้ปกครองไม่อนุญาต โดยเฉพาะเมื่อพิจารณาจากระดับการศึกษา เยาวชนในระดับอุดมศึกษาจะให้เหตุผลที่ไม่ได้ไปท่องเที่ยวทัศนศึกษาส่วนใหญ่เนื่องจากไม่มีเวลา ในขณะที่เยาวชนในกลุ่มอื่น ๆ มีปัญหาเรื่องเวลา ค่าใช้จ่าย ไม่มีข้อมูลเรื่องสถานที่ที่จะไป หรือผู้ปกครองไม่อนุญาต เป็นอุปสรรคในระดับที่ใกล้เคียงกัน (ตารางที่ 2) ศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 2 ร้อยละของเยาวชนที่ให้เหตุผลที่ไม่ได้ไปท่องเที่ยวทัศนศึกษาในรอบปี 2532
จำแนกตามกลุ่มและประเภทของเยาวชน

รายละเอียด	เยาวชนในระบบโรงเรียน				เยาวชนนอก ระบบโรงเรียน	รวม
	โรงเรียน	วิทยาลัย	อุดมศึกษา	รวม		
ไม่มีเวลา	45.8	50.0	70.4	50.2	73.5	58.5
ไม่มีเงิน	25.4	32.4	14.8	26.3	41.9	31.8
ไม่ทราบจะไปไหน	24.6	32.5	25.9	24.4	23.9	24.2
ผู้ปกครองไม่อนุญาต	39.0	33.8	14.8	34.3	12.8	26.7
อื่น ๆ	14.4	5.9	7.4	10.8	11.1	

ในด้านความคิดเห็นเกี่ยวกับการท่องเที่ยวทัศนศึกษา เยาวชนเกือบทั้งหมดเห็นว่าการท่องเที่ยวทัศนศึกษาก่อให้เกิดประโยชน์มากกว่ามีโทษ ทั้งนี้โดยส่วนใหญ่เห็นประโยชน์ของการท่องเที่ยวทัศนศึกษาในด้านทำให้ได้รับความรู้ พบเห็นสิ่งแปลกใหม่ มีความรู้กว้างขวางขึ้น แล้วยังทำให้เกิดความเพลิดเพลิน ได้พักผ่อนเปลี่ยนบรรยากาศ มีเพื่อนใหม่ ๆ และรู้จักประเทศของตนดีขึ้น เป็นการสร้างความภูมิใจในความเป็นคนไทย ส่วนในแง่ลบนั้น มีเยาวชนบางส่วนเห็นว่าการท่องเที่ยวทัศนศึกษาทำให้เกิดความสิ้นเปลืองเงินทอง ค่าใช้จ่ายเสียเวลาหรืออาจเกิดความไม่ปลอดภัยในการเดินทาง (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ร้อยละของเยาวชนที่เห็นประโยชน์หรือโทษของการท่องเที่ยวทัศนศึกษา
จำแนกตามประเภทเยาวชน

ความคิดเห็น	ประเภทเยาวชน		รวม
	ในระบบโรงเรียน	นอกระบบโรงเรียน	
ได้รับความรู้ พบเห็นสิ่งใหม่ ๆ	88.1	84.0	86.9
ทำให้ได้รับความเพลิดเพลิน	76.4	67.7	73.8
ได้พักผ่อน	67.6	64.0	66.5
ทำให้หูตากว้างขวางขึ้น	66.6	57.7	63.9
เป็นการเปลี่ยนบรรยากาศ	59.4	49.3	56.4
รู้จักประเทศของตนเองดีขึ้น	44.0	32.3	40.5
ได้รู้จักเพื่อนใหม่	36.7	32.0	35.3
ช่วยสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทย	25.3	18.7	23.3
ไม่ต้องเรียนหนังสือ	6.4	2.7	5.3
สิ้นเปลือง	5.4	8.0	6.2
ไม่ปลอดภัยในการเดินทาง	3.6	4.7	3.9
เสียเวลา	1.3	3.0	1.8
ไม่มีสถานที่ที่น่าสนใจ	0.3	1.0	0.5
อื่น ๆ	3.3	2.7	3.1
รวม	70.0	30.0	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนตามความเห็นของกลุ่มบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนนั้น มีความแตกต่างกันพอสมควร กล่าวคือ ขณะที่เยาวชนเองให้ความสำคัญกับแหล่งท่องเที่ยวประเภทอุทยานแห่งชาติ และสถานตากอากาศชายทะเลเป็นอันดับแรก ๆ นั้น กลุ่มผู้ปกครองและครูอาจารย์ กลับมีความเห็นว่า พิพิธภัณฑ์สถานและสถานที่ประวัติศาสตร์ ควรเป็นสถานที่ที่เหมาะสมสำหรับการท่องเที่ยวทัศนศึกษาของเยาวชนมากที่สุด (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 ร้อยละของผู้ให้ความเห็นเกี่ยวกับความสำคัญของแหล่งท่องเที่ยวที่เหมาะสมสำหรับเยาวชนตามความเห็นของกลุ่ม

แหล่งท่องเที่ยว	ผู้ปกครอง	ครูอาจารย์	เยาวชน
ตากอากาศชายทะเล	10.4	6.2	19.4
อุทยานแห่งชาติ	13.2	15.8	20.3
ประวัติศาสตร์	19.8	23.0	13.4
พิพิธภัณฑ์	21.0	18.9	13.5
สถานที่ราชการที่สำคัญ	3.6	1.7	1.2
สวนสนุก	1.0	0.4	3.1
สวนสาธารณะ	1.0	0.2	0.9
ศูนย์วัฒนธรรม	8.1	7.3	4.6
เกษตร อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรม	5.6	8.0	3.5
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	8.8	13.0	7.8
สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	3.4	2.7	6.6
สถานที่ท่องเที่ยวที่สำคัญ	3.8	2.5	5.5
อื่น ๆ	0.3	0.3	0.3
รวม	100.0	100.0	100.0

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

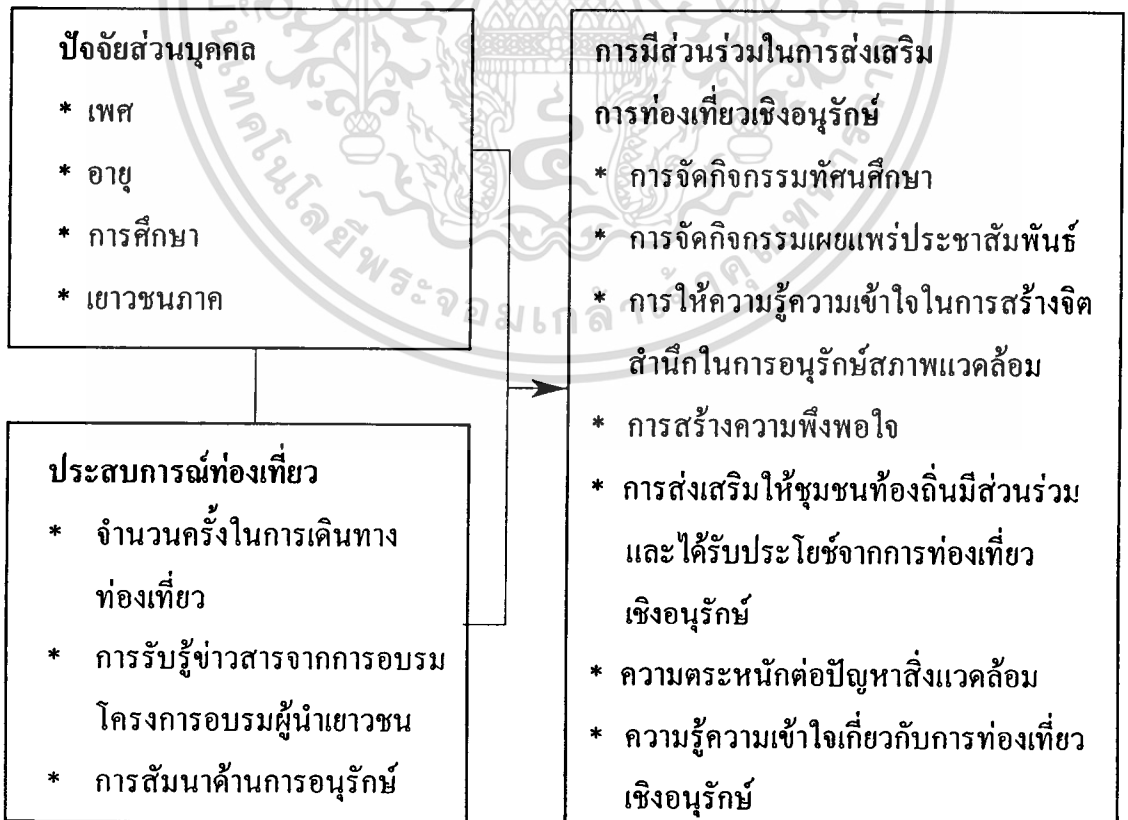
1. กรอบแนวคิดพื้นฐานในการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ มีกรอบแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยศึกษาเฉพาะเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการอบรมเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ตั้งแต่รุ่นที่ 1 ถึง รุ่นที่ 5 (พ.ศ. 2534 - พ.ศ. 2539) และจากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องด้านการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึงกำหนดกรอบที่จะทำการศึกษาค้นคว้า ดังนี้

กรอบแนวคิดพื้นฐานในการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ผ่านการอบรมโครงการผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการท่องเที่ยวที่เข้าไปสัมผัสธรรมชาติ ซึ่งต้องมีการให้ความรู้ทางนิเวศวิทยาจากผู้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ อย่างแท้จริง เพื่อให้นักท่องเที่ยวมีความรู้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้ความหมายยังได้รวมไปถึงสภาพทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของคนในท้องถิ่น ความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะถิ่นจะต้องได้รับการรักษาไว้

2. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เป็นการประสานประโยชน์ระหว่างการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมกับการพัฒนาเศรษฐกิจทางสังคม โดยการส่งเสริมการท่องเที่ยว การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จะต้องคำนึงถึงหลักในการดำเนินงานดังนี้

- กิจกรรมการท่องเที่ยวจะต้องไม่ก่อให้เกิดการทำลายสภาพแวดล้อมและส่งผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติให้น้อยที่สุด
- นักท่องเที่ยว หรือผู้เดินทาง จะต้องท่องเที่ยวอย่างมีความรับผิดชอบตระหนักในความสำคัญของสิ่งแวดล้อม และมีจิตสำนึกทางการอนุรักษ์
- กิจกรรมการท่องเที่ยวในด้านการตลาด ต้องคำนึงถึงขนาดหรือกลุ่มท่องเที่ยวที่เหมาะสม
- กิจกรรมการท่องเที่ยวต้องเน้นคุณภาพมากกว่าปริมาณ โดยให้คุณค่าทางวัฒนธรรม ระบบนิเวศ และชุมชนเท่า ๆ กัน

3. เพื่อพิจารณาผลกระทบที่มีต่อสภาพแวดล้อมที่เกิดขึ้นจากกิจกรรมการท่องเที่ยวเยาวชนจะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์หรือไม่ มากน้อยเพียงใด จะพิจารณาจากกิจกรรม และตัวชี้วัดการมีส่วนร่วมในเรื่อง Ecotourism ดังนี้

- 1) การมีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้กับเยาวชนด้วยกัน ในการเดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างพึงพอใจ (Tourist Satisfaction)
- 2) การมีส่วนร่วมในการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว
- 3) การมีส่วนร่วมโดยการส่งเสริมให้เยาวชน และประชาชนในท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์โดยไม่ทำลายเอกลักษณ์ และศิลปกรรมของชุมชน

จากการได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เยาวชนได้มีความสนใจแสวงหาความรู้เพิ่มเติมทางด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวเพียงใด

ประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมดังกล่าวข้างต้น จะใช้เป็นคำถามในแบบสอบถาม เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมและความต้องการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งจะส่งผลไปสู่การพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวของไทยต่อไป

4. การที่เยาวชนจะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ดังกล่าวข้างต้นได้มากเพียงใด ขึ้นอยู่กับปัจจัยดังต่อไปนี้

– ความรู้ ความเข้าใจของเยาวชนในการเดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างถูกวิธี คือ ประหยัด ปลอดภัย ได้รับความรู้ สนุกสนานเพลิดเพลิน ไม่ก่อความรำคาญให้กับผู้อื่น และไม่ทำลายทรัพยากรการท่องเที่ยว

– การรับรู้ปัญหาสภาพแวดล้อมธรรมชาติที่ถูกทำลายโดยกิจกรรมการท่องเที่ยว และการเห็นถึงความสำคัญของการดำเนินการด้านการอนุรักษ์นั้น คือ การมีจิตสำนึกนั่นเอง

– ข้อมูลส่วนตัวและประสบการณ์ในอดีต

2. นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย

เยาวชน หมายถึง บุคคลที่อายุระหว่าง 0 - 25 ปีบริบูรณ์

เยาวชนที่ผ่านการอบรม หมายถึง เยาวชนที่กำลังศึกษาระดับชั้นมัธยมจนถึงอุดมศึกษา ซึ่งได้ผ่านการอบรมโครงการผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ตั้งแต่รุ่นที่ 1, รุ่นที่ 2, รุ่นที่ 3, รุ่นที่ 4 และรุ่นที่ 5 (พ.ศ. 2534 - 2538)

การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ท่องเที่ยวแห่งใดแห่งหนึ่ง โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาชื่นชมและเพลิดเพลินไปกับทัศนียภาพ สภาพสังคม วัฒนธรรม วิถีชีวิตของคนในท้องถิ่น บนพื้นฐานของความรู้ และความรับผิดชอบต่อระบบนิเวศ

การมีส่วนร่วม หมายถึง

1. ความรู้ ความเข้าใจ (คัด)
2. ตระหนัก จิตสำนึก (สนับสนุน)
3. ปฏิบัติ (ดำเนินการ)
 - การ Share ความคิด
 - ปฏิบัติการเป็นผู้นำ
 - การลงมือจัดกิจกรรมต่าง ๆ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

โครงการฝึกอบรมผู้นำเยาวชน หมายถึง โครงการอบรมเยาวชนที่ดำเนินการจัดการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย โดยมุ่งเน้นการสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยว และการสร้างผู้นำเยาวชนทางการท่องเที่ยว

3. ประชากรเป้าหมายและการสุ่มตัวอย่าง

ประชากรเป้าหมายของการศึกษา ได้แก่ เยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ซึ่งได้ดำเนินการมาตั้งแต่ปี พ.ศ.2534 จนถึงปี 2538 จำนวน 5 รุ่น รุ่นละประมาณ 158 คน ซึ่งเป็นเยาวชนที่เป็นผู้แทนจากแต่ละจังหวัดทั่วประเทศ ระดับการศึกษาในขณะเข้ารับการอบรมมัธยมศึกษาปีที่ 4 หรือปีที่ 5 ในปัจจุบันกำลังศึกษาดังแต่ระดับมัธยมปลายจนถึงอุดมศึกษา จำนวนทั้งสิ้น 802 คน กำหนดตัวแทนรุ่นละ 25% โดยเชื่อว่ากลุ่มตัวอย่างนี้จะเป็นตัวแทนของประชากรได้ ทั้งนี้เนื่องจากประชากรมีความคล้ายคลึงกัน (Homogeneity) ในด้านอายุใกล้เคียงกันในด้านการศึกษาและเป็นหลักสูตรที่ใช้อบรมในเนื้อหาหลักสูตรและวัตถุประสงค์เกือบจะคล้ายคลึงกัน เปลี่ยนแปลงเฉพาะ THEME และกิจกรรมเท่านั้น ใช้วิธีการสุ่มแบบ Systematic Sampling Technic จากนั้นจึง Classified โดยรุ่น รุ่นละ 25 เปอร์เซ็นต์ จากจำนวนเต็มแต่ละรุ่น เป็นการสุ่มอย่างเป็นระบบโดยยึดจำนวนและรายชื่อที่จัดอบรมพิจารณาจากหมายเลขที่ จำนวนห่างกัน 4 ช่วง เช่น 1, 5, 9, 13 เป็นต้น จะได้ตัวอย่างกลุ่มละ 40 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 200 คน

ในการสุ่มตัวอย่างจากรายชื่อเยาวชนทั้งหมด ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple Random Sampling) เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างเยาวชนประมาณ 200 คน ทั้งนี้ใช้วิธีส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์ทั้งหมด จากการส่งแบบสอบถามได้รับแบบสอบถามคืนซึ่งมีความสมบูรณ์ครบถ้วน จำนวน 192 ชุด คิดเป็นร้อยละ 96%

4. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ จะใช้วิธีการเก็บรวบรวมโดยใช้แบบสอบถามส่งทางไปรษณีย์

1. การสร้างและทดสอบแบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์

แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์เยาวชนประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวและประสบการณ์ในอดีตของเยาวชน

ส่วนที่ 2 และส่วนที่ 3 เป็นรายละเอียดเกี่ยวกับลักษณะการมีส่วนร่วม

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาค้นคว้า ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้ารูปแบบและความต้องการมีส่วนร่วมเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 4 เป็นความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

ส่วนที่ 5 เป็นแบบวัดความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยให้คะแนนผู้ตอบถูกข้อละ 1 คะแนน กำหนดเกณฑ์ ดังนี้

0 - 5 คะแนน หมายถึง ความรู้น้อย

6 - 12 คะแนน หมายถึง ความรู้มาก

แบบสอบถามที่สร้างขึ้นจะทดสอบเพื่อปรับปรุงให้มีความสมบูรณ์ ถูกต้อง โดยการนำไปทดสอบประชากรกลุ่มเป้าหมายในกรุงเทพมหานคร 10 ชุด และนำมาวิเคราะห์ปรับปรุงแก้ไข แล้วจึงนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจริง ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ทำการส่งแบบสอบถามทางไปรษณีย์

5. วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม จำนวน 192 ราย จะนำมาบรรณาธิกรข้อมูลในแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของข้อมูล จากนั้นนำไปลงรหัสข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC⁺

สถิติที่ใช้ในการศึกษาเป็นการหาค่าร้อยละ (Percentage) เพื่ออธิบายลักษณะของกลุ่มตัวอย่างในประเด็นต่าง ๆ และจัดทำตาราง Crosstab เพื่ออธิบายในแง่ของความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร

บทที่ 4 ผลการศึกษา

การศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษากรณีเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ได้ศึกษาโดยใช้แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากกลุ่มตัวอย่าง 192 คน โดยส่วนแรกเป็นการนำเสนอหัวข้อทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง ส่วนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ลักษณะการมีส่วนร่วมของตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลทั่วไปกับการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ

1. ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรกลุ่มตัวอย่างมีทั้งสิ้น 192 คน ปรากฏรายละเอียดข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างดังนี้ (ตารางที่ 4.1)

1.1 เพศ กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นชาย 92 คน คิดเป็นร้อยละ 47.9 และเพศหญิงมี 100 คน คิดเป็นร้อยละ 52.1

1.2 อายุ จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่อายุระหว่าง 18-20 ปี มีร้อยละ 52.6 รองลงมาได้แก่ ผู้ที่มีอายุต่ำกว่า 18 มีร้อยละ 26.6 และอายุ 20 ปีขึ้นไปร้อยละ 20.8 ตามลำดับ

1.3 การศึกษา จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่มีการศึกษาในระดับอนุปริญญา ร้อยละ 49.5 และระดับมัธยมศึกษาและปวช. ร้อยละ 46.9 ตามลำดับ

1.4 เข้ารับการอบรมโครงการผู้นำเยาวชน เพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่เข้ารับการอบรมทั้ง 5 รุ่น มีจำนวนไม่แตกต่างกัน

1.5 เป็นตัวแทนเยาวชนจากภาคต่าง ๆ จากการสำรวจพบว่าเป็นตัวแทนจากภาคกลางมากที่สุดถึงร้อยละ 51.6 และภาคอีสาน ภาคเหนือ และภาคใต้ ร้อยละ 19.3 , 16.1 และ 13.0 ตามลำดับ

1.6 รายได้ต่อเดือน จากการสำรวจพบว่ามียาได้ต่อเดือนต่ำกว่า 2,000 บาท ร้อยละ 39.1 มากที่สุด รองลงมาระหว่าง 2,001-3,000 บาท ร้อยละ 29.2

1.7 อาชีพบิดามารดา จากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่บิดามารดามีอาชีพพนักงานลูกจ้างธุรกิจร้อยละ 33.9 และอาชีพค้าขายร้อยละ 26.0

1.8 รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อปี จากการสำรวจพบว่าส่วนใหญ่ครอบครัวมีรายได้เฉลี่ยต่อปีระหว่าง 90,000 บาทขึ้นไป ถึงร้อยละ 41.7 รองลงมาคือมีรายได้ครอบครัว

เฉลี่ยต่อปีระหว่าง 10,001-30,000 บาท ร้อยละ 20.3 , ระหว่าง ต่ำกว่า 10,000 บาท ร้อยละ 11.5 , ระหว่าง 30,000-50,000 บาท ร้อยละ 10.9 และระหว่าง 50,001-70,000 บาท ร้อยละ 9.9 ตามลำดับ

1.9 สถานภาพครอบครัวบิดามารดา จากการสำรวจพบว่า มีสมรสอยู่ร่วมกันมากที่สุดถึงร้อยละ 83.3 สมรสและแยกกันอยู่ ร้อยละ 8.9 และหย่าร้าง ร้อยละ 7.8

1.10 ผู้อุปการะเลี้ยงดู จากการสำรวจพบว่า มีบิดามารดาเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูมากที่สุดร้อยละ 52.6 นอกนั้นมีบิดาเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูร้อยละ 26.6 มีมารดาเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดูร้อยละ 15.6 และอื่น ๆ ร้อยละ 5.2

1.11 การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ จากการสำรวจพบว่ามีการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศไม่แตกต่างกันคือ เดินทางมากกว่า 3 ครั้งต่อปีมีร้อยละ 37.0, เดินทาง 2 ครั้งต่อปี มีร้อยละ 29.2, เดินทาง 1 ครั้งต่อปีมีร้อยละ 21.9 และเดินทาง 3 ครั้งต่อปีมีร้อยละ 12.0 ตามลำดับ

1.12 ลักษณะการเดินทาง จากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่เดินทางไปกับครอบครัวหรือญาติ มีร้อยละ 39.1 นอกนั้นเดินทางกับเพื่อนเป็นหมู่คณะ มีร้อยละ 35.9, เดินทางกับเพื่อนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ มีร้อยละ 20.3 และอื่น ๆ มีร้อยละ 4.7

1.13 ประเภทของการเดินทางท่องเที่ยวที่ชอบ จากการสำรวจพบว่า ส่วนใหญ่ชอบแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติมากที่สุดมีถึงร้อยละ 88.0 นอกนั้นมีเพียงเล็กน้อยได้แก่แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ มีร้อยละ 6.3 ,แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมมีร้อยละ 4.2 และแหล่งท่องเที่ยว ลักษณะนันทนาการมีน้อยที่สุด ร้อยละ 1.6

1.14 การมีส่วนในการตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยว จากการสำรวจพบว่ากลุ่มตัวอย่างมีส่วนตัดสินใจมาก มากที่สุดถึงร้อยละ 74.5 และมีส่วนในการตัดสินใจน้อย มีร้อยละ 25.5

1.15 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยว จากการสำรวจพบว่าได้จากบิดามารดาและผู้ปกครอง และได้จากบิดา, มารดา, ผู้ปกครองและตนเอง มีร้อยละ 45.3 เท่ากัน และที่น้อยที่สุดคือได้จากตนเองมีเพียงร้อยละ 9.4 เท่านั้น

1.16 การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากการสำรวจพบว่าได้รับรู้จากการเข้ารับการอบรมมีร้อยละ 95.8 ได้รับรู้จากโทรทัศน์และวิทยุมีร้อยละ 85.9 ได้รับจากสิ่งพิมพ์มีร้อยละ 74.0 ได้รับจากอนุสาร อ.ส.ท. มีร้อยละ 64.1 และได้รับจากโรงเรียนครู อาจารย์, เพื่อน มีร้อยละ 47.9

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

1.17 การเข้าร่วมกิจกรรม ท.ท.ท. จากการสำรวจพบว่า เดินทางทัศนศึกษากับ ท.ท.ท. มีร้อยละ 55.2 เข้าร่วมอบรม , ประชุม , สัมมนา กับท.ท.ท. มีร้อยละ 72.9 และอื่น ๆ มีร้อยละ 13.0

1.18 การเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์ จากการสำรวจพบว่าเคยเข้ารับการอบรมถึงร้อยละ 52.6 และไม่เคยเข้ารับการอบรมร้อยละ 47.4

ตารางที่ 4.1 แสดงข้อมูลทั่วไปของตัวอย่าง

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
- ชาย	92	47.9
- หญิง	100	52.1
รวม	192	100.0
อายุ		
- ต่ำกว่า 18 ปี	51	26.6
- 18-20 ปี	101	52.6
- 20 ปีขึ้นไป	40	20.8
รวม	192	100.0
การศึกษา		
- มัธยมศึกษาและปวช.	90	46.9
- อนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป	95	49.5
- อื่น ๆ	7	3.6
รวม	192	100.0
ผู้ที่เข้ารับการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชน		
- รุ่นที่ 1	40	20.8
- รุ่นที่ 2	38	19.8
- รุ่นที่ 3	39	20.3
- รุ่นที่ 4	38	19.8
- รุ่นที่ 5	37	19.3
รวม	192	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ตัวแทนเยาวชนจากภาค		
- เหนือ	31	16.1
- อีสาน	37	19.3
- กลาง	99	51.6
- ใต้	25	13.0
รวม	192	100.0
รายได้ต่อเดือน		
- ต่ำกว่า 2,001 บาท	75	39.1
- 2,001-3,000 บาท	56	29.2
- 3,001-4,000 บาท	30	15.6
- 4,001-5,000 บาท	12	6.3
- 5,001 บาทขึ้นไป	19	9.9
รวม	192	100.0
อาชีพบิดามารดา		
- เกษตรกรรม	38	19.8
- ค้าขาย	50	26.0
- ลูกจ้าง	17	8.9
- พนักงานลูกจ้างธุรกิจ	8	4.2
- พนักงานรัฐวิสาหกิจ	65	33.9
- อื่น ๆ	14	7.3
รวม	192	100.0
รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อปี		
- ต่ำกว่า 10,001 บาท	11	5.7
- 10,001-30,000 บาท	22	11.5
- 30,001-50,000 บาท	39	20.3
- 50,001-70,000 บาท	21	10.9
- 70,001-90,000 บาท	19	9.9
- 90,001 บาทขึ้นไป	80	41.7
รวม	192	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพครอบครัวของบิดามารดา		
- สมรสอยู่ร่วมกัน	160	83.3
- สมรสแยกกันอยู่	17	8.9
- หย่าร้าง	15	7.8
รวม	192	100.0
ผู้อุปการะเลี้ยงดู		
- บิดา	51	26.6
- มารดา	30	15.6
- บิดามารดา	101	52.6
- อื่น ๆ	10	5.2
รวม	192	100.0
การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ		
- เดินทาง 1 ครั้งต่อปี	42	21.9
- เดินทาง 2 ครั้งต่อปี	56	29.2
- เดินทาง 3 ครั้งต่อปี	23	12.0
- มากกว่า 3 ครั้งต่อปี	71	37.0
รวม	192	100.0
ลักษณะของการเดินทาง		
- เดินทางกับครอบครัวหรือญาติ	75	39.1
- เดินทางกับเพื่อนเป็นหมู่คณะ	69	35.9
- เดินทางกับเพื่อเป็นกลุ่มเล็ก ๆ	39	20.3
- อื่น ๆ	9	4.7
รวม	192	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.1 (ต่อ)

รายการ	จำนวน	ร้อยละ
ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่ชอบ		
- แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ	169	88.0
- แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์	12	6.3
- แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม	8	4.2
- แหล่งท่องเที่ยววันหยุดนันทนาการ	3	1.6
รวม	192	100.0
การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเดินทางท่องเที่ยว		
- มีส่วนร่วมตัดสินใจมาก	143	74.5
- มีส่วนร่วมในการตัดสินใจน้อย	49	25.5
- ไม่มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ	-	-
รวม	192	100.0
ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวได้จาก		
- บิดามารดา,ผู้ปกครอง	87	45.3
- ตนเอง	18	9.4
- บิดามารดา,ผู้ปกครอง,ตนเอง	87	45.3
รวม	192	100.0
การเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์		
- ไม่เคย	91	48.1
- เคย	98	51.9
รวม	187	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

2. การรับรู้และการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.1 แหล่งข่าวสารของการรับรู้

จากการศึกษาพบว่า มีการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ว่าได้รับจากการอบรม โครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยเกือบทั้งหมดคือร้อยละ 95.8 รองลงมาจากโทรทัศน์และวิทยุร้อยละ 85.9 จากสิ่งพิมพ์มีร้อยละ 74.0 จากนิตยสาร อ.ส.ท. มีร้อยละ 64.1 และส่วนน้อยจากโรงเรียน,ครู,อาจารย์และเพื่อน มีร้อยละ 47.9 (ตารางที่ 4.2)

ตารางที่ 4.2 แสดงการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

การรับรู้ข้อมูลข่าวสาร	รู้	ไม่รู้	รวม
- การเข้ารับการอบรม โครงการอบรมผู้นำเยาวชน	184 (95.8)	8 (4.2)	192 (100.0)
- จากโทรทัศน์และวิทยุ	165 (85.9)	27 (14.1)	192 (100.0)
- จากสิ่งพิมพ์	142 (74.0)	50 (26.0)	192 (100.0)
- จากนิตยสาร อ.ส.ท.	123 (64.1)	69 (35.9)	192 (100.0)
- จากโรงเรียน ,ครู ,อาจารย์ และเพื่อน	92 (47.9)	100 (52.1)	192 (100.0)

2.2 การเข้าร่วมกิจกรรมกับ ททท. หลังการอบรม

จากการสำรวจพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการเข้าร่วมกิจกรรมกับ ท.ท.ท. หลังจากการฝึกอบรมส่วนใหญ่ร้อยละ 72.9 ได้เข้าร่วมสัมมนา รองลงมา ร้อยละ 55.2 ร่วมเดินทางทัศนศึกษา และอื่น ๆ มีร้อยละ 13.0 (ตารางที่ 4.3)

ตารางที่ 4.3 แสดงการเข้าร่วมกิจกรรมกับททท.หลังการอบรม

การเข้าร่วมกิจกรรมหลังการอบรม	เข้าร่วม	ไม่เข้าร่วม	รวม
- การเดินทาง	106 (55.2)	86 (44.8)	192 (100.0)
- การประชุมสัมมนา	140 (72.9)	52 (27.1)	192 (100.0)
- อื่น ๆ (เข้าร่วมกิจกรรมเฉพาะโครงการ)	25 (13.0)	167 (87.0)	192 (100.0)

3. การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมภายหลังการอบรม

ภายหลังจากการเข้ารับการอบรมเยาวชนได้มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

3.1 กิจกรรมทัศนศึกษา

จากการสำรวจพบว่า เยาวชนที่ผ่านการฝึกอบรมได้เคยมีการจัดทัศนศึกษาร้อยละ 63.5 ซึ่งเป็นการมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ร้อยละ 36.5 ตอบว่ายังไม่เคยจัด (ตารางที่ 4.4)

ตารางที่ 4.4 แสดงการจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

การจัดทัศนศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
เคย	122	63.5
ไม่เคย	70	36.5
รวม	192	100.0

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เพื่อที่จะทราบว่าในการจัดทัศนศึกษาดังกล่าวมีผู้เข้าร่วมเดินทางส่วนใหญ่เป็นใคร จากการศึกษาพบว่า เป็นเพื่อน ๆ ร้อยละ 54.9 รองลงมาคือจัดให้กับทางโรงเรียน ร้อยละ 34.4 และพ่อแม่ญาติพี่น้อง ร้อยละ 10.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.5)

ตารางที่ 4.5 แสดงบุคคลที่เข้าร่วมการเดินทางทัศนศึกษา

บุคคลที่เข้าร่วมการเดินทางทัศนศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
พ่อแม่ญาติพี่น้อง	13	10.7
เพื่อน ๆ ในกลุ่มกันเอง	67	54.9
ครูและเพื่อน ๆ ในโรงเรียน	42	34.4
รวม	122	100.0

สำหรับลักษณะของกิจกรรมระหว่างการจัดทัศนศึกษาที่เยาวชนทำมากที่สุด พิจารณาตามเกณฑ์ที่ใช้วัดว่ามีการจัดร้อยละ 80 ขึ้นไป ที่ถือว่าเป็น ระดับมาก ได้แก่ การจัดให้มีกิจกรรมนันทนาการ การให้ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการสร้างจิตสำนึก และการจัดให้มีจำนวนคนให้เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวที่จะเดินทางไป ร้อยละ 96.9, 91.0 และ 83.5 ตามลำดับ

สำหรับกิจกรรมที่มีการทำปานกลาง คือ ตามเกณฑ์ร้อยละ 60 -79 ได้แก่ การอบรมให้ความรู้ก่อนการเดินทาง การจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ เช่น การเก็บขยะปลูกต้นไม้ในแหล่งที่ไป และการบริการและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ร้อยละ 73.8, 70.5 และ 67.7 ตามลำดับ

กิจกรรมที่มีการทำน้อย ซึ่งตั้งเกณฑ์ไว้ต่ำกว่าร้อยละ 60 สะท้อนให้เห็นว่าเยาวชนเห็นว่าไม่มีความสำคัญ หรืออาจจะเป็นเพราะเป็นลักษณะพฤติกรรมของเยาวชนในสังคมไทย ได้แก่ การจัดให้มีการเก็บออมและใช้เงินอย่างคุ้มค่าในช่วงการเดินทางทัศนศึกษา การจัดเอกสารประกอบการเดินทาง การจัดให้ชื่อของที่ระลึก การติดต่อวิทยากรบรรยาย และที่น้อยที่สุดคือทำให้ความสำคัญต่อ การให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม ร้อยละ 59.0 , 54.1 , 50.0 และ 37.7 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.6)

ตารางที่ 4.6 แสดงการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมระหว่างการจัดทัศนศึกษา

การจัดกิจกรรม	ทำ	ไม่ทำ	รวม
1. การให้ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับ สิ่งแวดล้อมและการสร้างจิตสำนึก	111 (91.0)	10 (8.2)	121 (100.0)
2. การจัดให้มีการเก็บออมและใช้เงินอย่าง คุ้มค่าในช่วงการเดินทางทัศนศึกษา	72 (59.0)	50 (41.0)	122 (100.0)
3. การจัดเอกสารข้อมูลประกอบการเดินทาง	66 (54.1)	56 (45.1)	122 (100.0)
4. การอบรมให้ความรู้และมีการ เตรียมตัวก่อนการเดินทาง	90 (73.8)	32 (26.2)	122 (100.0)
5. การกำหนดจำนวนคนที่เหมาะสมกับ แหล่งท่องเที่ยวที่จะเดินทางไป	101 (83.5)	20 (16.5)	121 (100.0)
6. การติดต่อวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะ บรรยายให้กับคณะ	61 (50.0)	61 (50.0)	122 (100.0)
7. การจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์ เช่น การเก็บขยะปลูกต้นไม้ในแหล่งที่ไป	86 (70.5)	36 (29.5)	122 (100.0)
8. การจัดให้ชื่อของที่ระลึก	65 (53.3)	57 (46.7)	122 (100.0)
9. การให้ความสำคัญต่อการให้ ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม	46 (37.7)	76 (62.3)	122 (100.0)
10. การบริการและจัดสิ่งอำนวยความสะดวก ที่เป็นการส่งเสริมอนุรักษ์ธรรมชาติและ สภาพแวดล้อม	85 (67.7)	37 (30.3)	122 (100.0)
11. การจัดให้มีการนัดหมายการ ช่วงระหว่างการเดินทาง	117 (96.9)	4 (3.3)	121 (100.0)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.2 กิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

จากการสำรวจพบว่า ได้เคยมีการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มากถึงร้อยละ 92.7 ที่ไม่เคยมีเพียงเล็กน้อย ร้อยละ 7.3 (ตารางที่ 4.7)

ตารางที่ 4.7 แสดงการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

การจัดกิจกรรม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	178	92.7
ไม่เคย	14	7.3
รวม	192	100.0

จากการสำรวจพบว่ามีการจัดทำกิจกรรมต่างๆ ที่เป็นการเผยแพร่และประชาสัมพันธ์ การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ที่มีการจัดเกินครึ่ง ได้แก่ การอภิปรายหน้าเสาธง การจัดกิจกรรม รมรงค์ด้านต่าง ๆ และการจัดนิทรรศการ ร้อยละ 67.2, 67.2 และ 60.4 ตามลำดับ สำหรับ กิจกรรมที่มีการจัดน้อยกว่าครึ่ง ได้แก่ การจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ การจัดเผยแพร่ทางวิทยุ โทรทัศน์ เสียงตามสาย และ อื่น ๆ ร้อยละ 41.7, 33.3, 30.2 และ 15.1 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.8)

ตารางที่ 4.8 แสดงการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

การจัดกิจกรรม	ทำ	ไม่ทำ	รวม
1. การอภิปรายหน้าเสาธง	129 (67.2)	63 (32.8)	192 (100.0)
2. การจัดกิจกรรมรมรงค์ต่าง ๆ	129 (67.2)	63 (32.8)	192 (100.0)
3. การจัดนิทรรศการ	116 (60.4)	76 (39.6)	192 (100.0)
4. การจัดตั้งกลุ่มชมรม สมาคม	80 (41.7)	112 (58.3)	192 (100.0)
5. การจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์	64 (33.3)	128 (66.7)	192 (100.0)
6. การจัดเผยแพร่ทางวิทยุ โทรทัศน์ เสียงตามสาย	58 (30.2)	134 (69.8)	192 (100.0)
7. อื่น ๆ	29 (15.1)	163 (84.9)	192 (100.0)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และตัดทอนข้อมูลไปถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.3 การให้ความรู้ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม

จากการสำรวจพบว่าความต้องการมีส่วนร่วมมากถึงร้อยละ 74.5 มีส่วนร่วมปานกลาง ร้อยละ 25.0 มีเพียงเล็กน้อยร้อยละ .5 ที่มีความต้องการน้อย (ตารางที่ 4.9)

ตารางที่ 4.9 แสดงความต้องการมีส่วนร่วมในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	143	74.5
ปานกลาง	48	25.0
น้อย	1	.5
รวม	192	100.0

ลักษณะของการมีส่วนร่วมที่ต้องการในการให้ความรู้ความเข้าใจ จากการสำรวจพบว่ามี 2 ระดับ คือระดับสูง และปานกลาง กิจกรรมต่าง ๆ ในเรื่องของการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในแต่ละประเด็นอยู่ในระดับสูง โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อยดังนี้ การจัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้มีความต้องการร้อยละ 92.7 การจัดให้มีนิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณจุดท่องเที่ยวมีความต้องการร้อยละ 89.6 การฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีความต้องการร้อยละ 88.0 การจัดโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติมีความต้องการ ร้อยละ 76.0 การจัดทำศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ มีความต้องการร้อยละ 64.1 (ตารางที่ 4.9)

เหตุผล ปัญหาสิ่งแวดล้อมเป็นเรื่องสำคัญ และกำลังอยู่ในช่วงวิกฤต การมีส่วนร่วมของเยาวชน และเยาวชนที่มีความรู้ความเข้าใจ มีความตระหนัก และมีจิตสำนึกจะช่วยทำให้เกิดความรู้ความสำเร็จทางด้านการอนุรักษ์ สามารถรักษาความสวยงาม และความสะอาด ทำให้อยู่จนชั่วลูกชั่วหลาน ในฐานะที่เป็นเยาวชนที่มีโอกาสเข้ารับการอบรมมีความมั่นใจว่าการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้จะทำได้ดีเพราะมีความเข้าใจ มีความมุ่งมั่นจะขยายผล เยาวชนเห็นว่านอกจากจะได้ผลต่อประเทศชาติโดยรวมแล้ว ยังสร้างความภาคภูมิใจ และความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าอีกด้วย

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.10 แสดงลักษณะความต้องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ความต้องการ			รวม (%)
	ต้องการ (%)	ไม่ต้องการ (%)	ไม่ทราบ (%)	
1. การจัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์	178 (92.7)	6 (3.1)	8 (4.2)	192 (100.0)
2. การจัดให้มีนิทรรศการ แผ่นป้าย	172 (89.6)	12 (6.3)	8 (4.2)	192 (100.0)
3. การศึกษาอบรมยุวมัคคุเทศก์	169 (88.0)	10 (5.2)	13 (6.8)	192 (100.0)
4. การจัดโปรแกรมสื่อความหมาย ธรรมชาติ	146 (76.0)	7 (3.6)	39 (20.3)	192 (100.0)
5. การจัดทำศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ	123 (64.1)	10 (5.2)	59 (30.7)	192 (100.0)

3.4 การสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว

จากการสำรวจพบว่า เยาวชนมีความต้องการมีส่วนร่วมในการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวมาก ร้อยละ 56.8 มีส่วนร่วมในระดับปานกลางร้อยละ 34.9 และมีเพียง ร้อยละ 8.3 มีส่วนร่วมน้อย(ตารางที่ 4.11)

ตารางที่ 4.11 แสดงการมีส่วนร่วมด้านการสร้างความพึงพอใจ

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	109	56.8
ปานกลาง	67	34.9
น้อย	16	8.3
รวม	192	100.0

ลักษณะของการมีส่วนร่วมที่ต้องการในการให้ความรู้ความเข้าใจจากการสำรวจพบว่ากิจกรรมต่าง ๆ ในเรื่องของความต้องการมีส่วนร่วมของเยาวชนในด้านการสร้างความพึงพอใจในแต่ละประเด็นตามลำดับดังนี้ การจัดที่ตั้งขยะรองรับขยะจากนักท่องเที่ยว การนำสินค้าที่เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านมาขายหรือการช่วยให้ชาวบ้านมีโอกาสนำมาขายร้อยละ และการจัดการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก ร้อยละ 94.3, 77.1 และ 57.3 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.12) เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เหตุผล การสร้างความพึงพอใจให้แก่นักท่องเที่ยว ชาวชนและคนไทยทุกคน มีบทบาทสำคัญและสามารถทำได้ในฐานะเจ้าของบ้านที่ดีก่อให้เกิดความประทับใจ และ ความรู้ความเข้าใจกันจะนำไปสู่มิตรภาพ อย่างไรก็ตามชาวชน คิดว่า การสร้างความพึงพอใจควร เป็นทางที่ดี ที่ถูก ที่ควร มิใช่การตามใจนักท่องเที่ยวในทุกเรื่อง โดยเฉพาะในเรื่องที่เสียหาย เช่น ยาเสพติด เรื่อง ปัญหาทางเพศ โสเภณี การไม่ปฏิบัติตามสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ซึ่งจะทำให้เกิดผลกระทบทางจากการพัฒนาการท่องเที่ยวได้ ดังนั้นในการสร้างความพึงพอใจ ชาวชนควรมีความพอดี เหมาะสมกับสถานที่ กาลเวลา ทั้งนี้นักท่องเที่ยวเองก็ควรปรับตัวเอง ให้เข้ากับสถานที่ กฎ ระเบียบสังคมของไทยอีกด้วย

ตารางที่ 4.12 แสดงลักษณะความต้องการมีส่วนร่วมด้านการสร้างความพึงพอใจ

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ต้องการ (%)	ไม่ต้องการ (%)	ไม่ทราบ (%)	รวม (%)
1. การจัดที่ตั้งขยะรองรับขยะจาก นักท่องเที่ยว	181 (94.3)	3 (1.6)	8 (4.2)	192 (100.0)
2. การนำสินค้าที่เป็นหัตถกรรมพื้นบ้าน มาขายหรือการช่วยให้ชาวบ้านมี โอกาสนำมาขาย	148 (77.1)	8 (4.2)	36 (18.8)	192 (100.0)
3. การจัดการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก	110 (57.3)	33 (17.2)	49 (25.5)	192 (100.0)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.5 การส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากการสำรวจพบว่า เยาวชนต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นได้เข้ามามีส่วนร่วม มีความต้องการมากถึงร้อยละ 71.9 ในระดับปานกลาง ร้อยละ 22.4 และเพียงร้อยละ 5.7 ที่มีส่วนร่วมน้อย (ตาราง 4.13)

ตารางที่ 4.13 แสดงความต้องการการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม

ความต้องการ	จำนวน	ร้อยละ
มาก	138	71.9
ปานกลาง	43	22.4
น้อย	11	5.7
รวม	192	100.0

เหตุผล การพัฒนาส่งเสริมอุตสาหกรรมท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญต้องการให้ท้องถิ่นได้รับประโยชน์อย่างแท้จริง โดยคนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมและรับประโยชน์ก็จะทำให้เห็นคุณค่าของการท่องเที่ยว และเห็นเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องช่วยกัน และรวมไปถึงคนในท้องถิ่นเข้าใจคุณค่าของแหล่งท่องเที่ยว คุณค่าของสิ่งแวดล้อมว่าจะเป็นประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมได้ หากช่วยกันอนุรักษ์รักษาและพัฒนาชุมชนซึ่งย่อมทำได้ดีกว่าคนนอกที่ความเข้าใจในชุมชนอย่างแท้จริง

ในภาพรวมเหตุผลของเยาวชนในเรื่องนี้สะท้อนให้เห็นถึงความรู้ความเข้าใจในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และทำให้เห็นได้ว่า เยาวชนต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้อย่างมาก ในฐานะที่ตนเองเป็นคนในชุมชนนั้นๆ และเห็นว่ารัฐควรมีบทบาทสำคัญในให้คนในท้องถิ่นเป็นผู้กำหนดทิศทางและเปิดโอกาสให้ชุมชนได้จัดการท้องถิ่นของตนเอง

ลักษณะของการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีดังนี้ การจัดฝึกอบรมประชาชนให้รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวมีความต้องการ การฝึกอบรมให้เยาวชนท้องถิ่นเป็นผู้นำทางให้นักท่องเที่ยวที่มีความต้องการ การให้ชุมชนท้องถิ่นจัดบ้านพักในชุมชน (Home Stay) ให้แก่นักท่องเที่ยวที่มีความต้องการ ร้อยละ

93.8, 89.6 และ 62.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.14)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้เพื่อใช้ในการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

**ตารางที่ 4.14 แสดงลักษณะความต้องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น
ได้รับผลประโยชน์**

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ต้องการ (%)	ไม่ต้องการ (%)	ไม่ทราบ (%)	รวม (%)
1. การจัดให้ฝึกอบรมประชาชนให้ดูแล แหล่งท่องเที่ยว	180 (93.8)	3 (1.6)	9 (4.7)	192 (100.0)
2. การฝึกอบรมเยาวชนในท้องถิ่นเป็น ผู้นำทางให้แก่นักท่องเที่ยว	172 (89.6)	6 (3.1)	14 (7.3)	192 (100.0)
3. การให้ชุมชนท้องถิ่นจัดบ้านพัก (Home Stay)	120 (62.5)	28 (14.6)	44 (22.9)	192 (100.0)

3.6 ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

จากการสำรวจพบว่าเยาวชนมีความตระหนักในปัญหาต่างๆ ในระดับมากได้แก่ ขยะ น้ำเสีย และเสียงดัง ปัญหาการทำลายพืชบกวนสัตว์ป่า ปัญหาโรคติดต่อ และปัญหาเพศพาณิชย์หรือหญิงบริการ ร้อยละ 91.7, 89.1, 78.6 และ 74.0 ตามลำดับ ในระดับปานกลางได้แก่ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการทำลายเอกลักษณ์วัฒนธรรม และปัญหาการตัดไม้ทำลายป่า ร้อยละ 67.2, 65.6 และ 63.5 ตามลำดับ ในระดับน้อยหรือไม่มีปัญหาได้แก่ ปัญหาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว ปัญหาสิ่งก่อสร้างและอาคารที่ทำลายทัศนียภาพ และการจับจองที่สาธารณะประโยชน์ ร้อยละ 55.2, 51.0 และ 38.5 ตามลำดับ (ตารางที่ 4.15)

ตารางที่ 4.15 แสดงระดับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

ประเด็นปัญหาเฉพาะ	ระดับความตระหนัก			รวม (%)
	มาก(%)	ปานกลาง(%) ปัญหา(%)	น้อยหรือ ไม่มี	
1. ปัญหาผลกระทบจากขยะ น้ำเสีย เสียงดัง ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม	176 (91.7)	14 (7.3)	2 (1.0)	192 (100.0)
2. ปัญหาการทำลายพรรณพืช การรบกวนสัตว์ป่า	171 (89.1)	18 (9.4)	3 (1.6)	192 (100.0)
3. ปัญหาโรคติดต่อ เช่น เอชไอวี	151 (78.6)	32 (16.7)	9 (4.6)	192 (100.0)
4. ปัญหาเพศพาณิชย์หรือหญิงบริการ	142 (74.0)	39 (20.3)	11 (5.7)	192 (100.0)
5. ปัญหายาเสพติด	129 (67.2)	52 (27.1)	11 (5.7)	192 (100.0)
6. ปัญหาการทำลายเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนท้องถิ่น	126 (65.6)	47 (24.5)	19 (9.9)	192 (100.0)
7. ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำแพ ที่พักอาศัย และทำเชื้อเพลิง	122 (63.5)	53 (27.6)	17 (8.8)	192 (100.0)
8. ปัญหาและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว	106 (55.2)	61 (31.8)	25 (13.0)	192 (100.0)
9. ปัญหาสิ่งก่อสร้างและอาคารที่ทำลาย ทัศนียภาพ	98 (51.0)	73 (38.0)	21 (11.0)	192 (100.0)
10. ปัญหาการจับจองที่สาธารณประโยชน์และ ใช้ประโยชน์ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย	74 (38.5)	94 (49.0)	24 (12.5)	192 (100.0)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

3.7 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

จากการสำรวจพบว่า เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในระดับสูงร้อยละ 97.9 และมีความรู้ความเข้าใจในระดับต่ำเพียงร้อยละ 2.1 เท่านั้น (ตารางที่ 4.16)

ตารางที่ 4.16 แสดงระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

ระดับ	จำนวน	ร้อยละ
ความเข้าใจสูง (6-12 คะแนน)	188	97.9
ความเข้าใจต่ำ (0-5 คะแนน)	4	2.1
รวม	192	100.0

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังของผู้เข้ารับการอบรมกับการมีส่วนร่วม

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้จัดแบ่งกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เหมาะสมในการใช้สถิติการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ กับการมีส่วนร่วม โดยนำข้อมูลทั่วไปของตัวอย่างมาจัดกลุ่มแต่ละด้านของปัจจัยดังนี้

4.1 ความสัมพันธ์ระหว่างเพศกับการมีส่วนร่วม

ในการศึกษาการมีส่วนร่วม ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในกิจกรรมการจัดทัศนศึกษา การจัดทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม การสร้างความพึงพอใจ และการส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นได้รับประโยชน์ เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเพศของผู้เข้ารับการอบรม กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าการทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ และการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมมีความสัมพันธ์กับปัจจัยด้านเพศ อย่างมีนัยสำคัญ ณ ค่าสถิติ .05 โดยเพศหญิงมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย ส่วนในกิจกรรมอื่น ๆ คือ การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา การสร้างความรู้ความเข้าใจสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยวการส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และการได้รับประโยชน์ พบว่าไม่มีความแตกต่างระหว่างผู้เข้ารับการอบรมเพศชายและหญิง (ตาราง 4.17)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.17 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านเพศ

การมีส่วนร่วม	เพศ		รวม	χ^2	P
	ชาย	หญิง			
การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา					
เคย	62.0(57)	65.0(65)	63.5(122)	.191	.662
ไม่เคย	38.0(35)	35.0(35)	36.5(70)		
รวม	47.9(92)	52.1(100)	100.0(192)		
การทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์					
ทำ	88.0(81)	97.0(97)	92.7(178)	5.686	.017
ไม่ทำ	12.0(11)	3.0(3)	7.3(14)		
รวม	47.9(92)	52.1(100)	100.0(192)		
การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม					
มาก	67.4(62)	81.0(81)	74.5(143)	6.202	.045
ปานกลาง	29.3(27)	16.0(16)	22.4(43)		
น้อย	3.3(3)	3.0(3)	3.1(6)		
รวม	47.9(92)	52.1(100)	100.0(192)		
การสร้างความพึงพอใจ					
มาก	57.6(53)	56.0(56)	56.8(109)	2.017	.364
ปานกลาง	37.0(34)	33.0(33)	34.9(67)		
น้อย	5.4(5)	11.0(11)	8.3(16)		
รวม	47.9(92)	52.1(100)	100.0(192)		
การส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม					
มาก	75.0(69)	69.0(69)	71.9(138)	2.152	.341
ปานกลาง	21.7(20)	23.0(23)	22.4(43)		
น้อย	3.3(3)	8.0(8)	5.7(11)		
รวม	47.9(92)	52.1(100)	100.0(192)		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.2 ความสัมพันธ์ระหว่างอายุกับการมีส่วนร่วม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอายุผู้เข้ารับการอบรมในทุก ๆ กิจกรรมกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่า กลุ่มอายุน้อยคือต่ำกว่า 18 ปีจะมีส่วนร่วมในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมมากกว่า กลุ่มอายุสูงกว่า อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 กิจกรรมที่นอกเหนือจากนั้นไม่มีความแตกต่างกันระหว่างกลุ่มอายุของผู้เข้ารับการอบรมในทุก ๆ กิจกรรม (ตารางที่ 4.18)

ตารางที่ 4.18 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านอายุ

การมีส่วนร่วม	อายุ			รวม	χ^2	P
	ต่ำกว่า 18 ปี	18-20 ปี	20 ปีขึ้นไป			
การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา						
เคย	64.7(33)	66.3(67)	55.0(22)	63.5(122)	1.630	.443
ไม่เคย	35.3(18)	33.7(34)	45.0(18)	36.5(70)		
รวม	26.6(51)	52.6(101)	20.8(40)	100(192)		
การทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์						
ทำ	88.0(45)	95.0(96)	92.5(37)	92.7(178)	2.331	.312
ไม่ทำ	11.8(6)	5.0(5)	7.5(3)	7.3(14)		
รวม	26.6(51)	52.6(101)	20.8(40)	100(192)		
การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม						
มาก	82.4(42)	77.2(78)	57.5(23)	74.5(143)	9.397	.052
ปานกลาง	17.6(9)	21.8(22)	42.5(17)	25.0(48)		
น้อย	-	1.0(1)	-	.5(1)		
รวม	26.6(51)	52.6(101)	20.8(40)	100(192)		
การสร้างความพึงพอใจ						
มาก	58.8(30)	58.4(59)	50.0(20)	56.8(109)	1.394	.845
ปานกลาง	35.3(18)	32.7(33)	40.0(16)	34.9(67)		
น้อย	5.9(3)	8.9(9)	10.0(4)	8.3(16)		
รวม	26.6(51)	52.6(101)	20.8(40)	100(192)		

เอกสารที่สงวนไว้สำหรับ... ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.18 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	อายุ			รวม	χ^2	P
	ต่ำกว่า 18 ปี	18-20 ปี	20 ปีขึ้นไป			
การส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม						
มาก	64.7(33)	75.2(76)	72.5(29)	71.9(138)	2.275	.658
ปานกลาง	29.4(15)	18.8(19)	22.5(9)	22.4(43)		
น้อย	5.9(3)	5.9(6)	5.0(2)	5.7(11)		
รวม	26.6(51)	52.6(101)	20.8(40)	100(192)		

4.3 ความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษากับการมีส่วนร่วม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าการทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยเยาวชนที่มีการศึกษาอนุปริญาหรือเทียบเท่าขึ้นไปมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์มากกว่าระดับการศึกษา ม.ศ.3 และ ปวช. และระดับอื่น ๆ โดยมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ ค่า 0.05 (ตารางที่ 4.19)

ตารางที่ 4.19 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการศึกษาในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านการศึกษา

การมีส่วนร่วม	ระดับการศึกษา			รวม	χ^2	P
	ม.ศ.3 และ ปวช.	อนุปริญา หรือเทียบเท่าขึ้นไป	อื่น ๆ			
การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา						
เคย	62.2(56)	63.2(60)	85.7(6)	63.5(122)	1.559	.458
ไม่เคย	37.8(34)	36.8(35)	14.3(1)	36.5(70)		
รวม	46.9(90)	49.5(95)	3.6(7)	100(192)		

ตารางที่ 4.19 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ระดับการศึกษา			รวม	χ^2	P
	ม.ศ.3 และ ปวช.	อนุปริญญา หรือเทียบเท่าขึ้นไป	อื่นๆ			
การทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์						
ทำ	92.2(83)	95.8(91)	57.1(4)	92.7(178)	14.464	.007
ไม่ทำ	7.8(7)	4.2(4)	42.9(3)	7.3(14)		
รวม	46.9(90)	49.5(95)	3.6(7)	100(192)		
การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม						
มาก	78.9(71)	69.5(66)	85.7(6)	74.5(143)	3.320	.506
ปานกลาง	21.1(19)	29.5(28)	14.3(1)	25.0(48)		
น้อย	-	1.0(1)	-	.5(1)		
รวม	46.9(90)	49.5(95)	3.6(7)	100(192)		
การสร้างความพึงพอใจ						
มาก	63.3(57)	51.6(49)	42.9(3)	56.8(109)	4.919	.296
ปานกลาง	32.2(29)	36.8(35)	42.9(3)	34.9(67)		
น้อย	4.4(4)	11.6(11)	14.3(1)	8.3(16)		
รวม	46.9(90)	49.5(95)	3.6(7)	100(192)		
การส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม						
มาก	70.0(63)	73.7(70)	71.4(5)	71.9(138)	1.654	.799
ปานกลาง	22.2(20)	22.1(21)	28.6(2)	22.4(43)		
น้อย	7.8(7)	4.2(4)	-	5.7(11)		
รวม	46.9(90)	49.5(95)	3.6(7)	100(192)		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาคกับการมีส่วนร่วม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาคที่อยู่กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างภาคที่อยู่ของเยาวชน ในทุกๆ กิจกรรม (ตารางที่ 4.20)

ตารางที่ 4.20 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านภาคที่อยู่ของเยาวชน

การมีส่วนร่วม	ภาค				รวม	χ^2	P
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้			
การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา							
เคย	54.8(17)	67.6(25)	69.7(69)	44.0(11)	63.5(122)	7.012	.071
ไม่เคย	45.2(14)	32.4(12)	30.3(30)	56.0(14)	36.5(70)		
รวม	16.1(31)	19.3(37)	51.6(99)	13.0(25)	100(192)		
การทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์							
ทำ	95.3(29)	94.6(35)	90.9(90)	96.0(24)	92.7(178)	1.102	.777
ไม่ทำ	6.5(2)	5.4(2)	9.1(9)	4.0(1)	7.3(14)		
รวม	16.1(31)	19.3(37)	51.6(99)	13.0(25)	100(192)		
การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม							
มาก	77.4(24)	73.0(27)	77.8(77)	60.0(15)	74.5(143)	9.224	.161
ปานกลาง	22.6(7)	27.0(10)	22.2(22)	36.0(9)	25.0(48)		
น้อย	-	-	-	4.0(1)	.5(1)		
รวม	16.1(31)	19.3(37)	51.6(99)	13.0(25)	100(192)		
การสร้างความพึงพอใจ							
มาก	61.3(19)	45.9(17)	58.6(58)	60.0(15)	56.8(109)	4.966	.548
ปานกลาง	29.0(9)	40.5(15)	3.4(36)	28.0(7)	34.9(67)		
น้อย	9.7(3)	13.5(5)	5.1(5)	12.0(3)	8.3(16)		
รวม	16.1(31)	19.3(37)	51.6(99)	13.0(25)	100(192)		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้ในเชิงวิชาการเท่านั้น ไม่ควรนำข้อมูลไปใช้

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดลอกเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.20 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	ภาค				รวม	χ^2	P
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้			
การส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม							
มาก	71.0(22)	73.0(27)	74.7(74)	60.0(15)	71.9(138)	4.306	.635
ปานกลาง	25.8(8)	24.3(9)	19.2(19)	28.0(7)	22.4(43)		
น้อย	3.2(1)	2.7(1)	6.1(6)	12.0(3)	5.7(11)		
รวม	16.1(31)	19.3(37)	51.6(99)	13.0(25)	100(192)		

4.5 ความสัมพันธ์ระหว่างจำนวนครั้งในการเดินทางท่องเที่ยวเกี่ยวกับการมีส่วนร่วม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เคยเดินทางต่อปีกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าเยาวชนที่เคยเดินทางจำนวนครั้งมากกว่า จะทำการจัดกิจกรรมทัศนศึกษามากกว่าเยาวชนที่เคยเดินทางน้อย โดยมีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ณ .05 นอกจากนี้ไม่มีกิจกรรมใดที่มีความแตกต่าง (ตารางที่ 4.21)

ตารางที่ 4.21 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านจำนวนครั้งในการเดินทางท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วม	จำนวนครั้งต่อปี				รวม	χ^2	P
	1	2	3	มากกว่า 3 ครั้ง			

การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

เคย	40.5(17)	64.3(36)	69.6(16)	74.6(53)	63.5(122)	13.799	.003
ไม่เคย	59.5(25)	35.7(20)	30.4(7)	25.4(18)	36.5(70)		
รวม	21.9(42)	29.2(56)	12.0(23)	37.0(71)	100(192)		

การทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

ทำ	88.1(37)	92.9(52)	87.0(20)	97.2(69)	92.7(178)	4.553	.208
ไม่ทำ	11.9(5)	7.1(4)	13.0(3)	2.8(2)	7.3(14)		

รวม	21.9(42)	29.2(56)	12.0(23)	37.0(71)	100(192)		
-----	----------	----------	----------	----------	----------	--	--

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับอาจารย์และบุคลากรในหน่วยงานนี้ ไม่สามารถนำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.21 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	จำนวนครั้งต่อปี				รวม	χ^2	P
	1	2	3	มากกว่า 3 ครั้ง			
การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม							
มาก	71.4(30)	80.4(45)	56.5(13)	77.5(55)	74.5(143)	8.945	.177
ปานกลาง	26.2(11)	19.6(11)	43.5(10)	22.5(16)	25.0(48)		
น้อย	2.4(1)	-	-	-	.5(1)		
รวม	21.9(42)	29.2(56)	12.0(23)	37.0(71)	100(192)		
การสร้างความพึงพอใจ							
มาก	40.5(17)	57.1(32)	65.2(15)	63.4(45)	56.8(109)	6.712	.348
ปานกลาง	47.6(20)	33.9(19)	30.4(7)	29.6(21)	34.9(67)		
น้อย	11.9(5)	8.9(5)	4.3(1)	7.0(5)	8.3(16)		
รวม	21.9(42)	29.2(56)	12.0(23)	37.0(71)	100(192)		
การส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม							
มาก	71.4(30)	71.4(40)	69.6(16)	73.2(52)	71.9(138)	.832	.991
ปานกลาง	23.8(10)	23.2(13)	6.1(6)	19.7(14)	22.4(43)		
น้อย	4.8(2)	5.4(3)	4.3(1)	7.0(5)	5.7(11)		
รวม	21.9(42)	29.2(56)	12.0(23)	37.0(71)	100(192)		

4.6 ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการเข้ารับการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยกับการมีส่วนร่วม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการเข้ารับการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารในทุก ๆ กิจกรรม (ตารางที่ 4.22)

ตารางที่ 4.22 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์กับการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

การมีส่วนร่วม	การรับรู้		รวม	χ^2	P
	ไม่รู้	รู้			
การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา					
เคย	50.0(4)	64.1(118)	63.5(122)	.661	.416
ไม่เคย	50.0(4)	35.9(66)	36.5(70)		
รวม	4.2(8)	95.8(184)	100.0(192)		
การทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์					
ทำ	87.5(7)	92.9(171)	92.7(178)	.335	.563
ไม่ทำ	12.5(1)	7.1(13)	7.3(14)		
รวม	4.2(8)	95.8(184)	100.0(192)		
การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม					
มาก	62.5(5)	75.0(138)	74.5(143)	.726	.695
ปานกลาง	37.5(3)	24.5(45)	25.0(48)		
น้อย	-	.5(1)	.5(1)		
รวม	4.2(8)	95.8(184)	100.0(192)		
การสร้างความพึงพอใจ					
มาก	87.5(7)	55.4(102)	56.8(109)	3.284	.193
ปานกลาง	12.5(1)	35.9(66)	34.9(67)		
น้อย	-	8.7(16)	8.3(16)		
รวม	4.2(8)	95.8(184)	100.0(192)		
การส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม					
มาก	75.0(6)	71.1(132)	71.9(138)	.515	.773
ปานกลาง	25.0(2)	22.3(41)	22.4(43)		
น้อย	-	6.0(11)	5.7(11)		
รวม	4.2(8)	95.8(184)	100.0(192)		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

4.7 ความสัมพันธ์ระหว่างการเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์กับการมีส่วนร่วม
(นอกเหนือจากการอบรมกับ ททท.)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างการเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์
(นอกเหนือจากการอบรมกับ ททท.) กับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในการเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์ (ตารางที่ 4.23)

ตารางที่ 4.23 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยว
เชิงอนุรักษ์กับการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์

การมีส่วนร่วม	การอบรมสัมมนา		รวม	χ^2	P
	ไม่เคย	เคย			
การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา					
เคย	60.4(55)	66.3(67)	63.5(122)	.718	.397
ไม่เคย	39.6(36)	33.7(34)	36.5(70)		
รวม	47.4(91)	52.6(101)	100.0(192)		
การทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์					
ทำ	91.2(83)	94.1(95)	92.7(178)	.575	.448
ไม่ทำ	8.8(8)	5.9(13)	7.3(14)		
รวม	47.4(91)	52.6(101)	100.0(192)		
การสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม					
มาก	70.3(64)	78.2(79)	74.5(143)	2.392	.302
ปานกลาง	28.6(26)	21.8(22)	25.0(48)		
น้อย	1.1(1)	-	.5(1)		
รวม	47.4(91)	52.6(101)	100.0(192)		
การสร้างควมพึงพอใจ					
มาก	58.2(53)	55.4(56)	56.8(109)	.294	.863
ปานกลาง	33.0(30)	36.6(37)	34.9(67)		
น้อย	8.8(8)	7.9(8)	8.3(16)		
รวม	47.4(91)	52.6(101)	100.0(192)		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 4.23 (ต่อ)

การมีส่วนร่วม	การอบรมสัมมนา		รวม	χ^2	P
	ไม่เคย	เคย			
การส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม					
มาก	78.0(71)	66.3(67)	71.9(138)	3.761	.152
ปานกลาง	18.7(17)	25.7(26)	22.4(43)		
น้อย	3.3(3)	7.9(8)	5.7(11)		
รวม	47.4(91)	52.6(101)	100.0(192)		

5. ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยส่วนบุคคล และประสบการณ์ในอดีตที่มีความสัมพันธ์กับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม ปรากฏผลตามตาราง ดังนี้

5.1 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเพศกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเพศกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยด้านเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.23)

ตารางที่ 4.24 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านเพศ

ความตระหนัก	เพศ		รวม	χ^2	P
	ชาย	หญิง			
มาก	50.0(46)	48.0(48)	49.0(94)	3.083	.379
ปานกลาง	28.3(26)	33.0(33)	30.7(59)		
น้อย	12.0(11)	15.0(15)	13.5(26)		
ไม่มี	9.8(9)	4.0(4)	6.8(13)		
รวม	47.9(92)	52.1(100)	100.0(192)		

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอายุกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอายุกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยด้านอายุอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.25)

ตารางที่ 4.25 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านอายุ

ความตระหนัก	อายุ			รวม	χ^2	P
	ต่ำกว่า 18 ปี	18-20 ปี	20 ปีขึ้นไป			
มาก	49.0(25)	55.4(56)	32.5(13)	49.0(94)	1.630	.443
ปานกลาง	39.2(20)	25.7(26)	32.5(13)	30.7(59)		
น้อย	11.8(6)	11.9(12)	20.0(8)	13.5(26)		
ไม่มี	-	6.9(7)	15.0(6)	6.8(13)		
รวม	26.6(51)	52.6(101)	20.8(40)	100(192)		

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการศึกษากับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอายุกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยด้านการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.26)

ตารางที่ 4.26 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านการศึกษา

ความตระหนัก	ระดับการศึกษา			รวม	χ^2	P
	ม.ศ.3 และ ปวช.	อนุปริญญา หรือเทียบเท่าขึ้นไป	อื่นๆ			
มาก	48.9(44)	49.5(47)	42.9(3)	49.0(94)	5.626	.466
ปานกลาง	36.7(33)	25.3(24)	28.6(2)	30.7(59)		
น้อย	8.9(8)	17.9(17)	14.3(1)	13.5(26)		
ไม่มี	5.6(5)	7.4(7)	14.3(1)	6.8(13)		

เอกสารนี้รวมเอกสารที่สงวนไว้สำหรับงานที่ 46.9(90) งานที่ 49.5(95) งานที่ 3.6(7) ไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้คัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาคที่อยู่ของเยาวชนกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาคที่อยู่ของเยาวชนกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยด้านภาคที่อยู่อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.27)

ตารางที่ 4.27 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านภาคที่อยู่ของเยาวชน

ความตระหนัก	ภาค				รวม	χ^2	P
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้			
มาก	41.9(13)	51.4(19)	55.6(55)	28.0(7)	49.0(94)	7.012	.071
ปานกลาง	29.0(9)	32.4(12)	26.3(26)	48.0(12)	30.7(59)		
น้อย	29.0(9)	8.1(3)	10.1(10)	16.0(4)	13.5(26)		
ไม่มี	-	8.1(3)	8.1(8)	8.0(2)	6.8(13)		
รวม	16.1(31)	19.3(37)	51.6(99)	13.0(25)	100(192)		

5.5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เดินทางต่อปีกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เดินทางต่อปีของเยาวชนกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เดินทางต่อปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.28)

ตารางที่ 4.28 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กับปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เดินทางต่อปี

ความตระหนัก	จำนวนครั้งต่อปี				รวม	χ^2	P
	1	2	3	มากกว่า 3 ครั้ง			
มาก	50.0(21)	50.0(28)	43.5(10)	49.3(35)	49.0(94)	5.113	.824
ปานกลาง	38.1(16)	30.4(17)	26.1(6)	28.2(20)	30.7(59)		
น้อย	7.1(3)	12.5(7)	17.4(4)	16.9(12)	13.5(26)		
ไม่มี	4.8(2)	7.1(4)	13.0(3)	5.6(4)	6.8(13)		
รวม	16.1(31)	19.3(37)	51.6(99)	13.0(25)	100(192)		

5.6 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ จากการเข้ารับการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการเข้ารับการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยกับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.29)

ตารางที่ 4.29 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม กับปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

ความตระหนัก	การรับรู้		รวม	χ^2	P
	ไม่รู้	รู้			
มาก	62.5(5)	48.4(89)	49.0(94)	1.398	.706
ปานกลาง	37.5(3)	30.4(56)	30.7(59)		
น้อย	-	14.1(26)	13.5(26)		
ไม่มี	-	7.1(13)	6.8(13)		
รวม	4.2(8)	95.8(184)	100.0(192)		

5.7 ความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านการเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์ (นอกเหนือจากการอบรมกับ ททท.)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์กับความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยดังกล่าวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.30)

ตารางที่ 4.30 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อมกับปัจจัยด้านการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์

ความตระหนัก	การอบรมสัมมนา		รวม	χ^2	P
	ไม่เคย	เคย			
มาก	45.1(41)	52.5(53)	49.0(94)	1.398	.706
ปานกลาง	34.1(31)	27.7(28)	30.7(59)		
น้อย	13.2(12)	13.9(14)	13.5(26)		
ไม่มี	7.7(7)	5.9(6)	6.8(13)		
รวม	47.4(91)	52.6(101)	100.0(192)		

6. ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านต่าง ๆ

การวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านต่าง ๆ ของกลุ่มตัวอย่างกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ซึ่งเมื่อพิจารณาถึงปัจจัยส่วนบุคคล และประสบการณ์ในอดีตที่มีความสัมพันธ์กับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ปรากฏผลตามตาราง ดังนี้

6.1 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านเพศ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านเพศกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยด้านเพศ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.31)

ตารางที่ 4.31 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านเพศ

ความรู้ความเข้าใจ	เพศ		รวม	χ^2	P
	ชาย	หญิง			
ต่ำ	2.2(2)	2.0(2)	2.1(4)	.007	.933
สูง	97.8(90)	98.0(98)	97.9(188)		
รวม	47.9(92)	52.1(100)	100.0(192)		

6.2 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านอายุ

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านอายุกับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างปัจจัยด้านอายุ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.32)

ตารางที่ 4.32 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านอายุ

ความรู้ความเข้าใจ	อายุ			รวม	χ^2	P
	ต่ำกว่า 18 ปี	18-20 ปี	20 ปีขึ้นไป			
ต่ำ	-	4.0(4)	-	2.1(4)	1.630	.443
สูง	100.0(51)	96.0(97)	100.0(40)	97.9(188)		
รวม	26.6(51)	52.6(101)	20.8(40)	100(192)		

5.3 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านการศึกษา

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการศึกษากับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันระหว่างปัจจัยด้านการศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตารางที่ 4.33)

ตารางที่ 4.33 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านการศึกษา

ความรู้ความเข้าใจ	ระดับการศึกษา			รวม	χ^2	P
	ม.ศ.3 และ ปวช.	อนุปริญญา หรือเทียบเท่าขึ้นไป	อื่นๆ			
ต่ำ	2.2(2)	2.1(2)	-	2.1(4)	.158	.924
สูง	97.8(88)	97.9(93)	100.0(7)	97.9(188)		
รวม	46.9(90)	49.5(95)	3.6(7)	100.0(192)		

6.4 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านภาคที่อยู่ของเยาวชน

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านภาคที่อยู่ของเยาวชนกับความรู้ความเข้าใจ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.34)

ตารางที่ 4.34 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านภาคที่อยู่ของเยาวชน

ความรู้ความเข้าใจ	ภาค				รวม	χ^2	P
	เหนือ	อีสาน	กลาง	ใต้			
ต่ำ	-	2.7(1)	3.0(3)	-	2.1(4)	1.696	.638
สูง	100.0(31)	97.3(36)	97.0(96)	100.0(25)	97.9(188)		
รวม	16.1(31)	19.3(37)	51.6(99)	13.0(25)	100(192)		

6.5 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เดินทางต่อปี

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เดินทางต่อปีกับความรู้ความเข้าใจ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.35)

ตารางที่ 4.35 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านจำนวนครั้งที่เดินทางต่อปี

ความรู้ความเข้าใจ	จำนวนครั้งที่เดินทางต่อปี				รวม	χ^2	P
	1	2	3	มากกว่า 3 ครั้ง			
ต่ำ	2.4(1)	5.4(3)	-	-	2.1(4)	4.960	.175
สูง	97.6(41)	94.6(53)	100.0(23)	100.0(71)	97.9(188)		
รวม	21.9(42)	29.2(56)	12.0(23)	37.0(71)	100(192)		

6.6 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กับปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

พบว่า เยาวชนที่รับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จากการเข้ารับการอบรม โครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย มีความรู้ความเข้าใจสูงร้อยละ 100.0 และไม่เคยเข้ารับการอบรมมีความรู้ความเข้าใจสูงร้อยละ 97.8

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว กับความรู้ ความเข้าใจ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.36)

ตารางที่ 4.36 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ กับปัจจัยด้านการรับรู้ข้อมูลข่าวสารการท่องเที่ยว

ความรู้ความเข้าใจ	การรับรู้		รวม	χ^2	P
	ไม่รู้	รู้			
ต่ำ	-	2.2(4)	2.1(4)	.177	.673
สูง	100.0(8)	97.8(180)	97.9(188)		
รวม	4.2(8)	95.8(184)	100.0(192)		

6.7 ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านการเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์ (นอกเหนือจากการอบรมกับ ททท.)

เมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์กับความรู้ ความเข้าใจ พบว่าไม่มีความแตกต่างกันในปัจจัยดังกล่าว อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (ตาราง 4.37)

ตารางที่ 4.37 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์กับปัจจัยด้านการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์

ความรู้ความเข้าใจ	การอบรมสัมมนา		รวม	χ^2	P
	ไม่เคย	เคย			
ต่ำ	2.2(2)	2.0(2)	2.1(4)	.011	.916
สูง	97.8(89)	98.0(99)	97.9(188)		
รวม	47.4(91)	52.6(101)	100.0(192)		

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

1. สรุปผลการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่อง “การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ : ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ผ่านการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย” โดยมีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. ศึกษาระดับการมีส่วนร่วม และความต้องการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2. ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ โดยศึกษาจากเยาวชนดังกล่าวจำนวน 192 ราย ซึ่งเป็น เพศชายร้อยละ 47.9 เป็นเพศหญิงร้อยละ 52.1 ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 18-20 ปี ร้อยละ 52.6 มีการศึกษาในระดับอนุปริญญาและสูงกว่า ร้อยละ 49.5 เป็นตัวแทนของเยาวชนจาก ภาคกลางมากที่สุดถึงร้อยละ 51.6 เยาวชนมีรายได้ต่อเดือนต่ำกว่า 2,000 บาท ร้อยละ 33.9 รายได้ของครอบครัวโดยเฉลี่ย 90,000 บาทขึ้นไป ร้อยละ 41.7 สถานภาพของครอบครัวบิดามารดาส่วนใหญ่สมรสอยู่ร่วมกัน ร้อยละ 83.3 เยาวชนมีบิดามารดาเป็นผู้อุปการะเลี้ยงดู ร้อยละ 52.6 สำหรับประสบการณ์ในอดีตทางด้านการเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ เยาวชนที่มีการเดินทางมากกว่า 3 ครั้งต่อปี ร้อยละ 37.0 โดยส่วนใหญ่มีลักษณะการเดินทางกับเพื่อนเป็นหมู่คณะ ร้อยละ 35.9 แหล่งท่องเที่ยวที่เยาวชนชอบมากที่สุดคือแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ ร้อยละ 88.0 ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเดินทางเยาวชนมีส่วนในการตัดสินใจมาก ร้อยละ 74.5 ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวเยาวชนได้จากบิดามารดาและตนเองเท่ากัน ร้อยละ 45.3 ในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์เยาวชนได้รับจากการเข้ารับการอบรมมากที่สุด ร้อยละ 95.8 และร้อยละ 85.9 รับรู้จากโทรทัศน์และวิทยุ ในการเข้าร่วมกิจกรรมกับ ททท. ส่วนใหญ่เป็นการเข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนา กับ ททท. ร้อยละ 72.9 และภายหลังจากการเข้าร่วมโครงการฯ เยาวชนเข้ารับการอบรมสัมมนาไม่มากนัก ร้อยละ 52.6

2. อภิปรายผลการวิจัย

การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 63.5 เป็นการจัดในกลุ่มเพื่อน ๆ โดยส่วนใหญ่ ร้อยละ 55.6 มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษามากที่สุด คือการจัดให้มีการนัดหมายการระหว่างการเดินทางทัศนศึกษา ร้อยละ 96.9

การมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ เยาวชนต้องการมีส่วนร่วมมาก ร้อยละ 92.7 โดยเป็นการจัดนิทรรศการมากที่สุด ร้อยละ 60.4

ความต้องการมีส่วนร่วมในการให้ความรู้ความเข้าใจสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม เยาวชนต้องการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ร้อยละ 74.5 โดยมีความต้องการให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้มากที่สุด ร้อยละ 92.7

การมีส่วนร่วมในการสร้างความพึงพอใจ พบว่า ความต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้อยู่ในระดับต่ำ ร้อยละ 56.8 โดยกิจกรรมที่ต้องการมีส่วนร่วมมากที่สุด คือ การจัดให้มีถังขยะรองรับขยะจากนักท่องเที่ยว ร้อยละ 94.3

ความต้องการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เยาวชนมีความต้องการในระดับปานกลาง ร้อยละ 71.9 โดยเห็นว่าการให้มีการจัดฝึกอบรมประชาชนให้รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยวมีความสำคัญมาก ร้อยละ 93.8

ผลการศึกษาด้านความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม เยาวชนมีส่วนร่วมในระดับสูง และเยาวชนเห็นว่าปัญหาที่อยู่ในระดับมาก ได้แก่ ขยะ น้ำเสีย และเสียงดัง ร้อยละ 91.7 จากการทดสอบความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจในระดับสูง ร้อยละ 97.9

โดยสรุป เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่มีต่อกิจกรรมต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบและเรียงลำดับแล้วเห็นว่า การมีส่วนร่วมในระดับสูงได้แก่ ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม และการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ การมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง ได้แก่ การให้ความรู้ความเข้าใจในการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา การส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ส่วนการมีส่วนร่วมในระดับต่ำได้แก่ การสร้างความพึงพอใจ จึงสรุปได้ว่าการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ในภาพรวมอยู่ใน

ระดับค่อนข้างสูง (ตาราง 5.1) รัฐบาลใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ตารางที่ 5.1 ตารางสรุปลำดับความสัมพันธ์ปัจจัยภูมิหลังในการมีส่วนร่วมตามระดับ สูง ปานกลาง ต่ำ

การมีส่วนร่วมในการส่งเสริม การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	สูง	ปานกลาง	ต่ำ
1. ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์	✓		
2. ความตระหนักต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม	✓		
3. การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์	✓		
4. การให้ความรู้ความเข้าใจในการสร้างจิตสำนึก ในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อม		✓	
5. การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา		✓	
6. การส่งเสริมให้ชุมชนในท้องถิ่นมีส่วนร่วม และได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยว เชิงอนุรักษ์		✓	
7. การสร้างความพึงพอใจ			✓

สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยภูมิหลังของผู้เข้ารับการอบรมกับการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่ามีปัจจัยเพียง 3 เรื่อง ที่มีความแตกต่าง ได้แก่ ปัจจัยด้านเพศกับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์และการสร้างจิตสำนึก เพศหญิงมีส่วนร่วมมากกว่าเพศชาย ปัจจัยด้านการศึกษากับการมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ โดยเยาวชนที่ศึกษาอนุปริญญาหรือเทียบเท่าขึ้นไป มีส่วนร่วมมากกว่า การศึกษาระดับอื่น ปัจจัยด้านประสบการณ์ในอดีตที่เกี่ยวข้องกับจำนวนครั้งที่เคยเดินทาง การท่องเที่ยว เยาวชนที่มีการเดินทางมากกว่า 3 ครั้งต่อปี จัดทำกิจกรรมทัศนศึกษามากกว่า เยาวชนที่เคยเดินทางท่องเที่ยวน้อย

3. ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของเยาวชนที่ผ่านการอบรมโครงการผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท้องเที่ยวไทยทั้ง 5 รุ่น ที่มีต่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ พบว่าปัจจัยทางด้านเพศ อายุ และภาค ไม่มีความสัมพันธ์ต่อการมีส่วนร่วมมากนัก ทั้งนี้เนื่องจากไม่มีความแตกต่างกัน แม้ว่าเยาวชนในภาคกลางจะมีจำนวนถึงร้อยละ 51.6 แต่ก็เป็นเพราะในการแบ่งภาคตามโครงการอบรมดังกล่าว ภาคกลางมีถึง 25 จังหวัด ผู้แทนเยาวชนจึงมีจำนวนมากกว่าภาคอื่น ๆ แต่สิ่งที่พบสาเหตุสำคัญที่ทำให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมมากคือ ประสบการณ์ในอดีตที่เกี่ยวข้องกับการเดินทางท่องเที่ยว ยังมีการเดินทางท่องเที่ยวมากก็ยิ่งมีความรู้ความเข้าใจและมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมมาก จากการเข้ารับการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท้องเที่ยวไทย และจากการรับรู้ข้อมูลข่าวสารที่รองลงมาและน่าสนใจคือจากโทรทัศน์ และวิทยุ แต่จากอนุสาร อสท. ไม่มากนัก ในการตัดสินใจเยาวชนมีบทบาทมากในการเป็นผู้ตัดสินใจ โดยเป็นการเดินทางกับเพื่อน ๆ เป็นส่วนใหญ่ และจากความต้องการมีส่วนร่วมทางด้านต่าง ๆ ตามข้อสรุป ซึ่งสิ่งที่เยาวชนมีส่วนร่วมน้อยแต่เป็นเรื่องที่สำคัญ ได้แก่ ในกิจกรรมทัศนศึกษาเยาวชนเห็นว่าการให้ความสำคัญต่อการให้ประชาชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมมีการจัดน้อยที่สุด การติดต่อวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะบรรยายให้กับคณะก็มีการทำน้อยมาก ซึ่งอาจจะเป็นเพราะขั้นตอนในการติดต่อดำเนินการยุ่งยาก และต้องมีการเตรียมการมาก หรืออาจจะเป็นเพราะเยาวชนเห็นว่าตัวเยาวชนเองมีศักยภาพในเรื่องนี้น้อย เนื่องจากการติดต่อวิทยากร (เช่น จากกรมศิลปากร) จำเป็นต้องมีหนังสือจากสถาบันโดยมีอาจารย์รับรอง เยาวชนจึงตัดปัญหาในเรื่องนี้ออกไป สำหรับการเก็บออมและใช้เงินอย่างคุ้มค่าในช่วงการเดินทางทัศนศึกษาที่มีไม่มากนัก ก็เพราะเหตุผลจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดู เยาวชนมิได้ต้องหาเงินด้วยตนเอง เยาวชนสามารถขอเงินจากบิดามารดาได้ จึงทำให้เห็นคุณค่าของเรื่องนี้น้อย ในการจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ สิ่งที่ยาวชนทำน้อยที่สุดคือการจัดทำเอกสารสิ่งพิมพ์ และการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม ตามลำดับ เป็นเพราะมีความยุ่งยาก และต้องใช้งบประมาณตลอดจนการสนับสนุนจากผู้เกี่ยวข้อง ในการสร้างความรู้ความเข้าใจก็เช่นเดียวกันการทำศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติเป็นสิ่งที่หน่วยงาน ททท.

ให้ความสำคัญ แต่เยาวชนมีส่วนร่วมในเรื่องนี้ในระดับค่อนข้างต่ำ อาจจะเป็นเพราะเยาวชน เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปเผยแพร่บนการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ยังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ ในขณะที่กลับเห็นว่าเอกสารสิ่งพิมพ์เป็นสิ่งสำคัญที่ควรมีการจัดทำให้มากที่สุด ในการสร้างความพึงพอใจเยาวชนมีความคิดเห็นที่ติดังที่กล่าวมาแล้ว และเห็นว่ามีความสำคัญน้อย ในขณะที่แม้ว่าในการจัดกิจกรรมทัศนศึกษาของเยาวชนจะมีการจัดให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในระดับน้อย แต่ในขณะเดียวกันเกี่ยวกับความต้องการมีส่วนร่วมเยาวชนก็มีความเข้าใจว่าเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จึงมีความต้องการเข้ามามีส่วนร่วมในเรื่องนี้ และเป็นที่น่าสังเกตคือในเรื่องการให้ชุมชนท้องถิ่นจัดบ้านพัก (Home Stay) เยาวชนมีความต้องการในระดับค่อนข้างต่ำ ในขณะที่ ททท. กำลังให้ความสนใจในเรื่องนี้อย่างมาก

จากข้อมูลดังกล่าวจึงมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. การดำเนินการในระยะสั้น

1.1 ททท.ควรมีการจัดและส่งเสริมให้มีการจัดทัศนศึกษา ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องคือ บริษัทนำเที่ยวควรมีการจัดทัศนศึกษาราคาประหยัดให้กับเยาวชนตามสมควรในช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว และแม้แต่ในสถาบันการศึกษาเองก็ควรให้มีกิจกรรมทัศนศึกษาเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนเพื่อให้เยาวชนได้มีประสบการณ์และก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจไปสู่การมีจิตสำนึกที่สำคัญคือสถาบันครอบครัวก็ควรจัดให้มีการเดินทางท่องเที่ยวเป็นครอบครัวตามศักยภาพของแต่ละครอบครัวซึ่งนอกจากจะทำให้เยาวชนได้รับประสบการณ์ที่ดีแล้วยังเป็นกิจกรรมที่จะส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์อันดีในครอบครัวด้วย

1.2 เกี่ยวกับโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ททท. ควรมีการดำเนินการต่อไปอย่างกว้างขวางและต่อเนื่อง และควรเน้นเยาวชนในระดับการศึกษาอนุปริญญาถึงปริญญาตรีเป็นสำคัญ โดยควรพยายามดึงให้หน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชน สื่อมวลชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัด ซึ่งจะส่งผลไปสู่การทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีความรู้ความเข้าใจและเห็นความสำคัญของเยาวชนและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม โดยโครงการดังกล่าวควรมีการปรับให้สอดคล้องและให้มีงบประมาณพอเพียง

1.3 ในด้านการประชาสัมพันธ์ ททท. ควรให้บทบาทต่อสื่อ วิทยุ โทรทัศน์ มากขึ้น และสำหรับอนุสาร อสท. ททท. ควรพยายามเน้นตลาดเยาวชนให้มากกว่าที่เป็นอยู่

โดยมีคอลัมน์สำหรับเยาวชน เนื่องจากกลุ่มผู้อ่านหนังสือ อสท. โดยส่วนใหญ่เป็นกลุ่มผู้ใหญ่ การค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ในขณะที่กลุ่มเยาวชน กลับรู้จักค่อนข้างน้อย ในขณะที่เดียวกันในเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ และบทบาทของ ททท. หากเยาวชนมีความรู้ความเข้าใจก็จะเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น

1.4 จากข้อคิดเห็นที่เป็นเหตุผลของเยาวชนที่มีต่อความต้องการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ของการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ได้แก่ การสร้างความรู้ความเข้าใจ การสร้างจิตสำนึก การทำให้นักท่องเที่ยวมีความพึงพอใจและความต้องการให้ชุมชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ตามที่สรุปมาแล้วนับว่าเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการด้านการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์อย่างยิ่ง โดยเฉพาะเยาวชนเห็นว่าการสร้างความพึงพอใจไม่มีความจำเป็นเท่าไรนัก

2. การดำเนินการในระยะยาว

2.1 การดำเนินกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนทางด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยว ททท. ต้องพยายามสร้างแนวร่วมทั้งจากภาครัฐและเอกชน โดยเฉพาะภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องทางด้านการท่องเที่ยวซึ่งนอกจากจะเป็นการร่วมมือประสานกันแล้ว ยังเป็นลักษณะการจ่ายคืนกลับให้กับสังคม เนื่องจากภาคเอกชนด้านการท่องเที่ยวได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวมาโดยตลอด ทั้งนี้โดยการวางแผนให้ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมของภาคเอกชนด้วย

2.2 ททท. ควรกำหนดทิศทางในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้ชัดเจน และมีการดำเนินการอย่างสอดคล้อง ทั้งในระดับการกำหนดนโยบายตลาด การวางแผน และการนำไปสู่การปฏิบัติ

2.3 เมื่อ ททท. มีนโยบายด้านการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์แก่เยาวชนแล้ว ควรมีการปรับแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาของเยาวชน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 ให้เน้นสาระสำคัญ มาตรการ โครงการต่าง ๆ ตลอดจนงบประมาณ รองรับให้พอเพียง

2.4 ททท. ควรสนับสนุนการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้กว้างขวางขึ้น โดยผ่านสถาบันต่าง ๆ อันได้แก่ ครอบครัว ชุมชน สถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชน ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

2.5 การส่งเสริมการเดินทางท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยให้เยาวชนเข้ามามีส่วนร่วมจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ททท. จึงควรมีการดำเนินการจัดโครงการ เอกสารเป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น เมื่อผู้ดูแลเห็นชอบให้ดำเนินการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ร่วมกับสถาบันการศึกษา หน่วยงานอื่น ๆ และภาคเอกชนด้วย

4. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาได้พบว่า ประเด็นที่น่าจะมีการศึกษาวิจัยต่อไป คือประเด็นที่เกี่ยวกับบทบาทของครอบครัว สถาบันการศึกษา และสื่อมวลชน และที่สำคัญคือควรจะมีการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินผลโครงการจัดอบรมเป็นช่วง ๆ ต่อไปภายหลังจากการอบรมแล้ว ตลอดจนการประเมินผลโครงการที่เกี่ยวกับการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. การศึกษาขีดความสามารถในการรองรับการพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2531.

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. กองสถิติและวิจัย. การท่องเที่ยวของโลกในทศวรรษที่ 1990. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2533.

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. นโยบายและแนวทางการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538.

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. แนวคิดการพัฒนาการท่องเที่ยวในแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 (พ.ศ. 2540 - 2544). กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2539.

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. แผนการตลาดการท่องเที่ยว ปี 2538. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538.

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. แผนพัฒนาการท่องเที่ยว ปี 2538. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538.

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. สรุปปัญหาและการป้องกันแก้ไขผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสิ่งแวดล้อม. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538.

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. สรุปแผนพัฒนาการท่องเที่ยวในระยะแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2535-2539). กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2535.

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. สรุปรายงานข้อมูลพื้นฐานในด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ปี 2529. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2529.

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. อุตสาหกรรมท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2529.

ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. “เอกสารประกอบการประชุมการพิจารณา Ecotourism A Guide for Planner and Managers,” กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2535.

(อัครดำเน)

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่จัดทำขึ้นไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

- ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. “เอกสารประกอบการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์
ท่องเที่ยวไทย.” กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2536.
- ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. “เอกสารประกอบการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์
ท่องเที่ยวไทย.” กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2537.
- ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. “เอกสารประกอบการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์
ท่องเที่ยวไทย.” กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2538.
- ท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, การ. 36 ปีการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย, 2538.
- ธรรมบุญ ประจวบเหมาะ. “ภาวะเศรษฐกิจโลกด้านการท่องเที่ยวและบริการ” เอกสาร
ประกอบการบรรยายการศึกษา ปรอ. รุ่นที่ 3 พ.ศ. 2533-2534 วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร “ (บพ.-5, 24 ธันวาคม 2533). 1 - 5.
- นิธิตา ประยงค์. “ผลกระทบด้านสังคมของการท่องเที่ยว.” จุลสารการท่องเที่ยว, 3 (เมษายน
2527), หน้า 73.
- บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน. แนวทางพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยวเยาวชน
รายงานวิจัยเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย, 2532.
- บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวใน
ประเทศไทย. รายงานวิจัยเสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ :
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2526.
- ไพฑูรย์ พงสะบุตร. “อุตสาหกรรมท่องเที่ยว” ในเอกสารประกอบการอบรมมัคคุเทศก์,
รวบรวมและจัดพิมพ์โดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย, ไม้ระบุปีที่พิมพ์.
- ละเอียด ศิลาน้อย. ประวัติการดำเนินงานส่งเสริมการท่องเที่ยวในประเทศไทยและความเป็นมา
ของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2528.
- วิวัฒน์ชัย บุญยภักดิ์. “ผลกระทบของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต่อมรดกศิลปวัฒนธรรม.”
จุลสารการท่องเที่ยว, 5 (เมษายน 2529), 82.

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ศรีพร สมบุญธรรม, “Ecotourism การท่องเที่ยวแนวอนุรักษ์ สัญลักษณ์ใหม่แห่งการพัฒนา”
ในเอกสารประกอบโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่ออนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย
กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย 2537 : 38-39.

สันติ ชูคินทรา. “ความสามารถในการรองรับของพื้นที่ (Carrying Capacity) : เพดานการพัฒนา
แหล่งท่องเที่ยวที่ต้องให้ความสำคัญในปัจจุบัน”. ในเอกสารประกอบโครงการ
อบรมผู้นำเยาวชนเพื่ออนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยครั้งที่ 3 การท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย 2537 : 47-52

เสรี วังส์ไพจิตร. ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับการท่องเที่ยวและปีท่องเที่ยวไทย 2530. กรุงเทพฯ :
การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2529.

เสรี วังส์ไพจิตร. บทบาทของภาครัฐบาลในการพัฒนาและส่งเสริมการท่องเที่ยว. คำบรรยาย
ในการอบรมอาจารย์สถาบันอุดมศึกษาที่เปิดสอนวิชาการท่องเที่ยว วิทยาลัยครู
สวนสุนันทา. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2529.

เอกสารวิจัยส่วนบุคคล

ธรรมบุญ ประจวบเหมาะ. อุตสาหกรรมท่องเที่ยวกับความมั่นคงของชาติ เอกสารวิจัย
ส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (พ.ศ.) 2528-2529.

เสรี วังส์ไพจิตร. จุดหักเหของอุตสาหกรรมขนวนให้เกิดขบวนการนิเวศวิทยาทางการเมือง.
เอกสารวิจัยส่วนบุคคล วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร (พ.ศ.) 2533-2534.

ภาคผนวก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ภาคผนวก ก

โครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 5 “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ – การปรับทฤษฎีสู่วิธีการปฏิบัติ”

1. หลักการและเหตุผล

เป็นที่ทราบกันดีอยู่แล้วว่าอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่กำลังเติบโตขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำรายได้เข้าสู่ประเทศปีละจำนวนมากในปัจจุบัน ได้ส่งผลกระทบต่อสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม ซึ่งทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต่างก็ตระหนักเป็นอย่างดี โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสำคัญของการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ดังนั้น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ซึ่งเป็นหน่วยงานที่มีหน้าที่ในการดูแลและรับผิดชอบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยวโดยตรง ก็มีได้นิ่งนอนใจที่จะริบดำเนินการโดยเร่งด่วน ในอันที่จะหาแนวทางแก้ไขปัญหาและกำหนด มาตรการต่าง ๆ สำหรับการจัดการทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (Ecotourism) ที่มุ่งเน้นการท่องเที่ยวดูแลรับผิดชอบต่อทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและระบบนิเวศ อันจะนำไปสู่การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) ต่อไป

ทั้งนี้มาตรการต่าง ๆ ไม่อาจประสบผลได้ หากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมิได้ให้ความร่วมมือ ซึ่ง ททท. ได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของเยาวชนอันเป็นทรัพยากรที่สำคัญ และมีค่ามากที่สุดของประเทศเพราะเป็นวัยที่เปี่ยมไปด้วยพลังทางร่างกาย ทางความคิด และเป็น ความหวังในการพัฒนาประเทศที่จะนำไปสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืนในปี 2000 ซึ่งสอดคล้อง ตามแผนพัฒนาแห่งชาติ ฉบับที่ 8 โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาด้านอุตสาหกรรมท่องเที่ยว ของไทย โดยที่เยาวชนซึ่งเป็นประชากรที่มีจำนวนกว่าครึ่งหนึ่งของประเทศ (กว่า 21 ล้านคน) จะเป็นกำลังสำคัญในการช่วยกันเผยแพร่ให้ทุกฝ่ายได้เห็นถึงความสำคัญดังกล่าวได้ และโดยที่ การท่องเที่ยวทัศนศึกษาเชิงอนุรักษ์เป็นวิถีทางหนึ่งที่เป็นประโยชน์ในการส่งเสริมพัฒนาเยาวชน ให้มีคุณภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ และบุคลิกภาพ ตลอดจนเป็นการปลูกฝังจิตสำนึกในบทบาท หน้าที่ที่จะพัฒนาตนเองและสังคมให้เจริญก้าวหน้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งการร่วมมือกันที่จะอนุรักษ์ ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมให้คงอยู่ต่อไป

ททท. จึงได้กำหนดจัดการทัศนศึกษาอย่างถูกวิธีขึ้น เพื่อเผยแพร่ความรู้และ ประสบการณ์ต่าง ๆ เหล่านี้แก่เยาวชนเป็นประจำทุกปีเสมอมา และเพื่อให้เยาวชนผู้มียุคคุณภาพ ไม่ว่างรณใด ๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

จากทั่วประเทศได้มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม การจัดโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย ครั้งที่ 5 จึงกำหนดขึ้น ในปี 2538 นี้ ในหัวข้อ “การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ - การปรับทฤษฎีสู่วิธีการปฏิบัติ” ในอันที่จะให้เยาวชนได้นำความรู้ ประสบการณ์ที่ถูกต้องมาปรับใช้ให้เกิดประโยชน์ เพื่อเป็นการส่งเสริมพัฒนา และขยายผลการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ให้เป็นที่แพร่หลายและมีประสิทธิภาพ

2. วัตถุประสงค์

- 2.1 เพื่อสร้างจิตสำนึกและความภาคภูมิใจในความเป็นไทยตลอดจนเกิดความรักและหวงแหนในศิลปวัฒนธรรมของชาติ อันจะทำให้เกิดการอนุรักษ์ทรัพยากรทางท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อม
- 2.2 เพื่อให้เยาวชนได้รู้จักการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ ด้วยการเดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างถูกวิธี และสามารถนำประสบการณ์ที่ได้รับไปพัฒนาตนเอง สังคม และประเทศชาติต่อไป
- 2.3 เพื่อส่งเสริมให้หน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐและเอกชนได้มีส่วนร่วมในการส่งเสริมพัฒนาเยาวชนให้มากขึ้น โดยอาศัยกิจกรรมการท่องเที่ยวทัศนศึกษาอย่างถูกวิธีเป็นสื่อทางหนึ่ง
- 2.4 เพื่อส่งเสริมให้เยาวชนได้มีโอกาสเรียนรู้ ทำความเข้าใจในวัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในท้องถิ่นต่างๆ อย่างถูกต้อง อันจะก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่เยาวชนด้วยกัน
- 2.5 เพื่อเป็นการดำเนินการตามนโยบายของ ททท. ในอันที่จะส่งเสริม พัฒนา และขยายผลกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรทางท่องเที่ยวและสิ่งแวดล้อมในหมู่เยาวชนต่อไป
- 2.6 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนส่งเสริมการท่องเที่ยวสำหรับเยาวชน ในการที่จะสร้างผู้นำเยาวชนด้านการท่องเที่ยวทัศนศึกษาและการอนุรักษ์

3. เป้าหมาย

เยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 และ 5 หรือเทียบเท่า ในสายอาชีวศึกษาทุกสังกัด ทั้งในสถานศึกษาของรัฐบาลและเอกชน จำนวนทั้งหมด 164 คน ตามรายละเอียดดังนี้

3.1 เยาวชนจากสถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 14 คน (ชาย 7 หญิง 7)

3.2 เยาวชนจากสถานศึกษาที่อยู่ในจังหวัดต่าง ๆ จังหวัดละ 2 คน (ชาย 1 หญิง 1)

4. คุณสมบัติของเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการ

4.1 เป็นเยาวชนที่มีระดับสติปัญญาดี มีผลการเรียนดีและมีศักยภาพที่แสดงออกถึงความเป็นผู้นำ

4.2 เป็นเยาวชนที่มีความสนใจในกิจกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะอุตสาหกรรมการท่องเที่ยว การอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มรดกศิลปวัฒนธรรมไทย

4.3 มีความสามารถพิเศษ อาทิ นาฏศิลป์ ขับร้อง การประพันธ์ การพูด ศิลปะ ฯลฯ

4.4 เป็นผู้มีสุขภาพพลานามัยสมบูรณ์ไม่เป็นโรคติดต่อร้ายแรง ซึ่งเป็นอุปสรรคในการเดินทางและการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่ม

4.5 ต้องไม่เคยเข้าร่วมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทยมาก่อน

4.6 สำหรับเยาวชนที่เข้าร่วมโครงการในกิจกรรมกลุ่มนิเวศสัญจรทางทะเล ขอสงวนสิทธิ์ให้เฉพาะเยาวชนที่มีความสามารถว่ายน้ำเป็นอย่างดี และสามารถดูแลตนเองระหว่างอยู่ในทะเลได้

5. ระยะเวลาดำเนินการ

กำหนดจัดโครงการในวันพุธที่ 11 ตุลาคม ถึงวันจันทร์ที่ 16 ตุลาคม 2538 รวม 7 วัน

โดยแบ่งกิจกรรมสำหรับเยาวชนในโครงการออกเป็น 4 ช่วง ดังต่อไปนี้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

5.1 อบรมวิชาการ โดยวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ

5.2 การเดินทางทัศนศึกษาโดยแบ่งเยาวชนออกเป็น 4 กลุ่ม ตามความสนใจและความเหมาะสม

5.3 กิจกรรมภาคปฏิบัติการสัมมนากลุ่มตามหัวข้อที่ ททท. กำหนดให้ และการรายงานผลการสัมมนากลุ่ม

5.4 กิจกรรมการแสดงแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมของเยาวชนแต่ละภูมิภาค

ทั้งนี้การอบรมจะเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ อาทิ แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติโบราณวัตถุสถาน ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และสิ่งแวดล้อม ฯลฯ

6. การสมัครเข้าร่วมโครงการ

ให้สถานศึกษาเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกเยาวชนที่มีคุณสมบัติตามที่กำหนดไว้ สถานศึกษาละ 2 คน โดย

6.1 สถานศึกษาที่ตั้งอยู่ในเขตกรุงเทพมหานคร สมัครได้ที่ งานท่องเที่ยวเยาวชน กองพัฒนาการตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานชั่วคราว 372 ถนนบำรุงเมือง แขวงบ้านบาตร เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพฯ 10100

6.2 สถานศึกษาในเขตจังหวัดอื่น ๆ สมัครได้ที่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด/ สำนักรัฐศึกษาจังหวัดนั้น ๆ โดยสำนักงานการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ส่วนภูมิภาคที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ เป็นผู้ประสานงาน

7. กำหนดการเดินทางทัศนศึกษา

ททท. ได้กำหนดให้มีกิจกรรมการเดินทางทัศนศึกษาระหว่างการอบรมเป็นเวลา 3 วัน โดยจะแบ่งเยาวชนออกเป็น 4 กลุ่ม เดินทางทัศนศึกษา และร่วมกิจกรรมภาคปฏิบัติในสถานที่สำคัญต่าง ๆ ดังนี้

กลุ่มที่ 1 ทัศนศึกษากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นิเวศสัญจรทางทะเล
ภาคตะวันออก

กลุ่มที่ 2 ทัศนศึกษากิจกรรมท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นิเวศสัญจรเส้นทางเดินป่า
ภาคตะวันตก

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

กลุ่มที่ 3 ทักษะศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นิเวศัญจร โบราณคดี
ภาคกลาง

กลุ่มที่ 4 ทักษะศึกษากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์นิเวศัญจรวิถีชีวิต และ
วัฒนธรรมท้องถิ่น ภาคอีสาน

หมายเหตุ

ททท. จะดำเนินการพิจารณาเยาวชนที่เข้าร่วมกิจกรรมดังกล่าวตามความเหมาะสม
และให้ถือการตัดสินใจของคณะกรรมการคัดเลือกเป็นที่สิ้นสุด

8. งบประมาณ

งบประมาณจากกองพัฒนาการตลาด การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)
และหน่วยงานอื่น ๆ ที่ให้การสนับสนุน

9. หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

เจ้าของโครงการ

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย

หน่วยงานดำเนินการ

- การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- มูลนิธิพิทักษ์สิ่งแวดล้อมและการท่องเที่ยว
- กระทรวงศึกษาธิการ
- ทบวงมหาวิทยาลัย
- กรมป่าไม้
- กองทัพเรือ
- จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- มหาวิทยาลัยมหิดล
- ภาควิชาวิทยาศาสตร์ทางทะเล มหาวิทยาลัยบูรพา
- ชมรมสยามการค้า

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามเผยแพร่ลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

หน่วยงานสนับสนุน

- กระทรวงวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสิ่งแวดล้อม
- กรมศิลปากร
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ
- สำนักงานคณะกรรมการคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- สมาคมดาราศาสตร์ไทย
- สมาคมผู้ประกอบการนำเที่ยวภายในประเทศ
- มูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชินูปถัมภ์
- มูลนิธิสืบนาคะเสถียร
- มูลนิธิโลกสีเขียว
- โครงการ THINK EARTH
- บริษัท มนุษย์กับไทย จำกัด
- บริษัท สื่อเดินทาง จำกัด
- ธุรกิจภาคเอกชน

10. การประเมินผล

ภายหลังการอบรมตามโครงการฯ เสร็จสิ้นแล้ว ททท. จะประเมินผลการดำเนินงาน และสรุปรายงานไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อทราบตามแนวทางดังนี้

10.1 ประเมินจากการสังเกตพฤติกรรมของคณะเยาวชนทั้งหมดขณะเข้าร่วมกิจกรรมในโครงการฯ

10.2 ประเมินผลการจัดโครงการฯ จากแบบสอบถาม

10.3 การติดตามผลภายหลังจากเสร็จสิ้นโครงการฯ แล้ว ททท. มุ่งหวังให้เยาวชนกลับไปประกอบกิจกรรมเพื่อขยายผลจากความรู้ และประสบการณ์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมโครงการฯ เป็นเวลาต่อเนื่องอย่างน้อย 1 ปี โดยเยาวชนต้องส่งผลงานหรือรายงานว่าได้กลับไปประกอบกิจกรรมใดบ้างไปยังการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สำนักงานใหญ่ หรือสำนักงาน ททท. ส่วนภูมิภาคที่รับผิดชอบในเขตพื้นที่จังหวัดนั้น ๆ ภายในเวลา 6 เดือน หลังจากเข้าร่วมโครงการ

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า ไม่ว่าจะกรณีใดๆ ทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

แบบสอบถาม

หมายเลข

--	--	--

1-3

การมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ :
 ศึกษาเฉพาะกรณีผู้ผ่านการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชน
 เพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย

ชื่อผู้ให้สัมภาษณ์.....

สถานที่ศึกษา.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

ที่อยู่.....

โทรศัพท์.....

สถานที่ติดต่อได้สะดวก.....

.....

.....

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของเยาวชนให้ผู้สัมภาษณ์สอบถามและจดบันทึกให้ครบถ้วนทุกข้อ

สำหรับเจ้าหน้าที่

1.1 ข้อมูลทั่วไป

1. เพศ
 () 1. ชาย () 2. หญิง
4
2. อายุ.....ปี
5 6
3. ท่านกำลังศึกษา
 () 1. มัธยมศึกษา หรือ ปวช. () 2. อนุปริญญา หรือสูงกว่า
 () 3. อื่น ๆ 7
4. เข้ารับการอบรม โครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท้องเที่ยวไทย
 รุ่นที่..... 8
5. เป็นตัวแทนเยาวชนจากภาค
 () 1. เหนือ () 2. อีสาน
 () 3. กลาง () 4. ใต้
9
6. รายได้ต่อเดือน (ได้รับจากบิดามารดา หรือประกอบอาชีพเอง)
 () 1. ต่ำกว่า 2,000 บาท () 2. 2,001 - 3,000 บาท
 () 3. 3,001 - 4,000 บาท () 4. 4,001 - 5,000 บาท
 () 5. 5,001 ขึ้นไป 10
7. อาชีพบิดามารดา
 () 1. เกษตรกรรม () 2. ค้าขาย
 () 3. ลูกจ้าง () 4. พนักงานลูกจ้างธุรกิจ
 () 5. ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ () 6. อื่น ๆ
11
8. รายได้ครอบครัวเฉลี่ยต่อปี
 () 1. ต่ำกว่า 10,000 บาท () 2. 10,001- 30,000 บาท
 () 3. 30,001 - 50,000 บาท () 4. 50,001 - 70,000 บาท
 () 5. 70,001 - 90,000 บาท () 6. 90,001 ขึ้นไป
12
9. สถานภาพครอบครัวบิดามารดา
 () 1. สมรสอยู่ร่วมกัน () 2. สมรสแยกกันอยู่
13

เอกสารนี้เป็น (เอกสาร) 3- หอรั้ง สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
 ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ตัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

สำหรับเจ้าหน้าที่

10. ผู้ประกอบการเลี้ยงดู 14
- () 1. บิดา () 2. มารดา
- () 3. บิดามารดา () 4. อื่นๆ ระบุ.....
11. การเดินทางท่องเที่ยวภายในประเทศ 15
- () 1. เดินทาง 1 ครั้งต่อปี () 2. เดินทาง 2 ครั้งต่อปี
- () 3. เดินทาง 3 ครั้งต่อปี () 4. มากกว่า 3 ครั้งต่อปี
12. ส่วนใหญ่การเดินทางของท่านมีลักษณะ 16
- () 1. เดินทางกับครอบครัว หรือญาติ
- () 2. เดินทางกับเพื่อนเป็นหมู่คณะ (กับทางสถาบัน)
- () 3. เดินทางกับเพื่อนเป็นกลุ่มเล็ก ๆ (จัดการเอง)
- () 4. อื่น ๆ ระบุ.....
13. ประเภทของแหล่งท่องเที่ยวที่ชอบที่สุด 17
- () 1. แหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติ เช่น ทะเล ภูเขา น้ำตก
- () 2. แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ เช่น โบราณสถาน
- () 3. แหล่งท่องเที่ยววัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิต
- () 4. แหล่งท่องเที่ยวในลักษณะการนันทนาการ เช่น สวนสัตว์ สวนสนุกต่างๆ
14. การตัดสินใจในการเดินทางท่องเที่ยวส่วนใหญ่ ท่านมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 18
- อย่างน้อยเพียงใด
- () 1. มีส่วนตัดสินใจมาก
- () 2. มีส่วนในการตัดสินใจน้อย
- () 3. ไม่มีส่วนในการตัดสินใจ
15. ส่วนใหญ่ค่าใช้จ่ายในการเดินทางท่องเที่ยวได้มาจาก 19
- () 1. บิดา, มารดา, ผู้ปกครอง
- () 2. ตนเอง
- () 3. บิดา, มารดา, ผู้ปกครอง และตนเอง

16. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. จากการเข้ารับการอบรมโครงการอบรมผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์
พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย 20
- () 2. จากโทรทัศน์ และวิทยุ 21
- () 3. จากสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ นิตยสารรายวัน รายสัปดาห์ รายเดือน 22
- () 4. อนุสาร อ.ส.ท. 23
- () 5. จากโรงเรียนครู, อาจารย์ และเพื่อน 24

17. การเข้าร่วมกิจกรรม ททท. (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- () 1. เดินทางทัศนศึกษากับ ททท. 25
- () 2. เข้าร่วมอบรม, ประชุม, สัมมนา กับ ททท. 26
- () 3. อื่น ๆ ระบุ..... 27

18. การเข้ารับการอบรมสัมมนาด้านการอนุรักษ์ (ที่นอกเหนือจากการอบรมกับ
โครงการของ ททท.) 28

- () 1. ไม่เคย () 2. เคย

ส่วนที่ 2 การมีส่วนร่วมในช่วงที่ผ่านมา (ภายหลังจากการเข้ารับการอบรมโครงการอบรม
ผู้นำเยาวชนเพื่อการอนุรักษ์พิทักษ์ท่องเที่ยวไทย)

ก. การจัดกิจกรรมทัศนศึกษา

1. ท่านเคยจัดทัศนศึกษาหรือไม่ 29

- () 1. เคย.....ครั้ง () 2. ไม่เคย

2. ในการจัดทัศนศึกษา ส่วนใหญ่ท่านเดินทางกับใคร 30

- () 1. พ่อแม่ ญาติพี่น้อง

- () 2. เพื่อน ๆ

- () 3. จัดให้กับทางโรงเรียน

3. ในการดำเนินการทางด้านการจัดกิจกรรมเดินทางท่องเที่ยวทัศนศึกษาตามข้อ 2 ท่านทำกิจกรรมต่อไปนี้หรือไม่ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

สำหรับเจ้าหน้าที่

รายการกิจกรรมด้านทัศนศึกษา	การดำเนินการ		
	ทำ	ไม่ทำ	
1. การให้ความรู้ด้านวิชาการเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและการสร้างจิตสำนึก			☐ 30
2. การจัดให้มีการเก็บออมและใช้เงินอย่างคุ้มค่าในช่วงการเดินทางทัศนศึกษา			☐ 31
3. การจัดเอกสารข้อมูลประกอบการเดินทาง			☐ 32
4. การอบรมให้ความรู้เบะมีการเตรียมตัวก่อนการเดินทาง			☐ 33
5. การกำหนดจำนวนคนที่เหมาะสมกับแหล่งท่องเที่ยวที่จะเดินทางไป			☐ 34
6. การติดต่อวิทยากรที่มีความรู้เฉพาะบรรยายให้กับคณะ			☐ 35
7. การจัดกิจกรรมด้านการอนุรักษ์เช่น การเก็บขยะปลูกต้นไม้ในแหล่งที่ไป			☐ 36
8. การจัดให้ซื้อของที่ระลึก			☐ 37
9. การให้ความสำคัญต่อการให้ประชาชนในท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม			☐ 38
10. การบริการและจัดสิ่งอำนวยความสะดวกที่เป็นการส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม			☐ 38
11. การจัดให้มีการนันทนาการช่วงระหว่างการเดินทางทัศนศึกษา			☐ 39

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้าไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ข. การจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์

- 1. ท่านเคยจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์หรือไม่
 () 1. เคย.....ครั้ง () 2. ไม่เคย 40
- 2. การจัดกิจกรรมเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)
 - () 1. การจัดนิทรรศการ
 - () 2. การจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ 41
 - () 3. การจัดตั้งกลุ่ม ชมรม สมาคม
 - () 4. การจัดให้เผยแพร่ทางวิทยุ โทรทัศน์ เสียงตามสาย 42
 - () 5. การอภิปรายหน้าเสาธง ในชั้นเรียน ห้องประชุม
 - () 6. การจัดกิจกรรมรณรงค์ต่าง ๆ เช่น การเก็บขยะ การปลูกป่า รวมถึงการรณรงค์ทางด้านวัฒนธรรม 43
 - () 7. อื่น ๆ ระบุ.....44
45
46

47

ส่วนที่ 3 ความต้องการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

- 1. การมีส่วนร่วมในด้านการให้ความรู้ความเข้าใจการสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์สภาพแวดล้อมให้แก่เยาวชนและประชาชนทั่ว ๆ ไป ท่านต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้
 - () 1. มาก () 2. ปานกลาง () 3. น้อย48

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ต้องการ	ไม่ต้องการ	ไม่ทราบ
1. การจัดโปรแกรมสื่อความหมายธรรมชาติ _____			
2. การจัดทำศูนย์สื่อความหมายธรรมชาติ _____			
3. การจัดให้มีเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เป็นประโยชน์ต่อการเรียนรู้ _____			
4. การจัดให้มีนิทรรศการ แผ่นป้ายบรรยายตามบริเวณจุดท่องเที่ยว _____			
5. การฝึกอบรมยุวมัคคุเทศก์ให้ความรู้ด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ _____			

- 49
- 50
- 51
- 52
- 53

สำหรับเจ้าหน้าที่

2. การมีส่วนร่วมในการสร้างความพึงพอใจให้กับนักท่องเที่ยว (รวมถึงเยาวชนประชาชนทั่วไป) ท่านต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้

 54

() 1. มาก

() 2. ปานกลาง

() 3. น้อย

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ต้องการ	ไม่ต้องการ	ไม่ทราบ
1. การจัดที่ตั้งรองรับขยะจากนักท่องเที่ยว			
2. การนำสินค้าที่เป็นหัตถกรรมพื้นบ้านมาขาย หรือการช่วยให้ชาวบ้านมีโอกาสนำมาขาย			
3. การจัดการเกี่ยวกับสิ่งอำนวยความสะดวก			

 55

 56

 57

3. การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมให้ชุมชนท้องถิ่น (เยาวชนประชาชนทั่วไป) ในแหล่งท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ท่านต้องการมีส่วนร่วมในเรื่องนี้

 58

() 1. มาก

() 2. ปานกลาง

() 3. น้อย

ลักษณะการมีส่วนร่วม	ต้องการ	ไม่ต้องการ	ไม่ทราบ
1. การจัดฝึกอบรมประชาชน (เยาวชน) ในท้องถิ่นให้รับผิดชอบดูแลแหล่งท่องเที่ยว			
2. การให้ชุมชนท้องถิ่นจัดบ้านพักในชุมชน (Home Stay) ให้แก่นักท่องเที่ยว			
3. การฝึกอบรมให้เยาวชน ประชาชนในท้องถิ่น			

 59

 60

 61

สำหรับเจ้าหน้าที่

ส่วนที่ 4 ความตระหนักของท่านต่อปัญหาสิ่งแวดล้อม

ปัญหามลภาวะ	ระดับความตระหนัก			
	มาก	ปานกลาง	น้อยหรือไม่มี	
1. ปัญหามลภาวะจากขยะ น้ำเสีย เสียงดัง ทำให้แหล่งท่องเที่ยวเสื่อมโทรม _____				☐ 62
2. ปัญหาการจับจองที่สาธารณประโยชน์และ ใช้ประโยชน์ไม่ถูกต้องตามกฎหมาย _____				☐ 63
3. ปัญหาการทำลายพรรณพืช การรบกวนสัตว์ป่า การลอบฆ่าสัตว์ป่าเพื่อการบริโภคและขาย _____				☐ 64
4. ปัญหาการตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำแพที่พัก อาศัย และทำเชื้อเพลิง _____				☐ 65
5. สิ่งก่อสร้างและอาคารที่ทำลายทัศนียภาพ _____				☐ 66
6. ปัญหาการทำลายเอกลักษณ์ วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชนท้องถิ่น _____				☐ 67
7. ปัญหาและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว _____				☐ 68
8. ปัญหาเพศพาณิชย์หรือหญิงบริการ _____				☐ 69
9. ปัญหายาเสพติด _____				☐ 70
10. ปัญหาโรคติดต่อ เช่น เอชไอวี _____				☐ 71

เอกสารนี้เป็นเอกสารที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า
ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

ส่วนที่ 5 แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจเรื่องการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

1. คำที่ใช้เรียก Eco-Tourism ที่ท่านรู้จัก คือ 72
- ก. การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ข. การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน
- ค. นิเวศสัญจร
- ง. ถูกทุกข้อ
2. ความหมายของ Eco-Tourism คือ 73
- ก. การท่องเที่ยวที่รับผิดชอบต่อแหล่งท่องเที่ยว
- ข. การท่องเที่ยวที่มีการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม
- ค. การท่องเที่ยวที่คำนึงถึงวัฒนธรรม วิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในท้องถิ่น
- ง. ถูกทุกข้อ
3. ท่านคิดว่าแหล่งท่องเที่ยวใดเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 74
- ก. พื้นที่ธรรมชาติที่เป็น ป่า ภูเขา แม่น้ำ หรือพื้นที่อยู่ห่างไกลชุมชน
- ข. แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน
- ค. แหล่งวัฒนธรรม/วิถีความเป็นอยู่ของประชาชน/ชุมชนในอดีต
- ง. ถูกทุกข้อ
4. ท่านคิดว่าการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ ควรมีลักษณะอย่างไร 75
- ก. เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
- ข. นักท่องเที่ยวมีโอกาสสัมผัสกับสภาพแวดล้อมและศึกษาธรรมชาติโดยตรง
- ค. เป็นการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์กลับคืนสู่ธรรมชาติและให้ประโยชน์กับคนในชุมชนท้องถิ่น
- ง. ถูกทุกข้อ
5. กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์จะเน้น 76
- ก. ความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก
- ข. ความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก และคำนึงถึงคุณค่าธรรมชาติบ้าง
- ค. เน้นคุณค่าธรรมชาติ และการจัดสร้างสิ่งอำนวยความสะดวก
- ง. เน้นคุณค่าธรรมชาติควบคู่กับลักษณะดั้งเดิมที่เป็นเอกลักษณ์แหล่งท่องเที่ยว
6. ท่านคิดว่าปัจจัยใดที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 77
- ก. การสร้างจิตสำนึกและความเข้าใจในการรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติ
- ข. ความพึงพอใจและความต้องการของนักท่องเที่ยว
- ค. การมีส่วนร่วมของชุมชนท้องถิ่นในแหล่งท่องเที่ยว
- ง. ถูกทุกข้อ

เอกสารนี้ถูกทุกข้อ ที่สงวนไว้สำหรับการใช้งานเพื่อการศึกษาเท่านั้น ไม่อนุญาตให้นำไปใช้ประโยชน์ด้านการค้า

ไม่ว่ากรณีใดๆทั้งสิ้น อีกทั้งห้ามมิให้ดัดแปลงเนื้อหา และต้องอ้างอิงถึงเจ้าของเอกสารทุกครั้งที่มีการนำไปใช้

7. ท่านคิดว่าบุคคลใดที่ควรมีบทบาทในการสนับสนุนส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ 78
- ก. หน่วยงานของภาครัฐ
- ข. บริษัททัวร์ และมัคคุเทศก์
- ค. เยาวชน ประชาชนทั่ว ๆ ไป
- ง. ถูกทุกข้อ
8. ท่านคิดว่าข้อใดต่อไปนี้เป็น การเปลี่ยนแปลงทางสังคมที่เป็นผลมาจากการท่องเที่ยว 79
- ก. การเห็นเงินเป็นสำคัญของชาวบ้าน
- ข. การแต่งกายที่เลียนแบบสังคมเมืองมากขึ้น
- ค. การเสื่อมถอยของขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่น
- ง. ถูกทุกข้อ
9. ท่านคิดว่า การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ มีผลในการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจของชุมชนท้องถิ่นอย่างไร 80
- ก. มีการสร้างอาชีพใหม่แก่คนท้องถิ่น
- ข. เป็นแหล่งรายได้เสริมของคนในท้องถิ่น
- ค. ชาวบ้านมีการใช้สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ มากขึ้น
- ง. ถูกทุกข้อ
10. หากท่านพบว่า นักท่องเที่ยวในกลุ่มต้องการให้จัดหาบริการรถลونغเสพฯ เสพติด หรือ โสเภณีท้องถิ่น ท่านจะปฏิบัติอย่างไร 81
- ก. จัดหาให้ตามความต้องการของนักท่องเที่ยว
- ข. จัดหาให้แต่จะอธิบายถึงความเสี่ยงต่อโรคเอดส์และผิดกฎหมาย
- ค. ไม่จัดหาให้และอธิบายถึงวัตถุประสงค์ในการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์
- ง. แล้วแต่สถานการณ์
11. หากท่านพบว่า มีนักท่องเที่ยวเก็บหรือนำพรรณไม้หายากออกจากป่า ท่านจะปฏิบัติอย่างไร 82
- ก. ไม่สนใจเพราะไม่ใช่หน้าที่
- ข. ไม่ทำอะไรเพราะคิดว่าจะเป็นผลดีในการขยายพันธุ์ให้มีมากขึ้น
- ค. ห้ามปรามและชี้แจงถึงผลดีและผลเสียในการนำพรรณไม้ออกจากป่า
- ง. คิดว่าน่าจะปล่อยให้ นำออกมาได้บ้างแต่ไม่ควรมากเกินไป

12. หากมีนักท่องเที่ยวต้องเดินทางเป็นกลุ่มใหญ่มากจนเห็นว่าสภาพธรรมชาติจะรับไม่ไหวท่านจะปฏิบัติอย่างไร

- ก. แบ่งนักท่องเที่ยวออกเป็นกลุ่ม ๆ และร่วมเดินทางไปในคราวเดียวกัน เพื่อสะดวกต่อการดูแล
- ข. ให้นำไปเป็นกลุ่มใหญ่แต่ชี้แจงให้คำนึงถึงผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมด้วย
- ค. จัดให้ไปเท่าที่สภาพป่าจะรองรับนักท่องเที่ยวได้
- ง. จัดให้เป็นกลุ่มใหญ่เพราะจะได้ประหยัดค่าใช้จ่ายและค่านำเที่ยวให้ถูกลงด้วย

ประวัติผู้ทำภาคนิพนธ์

ชื่อ	นางศศิอาภา ประสพทรัพย์
ภูมิดำเนา	เลขที่ 59/184 อาคารพิบูลวัฒนา ถ.พระราม 6 แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กทม. 10400
ประวัติการศึกษา	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2533
สถานที่ทำงาน	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ถ.ราชดำเนินนอก กทม. 10100
ตำแหน่งปัจจุบัน	ผู้อำนวยการการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครเวียงจันทน์ สปป.ลาว โทรศัพท์ (007 856 21) 217157
ที่อยู่ปัจจุบัน	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย สำนักงานนครเวียงจันทน์ ถนนล้านช้าง สปป.ลาว